

NĀZİM HİKMET

Masallar

3

Nâzım Hikmet

Masallar

ADAM YAYINLARI

© 1987

Bu kitabın tüm hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş.'nindir.

Nâzım Hikmet'in tüm yapıtlarının Türkiye'de yayın ve temsil hakları Anadolu Yayıncılık A.Ş.'nindir. Anadolu Yayıncılık A.Ş.'den yazılı izin alınmadan Nâzım Hikmet'in hiçbir yapıtı parça ya da bütün olarak yayımlanamaz, tiyatro, film ya da radyo ve televizyona uyarlanamaz ve başka biçimlerde işlenemez ve kullanılamaz.

Bu kitapta yer alan masallardan bir bölümü daha önce kitap olarak yayımlanmıştır.

Orman Cücelerinin Sergüzeşti 1932'de İstanbul'da, *Sevdalı Bulut* ise ilk olarak 1962'de Moskova'da basılmışlardı. Son iki bölümde yer verdiğimiz "Sevda Masalları" ile öbür masalların yayımlandıkları yer ve tarihler ise altlarında belirtilmiştir.

Birinci Basım: Mart 1991

İkinci Basım: Aralık 1991

Kapak Düzeni: Aydın Ülken

91.34.Y.0016.394

ISBN 975-418-074-1

Nâzım Hikmet'in bütün yapıtlarını (şiiirlerini, oyunlarını, romanlarını, öbür düzyazılarını) bir araya toplayan bu dizi kitaplarda kronolojik sıra uygulanmıştır.

Yalnız şiir bölümünde, şairin çocukluk ve çıraklık dönemi ürünleri (ki bunları kitaplarına almadığı gibi, birçoğunu dergilerde de yayımlamamıştır) ayrı bir ciltte toplanarak şiir kitapları dizisinin en sonuna konmuştur. Bu cilt şairin yetişme yıllarındaki gelişmelerini izlemek isteyenler içindir.

Şiir bölümündeki sıralama, şairin sağlığında yayımlanan, ya da kendi düzenlediği ama yayımlandıklarını görmediği kitaplarının yayın, ya da düzenlenme tarihlerine, kitaplarına girmemiş olan şiirlerinin ise yazılış tarihlerine göredir. Yazılış tarihleri kesinlikle belirlenemeyen şiirlerin yerlerinde kaymalar olabilir. Başta kitapların yayın tarihlerine göre sıralama yapılırken de (iç düzenleri olduğu gibi korunduğu için) şiirler yazılış tarihlerine göre değil, şairin gönlüne göre bir sıralama içindedirler. Amaç çeşitli dönemlerdeki şiirlerin birbirine karışmaması olduğundan, bu tür yer değiştirmelerin gelişmeleri izleme açısından fazla bir sakıncası bulunmadığı açıktır.

Elinizdeki yeni derlemeyle, birbirini tutmayan çeşitli müsveddelerden yola çıkan, savruk, özensiz, acele basımlardaki kargaşaya, sırasında anlamı zedeleyen dizgi düzelti yanlışlarına son verilmiştir.

Nâzım Hikmet

●

Masallar

Orman Cücelerinin Sergüzeşti
Sevdalı Bulut

ORMAN CÜCELERİNİN SERGÜZEŞTİ

İlk Basım: 1932

BİZLER KİMİZ?

Ormanın derinliklerinde, yerlere düşmüş kocaman yaprakların altında, küçük, minimini bir şeyler kımıldanıyordu. Bir yerden öbür yere gidiyorlar, gizleniyorlar, meydana çıkıyorlar, ipince sesleriyle bağrışıyorlardı.

Bunları uzaktan ağustosböceği, çekirge sanırsınız. Halbuki bunlar ne ağustosböceği, ne de çekirgedir. Bunlar, birçok senelerden beri ormanda yaşayan orman cüceleridir. Zaman zaman bunlar, ormandan dışarı çıkarak dünyayı dolaşmaya, insanlara bakmaya, iyi işler görmeye, iyi insanlara yardım etmeye, gülüp eğlenmeye, bazen de fenalıkların cezasını vermeye giderler.

Orman cüceleri, kendilerini insanlara göstermekten çekinirler. Çünkü orman cücelerinin yanında insanlar kocaman devler gibi büyüktürler ve en uzun boylu bir orman cücesi parmak çocuktan bile çok küçüktür.

Seyahatleri esnasında orman cücelerinin başından birçok sergüzeştler geçer. Bu sergüzeştlerden bazıları eğlenceli, gülünç; bazıları ise hazin şeylerdir. Fakat, orman cüceleri kâğıdı başlarından geçen sergüzeştlerin insanlarca bilinmesini istemedikleri halde, insanlar bu sergüzeştleri öğrenmişlerdir. Ve bu sergüzeştleri kocaman bir kitaba yazmışlardır. Lakin, orman cücelerinin başlarından o kadar çok şey geçmiş, onlar o kadar çok iyi ve fena günler görmüşlerdir ki, bütün bu maceraları, değil bir kitaba, yüzlerce kitaba bile sığdırmak kabil olamaz.

Orman cüceleri çok, ama çok kalabalıktırlar. Onlar da hemen insanlar gibi giyinirler : Kimisi ceket, kimisi cüppe, kimisi frak giyer; bazılarının başında şapka, bazılarınınkinde kalpak vardır; kimisi çizmeli, kimisi iskarpinli, kimisi terliklidir.

Her orman cücesinin ismi, bazılarının da lakapları vardır. İşlerinde küçük Çinli Çi-Ka-Çi'ye, bir Eskimoya, Hintlilere, zencilere rastgelirsiniz. Fırdöndü, Acar, Zıpzıp, Zırtlak, Mişka, Sakallı Dede, Sivrikulah, Mik, Rikki, Tekdiş, hep bunlar orman cüceleridir. Gene orman cücelerinin arasında Bilgiç ve Mankafa

isimli iki kardeş vardır ki, bunlardan bir tanesi çok okumuştur; bunun için ona ne sorarsan sor hemen cevabını verir. Halbuki ötekisi hiçbir şey bilmez, kara cahilin biridir. Gene orman cücelerinin arasında iki bücüre rastlarsınız ki, bunlardan birini Serçeparmak, ötekisini Mikropçuk diye çağırırlar... Fırçacık, orman cücelerinin ressamıdır. Onların, Merhem Kutusu isimli bir de doktorları vardır ki, daima ceplerinde ilaç şişeleri, hap kutuları, sargılar taşır, orman cüceleri hastalandıkları zaman onlara bakar. Tabii daha birçok orman cüceleri vardır, fakat saymakla bitmez ki...

Yalnız, orman cücelerinin içinde en çevikleri, en akıllıları, en cesurları benim, ben, Yusufçuk. Ben, hepsinden daha şık, her zaman son modaya göre giyinirim. Üstümdeki frak moda mecmualarından arayıp çıkardığım modele göre dikilmiştir. Başımda pırıl pırıl yanan silindir şapkam İstanbul'un en iyi mağazalarından satın alınmıştır. Benimkiler gibi şık kunduralar hiç kimsede yoktur. Bir gözümde tek gözlük vardır, ama ben bunu gözümün fena gördüğü, yahut miyop olduğum için takmam, tek gözlüğü kendime çok yakıştırırım da onun için takarım. Misafirlğe gittiğim zaman frakımın yakasında daima kocaman bir beyaz gül bulunur; yüksek kolalı, kar gibi beyaz bir yaka takarım.

Orman cüceleri benimle alay ediyorlar, ben bunu biliyorum. Onlara göre ben, sözde, züppenin, cakacının biriyim. Bana "Boşkafalı" diye bir de lakap taktılar. Hep bunlar beni kıskandıkları için. Yoksa hakikaten boş kafalı olsaydım yüksek silindir şapka başımın üstünde bu kadar güzel durur muydu? Elbette ki, hayır! Sonra boş bir kafa tek gözlüğü böyle benim gibi kendine yakıştırarak takabilir mi? Şüphesiz ki, hayır!

Benim kafam boş değildir, bilakis en akıllı fikirlerle doludur.

Ben şimdiye kadar neler düşünmedim, neler! Ne marifetler yaptım! Ne cesaret harikaları gösterdim! Orman cücelerinin benimle alay etmeleri değil, bilakis aralarında benim gibi bir akıllının bulunduğu için iftihar etmeleri lazım gelirdi.

Hem, siz de, başımdan geçen bütün işleri, yaptığım bütün marifetleri, nasıl cesaret gösterdiğimi bu günü gününe yazdığım hatıra defterimi okuyup bana hak verirsiniz. Benim ne kadar cesaretli olduğumu herkesten ziyade Doktor Merhem Kutusu bilir. Çünkü o birçok sergüzeşlerde aldığım yaraları kendi elleriyle

sarmıştır. Fakat orman cüceleri benim cesaretimi de kıskanırlar ve bu kıskançlıklarından bana korkak derler. Sözde ben o kadar korkakmışım ki, bir gün karşıma çıkan bir ağustosböceğinden ürkmüşüm de tabana kuvvet kaçmışım. Evet, tabana kuvvet kaçtım, fakat — inanınız bana — katiyen korkudan değil. Sadece, ben ağustosböceklerini sevmem de onun için. Ne zaman bir ağustosböceği görsem, hemen üstüme tırmanıp bacağımdan ısıracakmış gibi gelir... Sonra, şunu da söyleyeyim ki, benim kaçtığım hayvan herhalde ağustosböceği değildi. Bana kalırsa o bir gergedandı. Fakat iddia etmesini sevmediğim için bunun bir gergedan olduğunu ispata kalkışmadım.

KIZAK GEZİNTİSİ

Çok soğuk bir kış günüydü, o kadar soğuktu ki, biz orman cüceleri bile kardan kıştan korkmadığımız halde ellerimizi ceplerimize sokmuş, öyle dolaşıyorduk. Fakat benim sırtımda palto filan yoktu. Her zamanki gibi frakımı ve yüksek silindir şapkamı giymiştim. Ben Yusufçuk soğuğa moğuğa katiyen aldırış etmem.

İşte böyle bir kış günü, toprak karla örtülmüş, biz orman cüceleri yüksek çam ağaçlarının dibinde dolaşmakta idik ki, uzaklardan çingirak sesleri geldi... Sakallı dede :

— Herhalde yakınlardan bir kızak geçiyor! diye bağırdı.

Ben tek gözlüğümle baktım, karşıda kocaman bir kızak gördüm :

— Cüce kardeşler, dedim, işte kızakla kaymak için güzel bir fırsat. Kızak arabası o kadar büyük ki, içine hepimizi alır da yine boş yer kalır.

Her şeyden korkan Tekdiş :

— İyi ama, dedi, ya içindeki insanlar bizi görürse?

Sakallı Dede :

— Kızaktaki insanların inmesini bekleriz. Onlar inip uzaklaşınca, biz kızığa atlar, çekeriz, diye teklif etti.

Bütün cüceler :

— Çok doğru, çok doğru! diye bağıştılar.

Ve hepimiz ormanın eteğindeki köşkün bahçe kapısı önünde duran kızak arabasına doğru koşuştuk.

Kızaktan, köşk sahibinin çocukları indi. Anlaşılan gezintiden dönüyorlardı. Çocuklar koşa koşa köşkten içeriye girdiler. Kızak arabacısı ahırın kapısını açmak için uzaklaştı. Kızığın böyle bir dakika boş kalması, biz orman cüceleri için kâfi idi.

Acar bağırdı :

— Haydi çabuk bininiz! Çabuk, çabuk! Ben atların dizginini kullanmasını, kırbaç şaklatmasını bilirim.

— Hayır, ben daha iyi dizgin kullanırım, diyerek Fırdöndü itiraz etti.

Eskimo :

— Hayır, hayır, bu işi hepinizden daha iyi ben beceririm. Ben, yirmi köpekle çekilen kızakları idare etmişim, dedi.

Sakallı Dede gülerek :

— İyi ama, diye cevap verdi, onlar köpek, bu kızıağı çekenler ise at. Hem de ne atlar... Azgın şeyler oldukları hallerinden belli...

Öteki cüceler :

— Çocuklar, çocuklar, kavga edecek, münakaşaya girecek zaman değil... Haydi çabuk olun! diye bağrıışarak kızak arabasının içine atıldılar.

Birçokları oturacak yerlere, bazıları da birbirlerinin kucaklarına yerleştiler. Uzun münakaşalardan sonra dizginler Acar'a, kırbaç da Fırdöndü'ye verildi. Birkaç orman cücesi için kızakta yer kalmamıştı. Onun da çaresini bulduk. Bir kenarda atılmış duran kocaman bir kalası sürükleyerek, hemen getirip kızıağın arkasına bağladık. Bizimkiler birbirlerine sıkı sıkıya tutunup kalasın üstüne oturdular.

Ben, Yusufçuk, kenarda en güzel yeri kendime seçtim, yerleştim, Halbuki Doktor Merhem Kutusu, kendisine sıra gelsin diye, herkesin binmesini beklediği için, ona yer kalmadı, kızıağın arka tarafında demirlerin üstünde ayakta durmaya mecbur oldu.

— Haydi, hazır mıyız? diye Acar sordu.

Eskimo ile Mikropçuk bağrııştılar :

— Durun durun! Biz daha yerleşmedik.

Nihayet herkes yerli yerine yerleşince, Fırdöndü kırbacı şaklattı, Acar dizginleri çekti, atlar, karlı yolun üstünde, kızıağı kuş gibi uçurmaya başladılar.

Kızaklarıyla atlarının kaybolduğunu görünce, kim bilir, köşktekiler ne kadar şaşırılmışlardır.

Atlar dörtmala koşuyorlardı. Kızak, diz boyu karın üstünde ok gibi kayıyordu. Birdenbire kızak kesilmiş bir ağaç kütüğüne çarparak sarsıldı. Kızıağın arkasına bağlanmış olan tahtanın üstünde oturan orman cüceleri hep birden hızla havaya fırladılar. Bereket versin ki, birbirlerine sıkı sıkıya tutundukları için hemen yine eski yerlerine düştüler. Yalnız, az kalsın, Mankafa yere yuvarlanıyordu. Bir de Doktor Merhem Kutusu başını fena halde demire çarptı ve kendisini birdenbire arkadaki kalasın üstünde buldu.

Ben :

— Eh, artık bu kadar gezinti yetmez mi? diye sordum.

Ayaklarımın üstüne oturan Sakallı Dede :

— Aha, korkuyorsun, Yusufçuk! dedi.

Ben gücendim. Korkuyu aklımdan bile geçirmemiştim, yalnız atlar o kadar hızlı koşuyorlardı ki, düşmesin diye şapkamı iki elimle tutmam lazım geliyordu.

Cevap vermek istedim, fakat birdenbire arkadan tuhaf bir gürültü gelmeye başladı.

— Çocuklar, diye haykırdım, galiba bizi kovalıyorlar?

Bu sözüm bir kıyamet kopardı : Fırdöndü kırbacı şaklatmaya, Acar dizginleri sarsmaya, bütün orman cüceleri bağırıp çağırmaya başladılar.

Atlar bu gürültüden ürküp kudurmuş gibi şahlandılar. Kızak bir ağaca çarptı, atlarla beraber bir yardan aşağı yuvarlandı. Biz siyah karıncalar gibi beyaz karların üstüne döküldük. Karların içine gömüldük. Kızağın arkasındaki tahta ortasından kırıldı. Acar hâlâ elinden dizginleri bırakmamıştı, ne yapıp yaptı gene kızağın üstüne çıktı. Fırdöndü elinde kırbacıyla bir tarafa fırlamıştı. Ben yerimde güçlkle oturabiliyordum.

Acar ile Fırdöndü atları çözerek bir kenara bağladılar. Ve biz sağlam kalanlar, karların içine gömülen arkadaşlarımızı kurtarmaya, karın içinde kaybolanları arayıp bulmaya başladık...

Bütün gün bu işle uğraştık. Nerde, karda bir çukur görsek hemen oraya koşuyor, içinden zavallı bir arkadaşımızı çıkarıyorduk. Doktor Merhem Kutusu'nun büyük yararlıkları göründü. Donanları, yaralananları tedavi etti. Bir şişeden damlattığı bir ilacı hastalara verdi. Nihayet herkes iyi oldu. Bilgiç :

— Hepimiz tamam mıyız bakalım, dedi...

Hemen bir sıraya dizildik. Bilgiç herkesin ismini söyleyerek yoklamaya başladı. Sıra benim ismime gelince, ben hiçbir cevap vermedim, sustum. Bilgiç bir daha sordu :

— Yusufçuk, sen burda değil misin?

Ben gene cevap vermedim. O tekrar sordu :

— Yusufçuk nerdesin? Yoksa karların içinde boğuldun mu?

— Hayır, boğulmadım, diye cevap verdim.

— Demek burdasın?

— Tabii burdayım ya? diye cevap verdim tekrar. Zannedersen benim silindir şapkam uzaktan bile görünecek kadar yüksektir.

Onu da mı görmüyorsun?

Nihayet herkesin tam olduğu anlaşıldı. Güçbela kızağı doğrulttuk. Atları tekrar koştuk. Kızağa bindik. Ve artık bu sefer, atları öyle koşturmadan uslu akıllı, gerisin geriye döndük. Kızağı ilk aldığımız yere getirip bıraktık. Ormana çekildik...

İşte bizim kızak gezintisi böyle başladı, böyle bitti...

YÜK TRENİYLE NASIL YOLCULUK ETTİK?

Sıcak bir yaz günüydü. Hepimiz çok yorulmuştuk. Her nasılsa içine düştüğümüz bu yerden ne suretle kurtulacağımızı düşünüyorduk.

Fırdöndü mahzun bir sesle :

— Galiba yayan yola çıkmaya mecbur olacağız, dedi.

Bu esnada dağın tepesine çıkmış olan Acar bağırdı :

— Çocuklar! Ben buradan bir tahta köprü görüyorum, köprünün üstünden demiryolu geçiyor. Çabuk köprüye koşalım, trenlerden birine yetişelim, binelim, buradan gidelim.

Tabii, Acar'ın bu teklifini herkes sevinçle karşıladı. Köprüye doğru koşmaya başladık.

Ben hepsinin önünde koşmak istiyordum. Fakat sivri burunlu son moda pabuçlarım boyuna yere takılıyor, beni istediğim gibi koşmaktan alıkoyuyordu. Nihayet en geride ben kaldım. Ötekiler köprüden geçerken ben daha çok uzaktaydım.

— Bu kadar hızlı koşmayınız, diye haykırdım, sonra yorulursunuz.

Fakat orman cüceleri beni dinlemiyorlar, nefes almadan koşuyorlardı. Ben, bitkin bir halde topallayarak, güçbela onlara yetişebildim.

Nihayet istasyona vardık. Orada kum, taş, kerpiç taşımaya yarayan üstü açık vagonlardan bir tren duruyordu. Vagonlar boştu ve istasyon memuru, hemen yola çıkmaları için makinistlerle kondüktörlere emirler veriyordu.

Biz, orman cüceleri, uzun uzadıya düşünmeden, kimseciklere görünmeden vagonlara tırmandık. Ben, Yusufçuk, hemen lokomotifin arkasındaki ilk vagona kendime bir yer seçip yerleştim. Mikropçuk bana seslendi :

— Korkuyor musun, Yusufçuk?

— Ben hiçbir zaman hiçbir şeyden korkmam! diye ona cevap verdim ama, bir azıcık korkuyordum doğrusu.

Ve tam başka bir vagona geçmek için hazırlanırken tren yo-

la çıktı.

İlkönceleri ağır ağır gidiyordu, sonra yollandıkça yollandı, dağların bayırların arasından uçmaya başladı.

Birdenbire bir şey oldu, bir çatırdı, ve en arkadaki vagon ötekilerden koparak yan üstü devrildi. O vagona yerleşmiş olan Doktor Merhem Kutusu, Sakallı Dede, bisikletiyle beraber Acar, Mankafa, Hintli toprağın üstüne yuvarlandılar. Sondan ikinci vagona oturan Tekdiş bütün trenin kazaya uğrayacağını sanarak kendini yere fırlattı. Bütün vagonlarda bir kıyamettir koptu.

Bereket versin ki, makinist kazayı görerek treni durdurmuştu. Biz bu esnada vagonlardan indik, ağaçların arkasına saklandık, bakalım, ne olacak diye beklemeye başladık.

Mankafa, bir ağaç kökünün üstünde oturan ve her tarafa üşüşen amelelere bakan Fırdöndü'ye dedi ki :

— Galiba biz burada on gün bekleyeceğiz.

Fırdöndü :

— Acaba amelelere yardım etsek mi? diye sordu.

Ben, Yusufçuk, bunu duyar duymaz, eğer amelelere yardım etmek isterlerse, orman cücelerinin başına geçip onları idareye hazır olduğumu söyledim.

Bu esnada makinistler, kondüktörler devrilen son vagonu yolun üstünden çektiler. Onlar öyle can ve gönülden çalıştılar ki bizim yardımımıza lüzum kalmadı.

Biraz sonra her iş bitmişti. Makinist yerine çıktı. Tren tekrar hareket etmek için hazırlandı. Bunu gören bizim Bilgiç :

— Haydi çocuklar, diye haykırdı ve elindeki yeşil bayrağı salladı.

Biz tam zamanında tekrar vagonlara sıçradık ve ikinci istasyona sağ salim vardık.

HAYDUTLARLA MUHAREBE

Bu iş yazın, güzel bir temmuz sabahında oldu. Biz, orman cüceleri, şehrin dışındaki yıkık bir evde birtakım korkunç eşkiyaların saklandığını duyduk. Doğrusunu isterseniz, haydutların kendilerini gören olmamıştı. Yalnız komşu evde akıl sır ermez işler oluyordu. Bazen kümes tavukları eksiliyor, bazen kâsede süt kalmıyor, bazen de kilere konulan erzak yerinde bulunmuyordu. Biz, "Bütün bunları eşkiyalardan başka kim yapabilir?" diye düşündük. Ve eşkiyaların belasına uğrayan zavallılara yardıma karar verdik. Mik :

— Arkadaşlar fena eşkiyaları ezmeye hazırlanalım. İnsanlara yardım edelim. Silah başına! diye haykırdı ve hemen işe başladı.

Fırdöndü tüfeğini temizlerken, Bilgiç tüfeğin namlusuna kurşun dolduruyordu. Tekdiş silahını kuruyor, Hintli ile Küçük Gemici barut taşıyorlardı.

Tabii herkesten ziyade uğraşıp didinen bendim, sağa sola koşuyor, arkadaşlara yardım ediyordum.

Fakat her nedense herkes benim hiçbir iş yapmadığımı zannediordu :

— Yusufçuk, boş durma!

— Yusufçuk, mani olma!

— Yusufçuk, hiçbir iş yapmıyorsun, bari biraz yardım et!

Dört taraftan, bana böyle boyuna söylenip duruyorlardı. Nihayet ben de gücendim :

— Eğer yaptığım işler hoşunuza gitmiyorsa, ben de hiçbir şey yapmam. Zaten yorulдум! dedim ve yere oturdum.

Tabii, yere otururken, buruşmasınlar diye frakımın kuyrukla-rını büyük bir dikkatle kaldırmayı unutmadım.

Fakat böyle hiçbir şey yapmadan oturmak can sıkıcı şey doğrusu.

— Ben şarkı söyleyeyim, siz hep bir ağızdan tekrar ediniz! dedim ve şarkıya başladım...

Orman cücelerinin tekrarladıkları şarkı biraz yavaş sesle

söyleniyor gibi geldi bana.

— Çocuklar daha hızlı! Daha yüksek, daha yürekten söyleyiniz! dedim ve bütün vücudumla iki yana sallanıp tempo tutarak kabil olduğu kadar yüksek sesle tekrar şarkıya başladım.

Orman cüceleri birdenbire kulaklarını tıkadılar.

— Böyle bağırma, Yusufçuk! Dehşetli falso yapıyorsun!

Fakat ben, onların pekâlâ benim şarkımdan hoşlandıklarını görüyordum. Onlar, mahsustan hoşlanmamazlığa vuruyorlardı. Şarkıma devam etmek istedim.

— Ey, artık yetişir! diye Tekdiş şarkımı kesti. Hem artık dinlenmek zamanı geldi, yatıp kuvvetlerimizi toplayalım. Yarın, şafakla, hücumla geçiyoruz!

Tabii o gece gayet rahatsız bir uyku uyuduk. Sabahleyin hücum başladı. Tabura dizilerek ağır ağır yıkık evin kerpiç duvarına doğru ilerledik. Duvarın üstüne sıçradık... Bir, iki, üç... Paf!

Birdenbire evin içinden, süprüntülerin ve molozların altından birtakım homurtular, mırıltılar geldi.

Bir yerden bir kerpiç yuvarlandı, kaçışan birçok ayakların sesi duyuldu ve korkunç bir ses harabeyi inletti :

— M - ya - a - u - u - !

— Eyvah, eşkıyalar! diye mırıldandım.

— M - ya - a - u - u - ! diye tekrar korkunç ses yükseldi.

Acar :

— Duyuyor musunuz? Eşkıyalar işaret veriyor, dedi. Üçüncü defa olarak yine aynı homurtu homurdandı :

— M - ya - a - u - u - u - !

Artık ben kendimi tutamadım.

Eşkıyaların çokluk oldukları belli idi. Muharebesiz teslim olmayacakları aşikârdı.

— Can kurtaran yok mu! diye ilkönce ben bağırdım. Benim arkamdan Fırdöndü de bastı feryadı :

— Can kurtaran yok mu!

Göz kapayıp açınca kadar orman cücelerinin her biri bir yere gizlendi. Kimisi duvarların dibine gizlendi, kimisi yıkık pencerelerin içine sığındı. Ben bacaya girdim, herhalde eşkıyalar beni burada bulamazlardı.

Mankafa :

— E, şimdi ne yapacağız? diye Tekdiş'e sordu. Tekdiş :

— Hele biraz bekleyelim! dedi.

Heyecan içinde beklemeye başladık. Bir dakika geçti, iki dakika geçti. Eşkıyaların bu kadar gecikmesine şaşıyorduk, fakat yerlerimizden çıkmıyorduk.

Nihayet Hintli dayanamadı, ateş etti. O anda duvarın üstünde iki kedi gözüktü. Korku içinde duvardan aşağıya atlayarak süprüntülerin arasında kayboldular.

Biz biraz daha bekledik. Fakat eşkıyalar gözükmediler.

Ben ihtiyatla bacadan dışarı başımı çıkararak :

— Anlaşılan bizden korkup kaçtılar, dedim.

Hintli alay ederek :

— Kim? diye sordu.

— Kim olacak, eşkıyalar, dedim.

— Eşkıyalar mı? Yok canım bizden korkan olduysa onlar da kedilerdir. Bana kalırsa burada eşkıya filan yokmuş.

Ben yumruğumu Hintli'ye sallayarak :

— Ne dedin, ne dedin! diye haykırdım, burada mutlaka eşkıyalar vardı. Yalnız bizden korkup kaçtılar.

Orman cücelerinden bazıları Hintli'ye hak verdiler ve kedileri eşkıya zannettiğimiz için bizimle alay ettiler. Fakat ekseriyet benim gibi düşünüyordu.

Bir parça daha bekledikten sonra, tekrar tabur olduk. Göğsümüzü gere gere yerimize döndük. Ben, yolda rastladıklarım, ne korkunç eşkıyaları yendiğimizi anlatmak fırsatını buldum. Bundan çok memnunum.

YARI KALMIŞ BİR DENİZ YOLCULUĞU

Ah bu yolculuğa çıktığımız gün hava ne güzeldi. Gökyüzü tertemiz, masmavi; deniz çarşaf gibi durgundu. Uzaklarda balıkçı kayıklarının beyaz yelkenleri görünüyor, kocaman vapurların bacalarından çıkan dumanlar yükseliyordu.

Biz nice zamandır, şöyle bir denizde gezinmeyi arzuluyorduk. Fakat bunu nasıl yapabiliydik?

Bizim kendi gemimiz yoktu. Bir gemi yapmak ise çok zahmetlidir ve uzun sürer. Bu iş için o kadar çalışmak, uğraşmak lazım gelecekti ki, bizde deniz gezintisine heves kalmayacaktı.

— Efendiler, dedim ben cüce arkadaşlarıma, mademki kendi gemimiz yok, başkalarının gemilerinden istifade edelim.

— Nasıl? Ne suretle? diye her taraftan bir sürü ses bana sual sordu.

— Oo, gayet basit, diye cevap verdim ve yeni silindir şapkamı enseme devirerek, gururlu bir bakışla etrafımı süzdüm. Gayet basit. Yeter ki sahile bir gemi filan yanaşsın. Gemiciler her zaman karaya çıkmasını severler. Biz de bu fırsatı bekleriz. Geminin içinde kimsecikler kalmayınca hemen girer, kazanları yakar, buharı açarız... Ver elini denizler... Nasıl? Bu buluşuma ne dersiniz, efendiler?

İşin tuhafı bütün bu işler tıpkı benim düşündüğüm gibi de oldu. Daha deniz kenarına yeni varmıştık ki, sahile bir gemi yanaştı. Gemiciler dışarı çıktılar. Yalnız ihtiyar bir ateşçi kaldı. Biraz sonra galiba onun da, gemide tek başına oturmaktan canı sıkıldı. Karaya çıktı, gitti. Gemide kimsecikler kalmamıştı.

Zaten biz de bu fırsatı bekliyorduk.

Hemencecik hepimiz geminin içine girdik. Tekmil kamaralar, güverte, hatta geminin yanında asılı duran sandal bile orman cüceleriyle doldu. Bilgiç aynı zamanda hem kaptan, hem de çarkçılık işini üstüne aldı. İstimi vermeye başladı. Ben ona yardım etmeyi düşündüm. Fakat makine dairesine bir göz atıp orada kömürleri, makineleri temizlemek için yağları filan görünce, yeni

elbisemi kirleteceğimi anladım ve güvertede iş görmeyi daha doğru buldum. Güverte daha ferah, daha temiz...

Nihayet yola çıktık. Gemi sahilden uzaklaştıkça uzaklaştı.

Fakat tam ben dürbünü gözlerime koyup uzaklara bakmaya başlamıştım ki, dehşetli bir şey oldu. Korkunç bir çatırdı duyuldu. Gemi sarsıldı ve arka tarafı, kazanın bulunduğu yer dehşetli bir gürültüyle havaya uçtu. Korkudan çıldırmış gibi, ne yapacağımı bilmez bir halde, arkadaşlarıma baktım. Herkes canını kurtarmak sevdasına düşmüştü. Birçokları denizde yüzüyorlardı bile. Onları suya atan deminki kuvvetli sarsıntıydı. Ben, "Can kurtaran yok mu!" diye bağırarak güvertenin üstünde koşmaya başladım. Fakat hiç kimse benim sesimi işitmiyordu. Arkadaşlarım ölüm korkusu içindeydiler. Bu esnada, gemi de yavaş yavaş suya batıyor, gömülüyordu. Meğerse yalnız kazan patlamamış, geminin dibinde de büyük bir delik açılmış : Gemi denizin içindeki bir kayaya çarpmış.

Gitgide gemi daha çok denize batmaya başladı. Boğulacağımız muhakkaktı. Geminin kayığı parçalanmıştı. Cankurtaran simitleri eksikti. Yalnız bir şey kalıyordu : Kendi kuvvetime güvenerek denize atılmak. Öyle ama, böyle de sahile kadar ulaşmak pek mümkün değildi.

Fakat çok şükür ki, tam bu sırada, denizde, yanımızdan geçen boş bir sal gördük. Bu sal ağaçlardan yapılmıştı ve yelken beziyle üstü örtülmüştü.

Ben, bütün kuvvetimle bağırdım :

— Hey çocuklar! Salı tutunuz, onun üstüne biner, hepimiz kurtuluruz.

Hemen kendimi suya attım ve sala doğru yüzmeye başladım. Arkadan ötekiler de geldiler.

Bir dakika sonra hepimiz salın üstündeydik. Yorgun, bitkin, korkudan tir tir titrer bir halde salın üstüne serildik. Yalnız, hâlâ Bilgiç bir şeylerle uğraşıp duruyordu. Acaba ne yapıyor? diye yanına yaklaştım.

— Bayrak asmak lazım, dedi. Belki bir gemi bu bayrağı görür. Salımıza kadar gelir, bizi kurtarır.

Ve Bilgiç büyük bir gayretle mendilini bir sıırğa astı.

Artık kurtuluşumuzdan emindik. Rahat rahat uyumaya hazırlandık. Bu esnada gece oldu. Öyle yorgun ve derin uyumuşuz ki,

fırtınanın çıktığının farkına varmamışız. Ancak fırtınadan dalgalarla salımız iki yana yalpa vurmaya başlayınca gözlerimizi açtık. Gece zifiri karanlıktı. Dalgalar kudurmuş gibi soluyarak köpürüyorlardı, salımızla beraber hepimizi boğacaklardı. Birdenbire bir şimşek çaktı, şimşegin aydınlığında bir de ne görelim!.. Bir sürü korkunç, tuhaf deniz hayvanı salımızın etrafını sarmıştı. Korkudan ödümüz koptu.

Doktor Merhem Kutusu :

— Köpekbalıkları! diye haykırdı.

— Köpekbalıkları! diye tekrarladım.

Benim arkamdan herkes :

— Köpekbalıkları! diye bağıştılar.

Bilgiç hazin bir sesle :

— Mahvolduk, dedi. Köpekbalıkları dehşetli obur hayvanlardır. İnsan suya düşer düşmez hemen onu yiyiverirler.

Biz salın üstünde ne yapacağımızı bilemez bir halde sağa sola kaçıırken, başımıza daha büyük bir bela geldi.

Kocaman bir dalga köpürerek, ıslık çalarak salımızın üstüne devrildi ve kendisiyle beraber daha korkunç bir deniz hayvanını üstümüze getirdi. Bu hayvanın kocaman gözleri, hepimizi bir solukta yutacak kadar büyük, fırın gibi bir ağzı vardı.

— Ölüyoruz, yutuluyoruz! diye bağırdım ve salın öbür ucuna doğru kaçmaya başladım. Herkes de peşimden koştu.

Fakat bereket versin ki, bu anda salın üstüne devrilen dalga tekrar geri çekildi ve kendisiyle beraber o korkunç hayvanı tekrar denize götürdü.

Fırtına hâlâ durmamıştı. Dalgalar hâlâ köpürüyor, kuduruyor, salımızı sağa sola atıyordu. Biz yılmış, bitmiş, yorgunluktan mahvolmuştuk.

Sakallı Dede homurdandı :

— Bu deniz gezintisi de kimin aklına geldi? Rahat rahat ormanımızda oturup dururken kim bizim başımıza bu belaları getirdi?

Bilgiç :

— Hiç olmazsa, şu fırtına dursaydı, dedi.

Bilgiç kendisini herkesten daha kabahatli buluyordu. Çünkü bütün bu felaketlerimizin sebebi onun gemiyi acemice kullanması, kayaya oturtmasıydı.

Doktor Merhem Kutusu :

— Eğer bir gemi bizi görüp de buradan kurtarırsa ne âlâ... Yoksa, denizin ortasında boğulup gideceğiz. Eğer dalgalar boğmazsa, susuzluktan, açlıktan öleceğiz.

İşte bütün geceyi böyle acıklı konuşmalarla geçirdik. Artık kurtulacağımızdan herkesin ümidi kesilmişti. Fakat hiç beklemediğimiz kadar çabuk bir zaman içinde kurtulma fırsatı elimize geçti. Daha gök yeni aydınlanmış, güneş yeni çıkmıştı ki, uzakları süzen Küçük Gemici :

— Kara! Toprak! Toprak! diye haykırdı.

Hakikaten, salımız dalgaların itişiyile sahile doğru yaklaşıyordu. Toprakla aramızda birkaç adımlık bir yer kalmıştı.

Biz sevinç içinde salın kara tarafında toplandık. Gözlerimizle, gitgide azalan aralığı ölçmeye başladık. Sal, yavaş yavaş, biraz daha, biraz daha kıyıya yanaşıyordu.

— Toprak! Toprak!.. diye bağırişıyor, hep beraber salın kenarında tepiniyorduk.

Birdenbire :

— Krak...

Bir çatırtı, bir sarsıntı ve... biz hepimiz suyun içindeyiz... Sal kıyıdaki bir taşa çarpmış ve hepimizi denize fırlatmıştı.

Fakat şimdi suya düşmek hiç de korkunç bir şey değildi. Gülerек, eğlenerek sahile doğru yüzdük.

Karaya çıktık. Karaya çıkar çıkmaz, birdenbire ellerimi başıma vurdum. Boştu. Hayır, hayır, başımın içi değil, çünkü ben gayet akıllıyım, başımın üstü boştu : Silindir şapka yoktu.

— Ah, silindir şapkam... Silindir şapkam... diye bağıırıp çağırmaya başladım.

Fakat bir de ne bakayım benim şapka denizde yüzmüyor mu? Hemen kıyıdaki bir fıçıyı denize yuvarladım. İçine girdim. Doğru şapkamın yanına yüzdüm. Onu aldım. Giydim ve bir filo kumandanı gibi fıçımın içinde karaya döndüm. Fakat tam karaya çıkarken fıçı devrildi. Tepetaklak kumların üstüne yuvarlandım. Şapkam ezildi, frakım yırtıldı. Bu felaket karşısında kendimi tutamadım, ağlamaya başladım. Arkadaşlarım beni :

— Üzülme, burası bir İngiliz sahilidir. Elbette yakınlarda bir şehir vardır. İngiliz şehirlerinde silindir şapka mağazaları çoktur, gider alırsın, diye teselli ettiler...

Bizim deniz gezintisi de böyle başladı, böyle bitti işte...

ÇEMBER OYUNU

Tabii siz de bilirsiniz ki, biz, orman cücelerinin boyu çok kısadır ama, hepimiz yaşımızı başımızı almışızdır. Çocuk değiliz. Fakat yaşımıza başımıza bakmayarak çocuklar gibi koşup oynamayı severiz. İşte bu sefer de böyle çocuk gibi eğlenmeye karar verdik.

Pencereleri ve kapısı açık olan, iki katlı bir evin yanından geçiyorduk. İçimizden birisi evin kapısından bir göz attı :

— Hey, içerde kimsecikler yok. Şuraya girelim! diye bağırdı.

Biz, hepimiz, cumbur cemaat evin içine daldık. Evin içi irili ufaklı tahta fıçılarla doluydu. Anlaşılan, burası bir fıçı mağazası. Birdenbire aklımıza geldi ki, fıçıların etrafındaki çemberler çok güzel bir oyuncaktır. Fıçıları hemen avluya çıkardık ve çemberlerini sökmeye başladık.

Ben sağa sola koşuyor, önüme gelene emirler veriyor, fıçıları yuvarlayarak eğleniyordum.

Arkadaşlarım :

— Ne yapıyorsun, Yusufçuk? Sonra fıçılarla oynayayım derken düşer, bir yerini kırarsın! diye bağıryorlardı.

Fakat ben fıçıların üstünde sıçrayıp hopluyordum :

— Canım, anlamıyor musunuz, diyordum, fıçıların çemberini böyle çıkarmak daha kolaydır.

Tam bu sırada, hiç beklenilmeyen, dehşetli bir bağırışma oldu. Herkes pencerelere koştu. İkinci kat pencerelerinden birine bakarak Mikropçuk mendil sallıyor :

— İmdat! Kendinizi sakınız! Ezileceksiniz diye avaz avaz haykırıyordu.

Tam bu pencerenin altında, fıçılardan çemberleri çıkarmakla uğraşan Bilgiç ile Mankafa yukarıya baktılar ve kaçıştılar. Kaçışırken :

— Ne yapıyorsun, Dügme? Çıldırдың mı? diye ikinci kat penceresinden aşağıya sarkan cücelerinin en cücesine bağırdılar.

Sonradan anlaşıldı ki, Dügme bir kocaman fıçıyı avluya indirmek istemiş. Fakat merdivenlerden taşıyamayacağını anlayın-

ca, fıçıyı pencereden aşağıya atıyormuş.

Fıçı, pencereden aşağıya gümmmm diye düştü. Bereket versin ki, önceden bunun farkına vardık da hiç kimse fıçının altında kalıp ezilmedi.

Her ne hal ise, lafı uzatmayalım, fıçıların çemberlerini çıkarmak işi bitti. İki üç düzine kadar çember elde ettik. Etrafta hiçbir insan yoktu, fıçıların çemberlerini çıkarmak için kullandığımız küçücük çekiçlerin gürültüsü duyulmadı.

Çemberler hazır olduktan sonra, hepimiz küçük bir değnekle çemberleri çevirerek yola çıktık.

Çemberini bir türlü doğru dürüst çeviremeyen Doktor Merhem Kutusu hem koşuyor, hem de :

— Oh, ne güzel eğlence, diye söyleniyordu.

Tekdiş çemberini öyle hızlı çeviriyordu ki, ikide bir de çember fırlıyor, önde giden Acar'ın boynuna geçiyordu.

Afganlı ile Dügme yarış etmeye kalktılar. Koştular, koştular... Sonra birdenbire çemberleri geri teperek ikisi de yere yuvarlandı.

Ben, çemberimi şöyle kibar kibar çevirerek hemen hemen hepsinin önünde koşuyordum.

Hâlâ düştükleri yerden kalkamayan Afganlı ile Dügme'nin hizalarına geldiğim zaman :

— Ah, sizi gidi, sizi, dedim. Nasıl çember çevrileceğini benden öğrenin...

Fakat talihsizliğime bakın ki, daha sözümü bitirmeden ayağım bir taşla takıldı, şık, en son moda frakımla boylu boyunca tozlu yolun üstüne yuvarlandım. Felaketim bu kadarla da kalmadı, arkamdan gelen Hintli hızını alamayarak sırtıma çıktı. Ben neye uğradığımı anlamadan :

— Dikkat, dikkat, önümüzde köprü var... sesleri yükseldi.

Fakat bu ihtar geç kalmıştı. Orman cüceleri kendilerini toparlamaya vakit bulamadılar. Ben de ayağa kalkıp koşanların içine karıştım. Birbirimizi ite kaka taş köprüünün üstünde koşuyorduk. Bu gidiş çok tehlikeli idi. Şunları bir intizama sokayım dedim. Lakin onları intizama sokayım derken az daha kendim köprüden suyun içine yuvarlanıyordum. Bu hali gören Acar kumandayı ele almak istedi :

— Yavaş... Yavaş... Sırayı bozmayınız. İtişip kakışmayınız! / diye bağırırdı.

Ve elindeki sopa ile sağı sola çarpmaya başladı. Bunu gören Dügme korkusundan daha çabuk koştu. Acar onu kovaladı. Sopasıyla işaret edip durdurayım derken öyle bir vurdu ki, hem Dügme'yi, hem de onun yanında giden Hintli'yi yere devirdi.

Biz boyuna koşuyorduk. Hepimizin önünde giden Bilgiç dehşetli marifetler yapıyordu. Çembere kuvvetle vuruyor, ve sonra gerilip gerilip dönen çemberin üstünden atlıyordu. Bu marifetler bizi o kadar oyaladı ki, hem koşuyor, hem de önümüze arkamıza bakmıyorduk.

Birdenbire uzaktan bir ses geldi :

— Ay, Ay, Ay... Felaket! Uçuruma beş kişi düştü.

Ben, hemen Sakallı Dede'nin yanına koştum :

— Neler oluyor? dedim.

— Ne olacak? Ben kendi gözümle gördüm. Beş kişi uçuruma yuvarlandı, diye cevap verdi.

Bilgiç :

— Uçurum mu? dedi. Tuhaf şey. Ben bu taraflarda uçurum olduğunu bilmiyordum.

Zıpzip söze karıştı :

— Uçurum değil. Kuyu. Derin bir kuyu. Az daha ben de içine düşüyordum.

Kaza mahalline gittik. Hakikaten orada derin bir kuyu gördük. Kuyunun dibinde su vardı. Beş tane orman cücesi gırtlaklarına kadar suyun içine gömülmüşlerdi.

Bilgiç bağırdı :

— Korkmayın, arkadaşlar. Biz buradayız. Korkmayın. Sizi mutlaka kurtarırız...

Kuyunun dibinden şöyle sesler geldi :

— İyi ama, bizi nasıl kurtaracaksınız?

— Sizi tahterevalli ile kurtaracağız, diye Bilgiç cevap verdi.

— Fakat rica ederim, dedim ben, neler söylüyorsun? Burada tahterevalli filan yok. Sen de artık kendini her şeyi bilir zannediyorsun.

Bilgiç büyük bir soğukkanlılıkla bana şu cevabı verdi :

— Sana nasihatım olsun, Yusufçuk, aklının ermediği işe karışma. Haydi arkadaşlar, iş başına!

Herkes Bilgiç'in etrafında toplandı. O emirler vermeye başladı. Küçük bir çam ağacını kökünden çıkardılar. Dallarını kestiler,

baş tarafından bir çatal açtılar. Sonra, bu çatala başka bir ağacı orta yerinden geçirdiler. Sonra, bu çatala geçirdikleri ağacın bir ucuna kalın, uzun bir ip bağladılar. Çam ağacını kaldırdılar, kuyunun yanı başına diktiler. Bilgiç yeni bir emir verdi :

— Haydi arkadaşlar, şimdi çabuk koşun, fıçı dükkanından bir fıçı getirin. Tahterevalli oldu. Ucuna bir de fıçı bağlarsak mükemmel bir nevi kuyu çıkışı olacak...

Orman cücelerinin bir kısmı fıçıyı getirmeye gittiler. Ben bu çıkışlı tahterevalliyi hiç de beğenmemiştim. Şöyle havada sallanan ipe bir asılayım dedim. İpe asıldım. Tahterevallinin bir kolu birdenbire aşağı indi. Kendimi tutamadım. Coooop, kuyunun içine baş aşağı yuvarlandım. Aşağıya düşerken kendimle beraber birkaç kişiyi daha sürükledim. Şimdi yukardan Bilgiç'in sesi geliyordu :

— Ah, seni gidi, Yusufçuk, seni. Ne dikkatsiz şeysin!

Anlaşılan bu sıralarda fıçıyı getirenler dönmüşlerdi. Kulağıma gelen seslerden, fıçıyı ipin ucuna bağladıklarını anladım. Yine Bilgiç kumanda veriyordu :

— Haydi çocuklar, şimdi tahterevallinin öbür tarafına tırmanın bakalım.

Artık, biz kuyudakiler meseleyi anlamıştık. Kuyunun içine fıçı sarktı. Hemen fıçıya dolduk. Bu sırada orman cüceleri de tahterevallinin öbür ucuna tırmanmış olacaktı ki, bizi içinde taşıyarak yukarıya doğru yükselmeye başladı.

Ben silindir şapkamı çıkarıp salladım :

— Yaşasın hava yolculuğu... Bu adeta asansöre binmek gibi bir şey, diye haykırdım.

Yanımdaki arkadaşlar :

— Aman Yusufçuk, kımıldanma, fıçının dibi tutmuyor zaten... dediler.

Bu sıralarda fıçımız da gitgide kuyunun ağzına yaklaşıyordu. Adamakıllı kuyunun ağzına çıktığımız zaman cüceler :

— Kurtulduk!.. Kurtulduk!.. Yaşasın Bilgiç!.. diye bağıştırlar...

Bence bu o kadar mühim bir iş değildi, ama her ne ise...

Birer birer fıçıdan indik. Ayağımın karaya basmasından dolayı çok memnundum. Fakat elbiseme bir göz atınca fena halde canım sıkıldı. O canım son moda kostümüm berbat olmuştu. Bereket versin ki, arkadaşlarımla kılık kıyafetleri de benimkinden iyi

değildi.

Kuyudan çıkanların hepsi soğuktan tir tir titriyordu. İçimizden birisi :

— Bari bir ateş yakalım da ısınalım, diye teklif etti.

Fakat Sakallı Dede :

— Buna vaktimiz yok. Unutmayınız ki, daha biz geriye, fıçı dükkânına dönüp bozduğumuz fıçıları tamir etmeye mecburuz, dedi.

Herkes :

— Doğru, doğru, diye tastik etti.

Ben bu fikri hiç de doğru bulmuyordum. Böyle ıslak elbiseyle dolaşmak yakışık alır mı?

Fakat, birisi :

— Koşarak ısınınız, dedi.

Koşa koşa geldiğimiz yolu gerisin geriye döndük. Yolu çabuk bitirdik.

Fıçılar tamir edildi. Bu sergüzeştimizi de böyle tatlıya bağladığımız için sevine sevine, dinlenmek üzere evlerimize döndük.

HİÇ DE HOŞ OLMAYAN BİR YANLIŞLIK

Bir şehrin kenarından geçiyorduk. Etrafta yeşil bahçeler uzayıp gidiyordu. Çok güzel bir akşamdı. Havanın ılıkliğini içimize sindire sindire yolun üstünde ilerliyorduk. Birdenbire başımızın üstünde :

— J...J...J... diye bir ses duyduk.

Mankafa başını havaya kaldırarak :

— Bakınız, efendiler, dedi, bu da ne biçim bir hayvan böyle? Durduk.

Bir duvardan sarkan bir ağaç dalında yumurta büyüklüğünde bir yuva sarkıyor, yuvanın etrafında acı acı vızlayarak bir şeyler uçuşuyordu.

— Bunlar eşekarılarıdır, dedi Doktor.

— Hayır bunlar balarılarıdır, dedi Bilgiç.

— Bilemediniz, dedim ben, bunlar sivrisinektir.

Etraftan gülüştüler :

— Kah, kah, kah... Şu Yusufçuk'a da bakın arıları sivrisinek sanıyor. Sivrisinek sensin...

İlkönce gücenir gibi oldum, sonra vazgeçtim :

— Peki, dedim, haydi bunların arı olduklarını kabul ettim, fakat yanıldımsa bunda gülecek ne var? Sivrisinek tıpkı arıya benzer. Hem siz buradan nasıl bal alınacağını bilmezsiniz, halbuki ben bilirim.

Zıpzip omuzuma vurarak :

— Yaşa Yusufçuk, dedi, haydi bakalım söyle öyleyse balı buradan nasıl alacaksın?

— Gayet kolay, dedim. Bir iki üç...

Hemen duvardan bahçeye atladım. Ben içeri girer girmez arılar üstüme hücum eder gibi oldular. Ben, korkar gibi oldum.

— Şimdi, dedim, kovana kadar gitmek lazım. Fakat sözümü bitiremedim, arılar tekrar üstüme saldırdılar, hele bir kocamanı burnumun tepesine kadar sokuldu. Bir dakika sonra mutlaka burnumu sokacaktı :

— Ay, ay, ay, diye bağırarak, tekrar duvardan dışarıya sıçradım, geçtim.

Acar :

— Aferin Yusufçuk, güzel sıçırıyorsun, diye benimle alay etti. Cüceler gülüştüler.

Ben artık bu kadarına kızmıştım :

— Ne tuhaf şeylersiniz, dedim, ben sanki kendim için mi korktum?

Yooo. Bilirsiniz ki arılar birisini sokarlarsa, zavallı hayvancıklar soktuktan sonra ölürler. İşte bunun için onlara acıdım. Yoksa beni sokacaklarmış... Bu benim umurumda bile değil.

Sakallı Dede meseleyi örtbas etmek isteyerek :

— Tabii, tabii, dedi, yalnız bana öyle geliyor ki, bizim Doktor Merhem Kutusu'nun hakkı var. Bunlar balarısı değil, eşekarısı...

Fakat bütün orman cüceleri itiraz ettiler :

— Hayır, hayır bunlar balarılarıdır. Yalnız ballarını nasıl etmeli de almalı?

Zıpzip :

— Ben bunun çaresini buldum, dedi. Kim benimle gelecek?

Zıpzip'a yardımcı olarak Çinli Çi-Ka-Çi, Doktor Merhem Kutusu, Tekdiş, Bilgiç ayrıldılar.

Hep beraber duvardan atlayıp bahçeye girdiler. Bu aralık Bilgiç bahçenin bir tarafında bir testere bulmuş. Beşi birden testereyle ağacın arı kovanını tutan dalını kesmeye başladılar. Dal kesildi. Bilgiç dalı sırtına vurdu. Kovan Bilgiç'in sırtındaki daldan bir torba gibi sarkıyordu. Arılar dışarı çıkıp bizi sokmasın diye kovanın ağzını çalı çırpı ile kapattılar. Bahçe kapısından dışarı geldiler. Yola çıktık. Hepimiz sevinçten gülüyorduk. Eve dönünce, çay içip, kokulu, taze balı ekmeğe sürerek yemek ne tatlı olacaktı!..

Bilgiç dedi ki :

— İyi ama, efendiler biz kovanımızı böyle şehrin içinden geçiremeyiz. Herkesin gözüne batarız.

— Öyleyse ne yaparız?

Ne yapacağımızı kararlaştırmak için uzun uzadıya konuştuk. Nihayet, boş bir kutu bularak kovanı onun içine koyarız, dedik.

Bu sıralarda ben ve birkaç arkadaş daha o geceyi geçirmek için bir yer aramaktaydık. Bir de ne görelim? Meğerse biz, çok da

büyük olmayan boş bir köşkün önünde bulunuyormuşuz.

Gezintimizden o kadar yorulmuştuk ki, şimdilik çay içmekten de vazgeçtik. Geceyi bu boş köşte geçirmeyi kararlaştırdık. Herkesin gözünden uyku akıyordu.

Köşkün içine cumbur cemaat girdik. Yolculukta her zaman yanımızda taşıdığımız yastıklarımızla battaniyelerimizi döşemele-
rin üstüne serdik. Köşkün bir köşesinde bir kutu da bulduk. Kutuyu yattığımız odaya getirdik ve kovanımızı kutunun içine yerleştirdik.

Ben bir türlü uyuyamıyordum. Böyle kuru tahtaların üstüne yatmak hiç hoşuma gitmez. Sağ, solu araştırdım. Küçük tahta bir iskemlecik buldum. Hemen bunu kendime bir karyola yaptım. Uzandım. Büyük bir insan için bu çok rahatsız bir karyola olabilirdi, fakat benim için tain boyuma göre idi.

Tekdiş ile Küçük Gemici nöbetçi kaldılar. Biz, bütün orman cüceleri, canımızı bu iki arkadaşta emanet ederek derin bir uykuya daldık.

Ne kadar zaman uyumuşum bilmiyorum, birdenbire dehşetli bağırmalar beni uyandırdı. Gözlerimi açarak yerimden fırladığım zaman, etrafımda, bütün cücelerin hoplayıp zıpladıklarını gördüm.

Meğerse, biz uykudayken, içinde arı kovanının durduğu kutuya bir kedi yanaşmış. Kutunun içinden vızıltıların geldiğini duyan kedi, saldırmış, kovayı pençeleriyle parçalamış. Bütün arılar dışarı fırlamışlar.

Tabii meydana boş bulan arılar uslu akıllı oturacak değiller ya. Hemen uyumakta olan cücelerin üstüne saldırmışlar ve sokmaya başlamışlar.

Çok geçmeden hepimizin yüzü gözü davul gibi şişti. Korkudan ne yapacağımızı bilemez bir halde, odanın ortasında fır dönüyor, dışarı çıkacak bir delik, bir kapı filan arıyorduk. Halbuki arılar da inatlarına bizi öyle sokuyorlardı ki, sokuksları yer öyle acıyordu ki... Eğer pencereden kaçarak ellerinden kurtulmasaydık halimiz çok kötü olacaktı.

Birbiri arkasından pencereden dışarıya atladık. Arılar peşimizi bırakmadılar. Onlar kovaladı, biz kaçtık. Nihayet koşa koşa iğnelerinden kurtulabildik.

Bazılarımızın burunlarıyla, alınları yumru yumru şiş içindeydi. Arıların sokuksları yerler ateş yanığı gibi acıyordu.

Yalnız şunu da söyleyeyim ki, biz de onlardan hem kaçmış, hem de birçoğunu öldürmüştük. Etrafımızda, yerlerde küme küme arı ölüleri yatıyordu.

Sakallı Dede bir tanesini yerden aldı, dedi ki :

— İşte bakınız, ben haklı değil miymişim? Bunlar balarısı değil, eşekarısı. Balarılarının vücutları daha şişman ve daha kısa olur...

Biz büyük bir merakla bu düşman ölüsünü gözden geçirdik. Hakikaten eşekarısıydı.

Fakat belki de değildi. Ben itiraz ettim :

— Belki, dedim, bu balarısıdır.

Sakallı Dede :

— Hayır, dedi, bu eşekarısıdır. İstersen sana bunu ispat edeyim.

— İspat edersen, ben de inanırım, dedim. Fakat ispat etmeden inanmam...

Sakallı Dede öne düştü. Tekrar köşke döndük. Kovanı iyice açtık. İçine baktık. Burada bal filan yoktu.

— Eee? Şimdi inandın mı? dedi. Sakallı Dede.

— İnandım, dedim.

İşte bizim bal hikâyemiz de böyle hazin bitti. Balarısıyla eşekarısını birbirlerinden ayırt edemememiz bize çok pahalıya mal oldu...

ORMAN CÜCELERİ MIZIKACILIK ÖĞRENİYORLAR

MIZIKACI Mektebi
MIZIKA MÜDERRİSİ BORUCU BEY
Çok çabuk ve kısa bir zamanda
her sazdan çalgı çalmayı öğretir.

İşte, bir tahta levhaya mihlanmış olan bir ilanın üstünde böyle yazılar görünce, durduk. Üç kişiydik : ben, Tekdiş ve Doktor Merhem Kutusu. Kendi halimizde kırlarda dolaşırken bu ilanı görmüştük.

Doktor Merhem Kutusu ilanı okuyunca :

— Bu Müderris Borucu da kim oluyor? dedi. Acaba o da bizim gibi orman cücelerinden mi?

— Nasıl oluyor da bilmiyorsunuz! Bu gayet meşhur bir mızıkacıdır, diyerek Tekdiş cevap verdi ve ilan tahtasının dibindeki taşa oturdu.

Ve :

— Ne dersiniz, biz de şu mektebe girsek mi? diye sözüne devam etti. Bol bol boş vaktimiz var. Elimizi kolumuzu sallayarak tembel tembel dolaşıyoruz. Hiç olmazsa mızıkacılık öğreniriz.

Ben, hemen :

— Çok iyi olur, çok iyi olur, dedim.

Doktor Merhem Kutusu :

— Hiç de fena fikir değil, dedi.

Ben biraz düşündükten sonra :

— İyi ama, üç kişi mızıkacılık öğrenmişiz ne çıkar. Birkaç arkadaşta daha haber verelim, dedim.

Arkadaşlarım bu fikrimi çok beğendiler :

— Hakkın var, Yusufçuk, dediler. Zaten sen çok akıllısındır.

Doğrusunu isterseniz, kendimin akıllı olduğumu ben de bilirim. Fakat ne de olsa arkadaşlarımla beni methetmeleri hoşuma

gitti. Onlara daha akıllı, adeta dahice bir teklif daha yapmak istedim, fakat Tekdiş sözümü kesti :

— Boşuna vakit kaybetmeyelim. Haydi gidip arkadaşlara haber verelim.

Yarım saat sonra cumbur cemaat hepimiz mızıkâ mektebinin kapısı önündeydik. Mızıkâ Müderrisi Borucu da bizim gibi orman cücesiydi. Bizi büyük bir nezaketle karşıladı. Hemen ilk derse başladık.

Hocamız, duvarda asılı duran uzun bir boruyu alarak :

— Şimdi size bu borunun nasıl çalınacağını göstereceğim, dedi. Bakınız.

Boruyu ağzına koyup öyle hızla üflemeye başladı ki, iki yanağı iki top gibi şişti, suratı yusuvarlak oldu.

Birdenbire borudan :

— Tru-ru-tu-ru! diye öyle kuvvetle bir ses çıktı ki, az kalsın şaşkınlıktan elimden bastonumu düşürecektim. Borucu'nun yanındaki duran Tekdiş'in gözleri korkudan yerlerinden fırladı, zavalıcık ellerini göğsüne bastırdı.

Bana kalırsa, hocamız boruyu biraz fazla öttürüyordu. Yalnız içimizde Dügme bu fikirde değildi. Mızıkâyı çok hafif buluyor, iyi işitmek için ellerini kulaklarına koyuyordu.

Hocamız, boruyu öttürmekten hevesini aldıktan sonra :

— Şimdi, dedi, sizin hepinize istediğiniz mızıkâ aletini vereceğim. Siz de çalmasını tecrübe edeceksiniz. Haydi, kim hangi aleti isterse alsın.

Hemen, aletlerin bulunduğu dolaba koştuk. Aletleri seçmeye başladık. Ben hepsini tecrübe ettim. Fakat hiçbirisini kendime yakıştıramadım. Kimisi çok ağırdı, kimisinin biçimi hoşuma gitmedi v.s.

En sonra, Borucu bana davulu verdi. İlkönce razı oldum. Fakat sonra çalmayı tecrübe edince hemen vazgeçtim. Çünkü davul çalmak için tokmağı hızla vurmak lazım. Halbuki benim frakımın kolu dardır, kolumu hızla oynatırsam yırtılır. Nihayet uğraşa uğraşa kendime zarif, şık, küçük bir boru buldum.

Herkes aletini seçtikten sonra, sırayla oturdular. Bazılarına alet yetişmedi, onlar da kendi sıralarını beklemek için şöyle bir kenara çekildiler.

Ders başladı.

Tekdiş'e bizim yanımızda yer kalmadı. O da fazla düşünmeye lüzum görmeden davulun üstüne oturdu. Az kalsın davulu patlatıyordu.

Çalmaya başladık.

Anlaşılan mızıkacılığa çok istidamız vardı. Bir saatlik bir talimden sonra, hocamız :

— Artık bir konser verebiliriz, dedi.

Hepimiz sevinçten zıpzıp zıpladık.

Konserimizi vereceğimiz yere doğru yola çıktık. En önde, elinde notalarla Doktor Merhem Kutusu gidiyordu.

Konseri bir bahçede verecekmışız.

Bahçeye geldik. Herkes yerleşti. Hocamız kocaman borusuyla ortamıza geçti. İşareti verdi. Konser başladı. Bütün mızıkacılık aletleri birden :

— Tra ta ta... Bum bam bum! diye sesler çıkardı.

Tekdiş :

— Bum bum bum... diye davula vuruyordu.

Ben de elimden geldiği kadar ince, zarif borumu öttürmeye gayret ediyordum. Ve doğrusunu isterseniz, herkesten iyi çalışıordum. Bahçede konsere gelen bütün orman cüceleri bana ve benim boruma bakıyorlardı.

— Oh, ne âlâ, diye düşündüm. İşte belli ki, benim mızıkam çok hoşlarına gidiyor, hepsi bana bakıyorlar.

Ve daha fazla bir gayretle borumu üflemeğe başladım. Fakat çok geçmeden bir de ne göreyim! Bana bakanların hepsi gülüyorlar. Tuhaf şey, bana bakıp gülecek ne var? Elbisem yepyeni, mükemmel mızıkacılık çalışıyorum.

Halbuki, bana bakanlar gitgide kahkahalarla gülüyorlardı. Hatta Küçük Gemici parmağıyla gösterip kahkahayı basıyordu.

Bu münasebetsizlere aldırış etmemeye karar verdim. Konserime devam ettim. Nefesimi daha fazla göğsüme toplayarak boruyu bütün kuvvetimle üfledim. Ve birdenbire "Karrrr..." diye kulağımın dibinde bir ses işittim. Boruyu ağızımdan çektim, yukarıya doğru baktım. Bir de ne göreyim? Borunun tam tepesinde kara bir karga oturmuyor mu? Muhakkak benim verdiğim konser o kadar hoşuna gitmişti ki, daha iyi işitmek için borunun tepesine oturmuştu. Halbuki arkadaşlarım, her nedense, bunu gülünç buluyorlardı. Tam kızılırdım ki, birdenbire hiç beklenmeyen bir

iş oldu.

Hocamız, bize, mümkün olduğu kadar kuvvetle çalmak için işaret vermişti. Biz de gayret ediyorduk. Fakat tam bu esnada dehşetli bir patırdı oldu işte : Trah.. trah... trah... Tekdiş'in davulu patlamış ve Zıpzip'in borusu yan tarafından parçalanarak komşusunu yaralamıştı. Bütün bunların neticesi olarak da bahçede ağaçların üstüne tüneyen bir sürü kuş havalanmış, tepemizde haykırarak dönüyorlardı.

Hocamız :

— Yeter, yeter, kesiniz... diye bağırды. Görmüyor musunuz, kuşlar bile ürktü?... Daha siz konser verecek halde değilsiniz. Haydi geriye eve dönelim. Yoksa bahçedeki insanları da ayaklandıracğız...

Hocamızın bu ihtarı üzerine, süklüm püklüm gerisin geriye döndük.

Hocamızın evine gelince, yine talime başladık.

Hocamız dedi ki :

— Bana kalırsa, eğer beni iyice görebileceğiniz yüksek bir yere çıkarsam daha iyi çalabileceksiniz.

Hemen tahta bir sandık buldu. Ve üstüne çıktı. Tekrar çalgıya başlamak için işaret verdi.

Yeniden talim konserine başladık.

Bizler ayakta duruyorduk. Ben ayakta durmaktan yoruldum. Ve hocaya belli etmeden onun üstüne çıktığı tahta sandığın bir kenarına oturdum. Ama dikkatle oturdum. Çünkü tahta sandığın pek de sağlam olmadığı belliydi.

Tam benim karşımda Çi'li duruyordu. Öyle bir tuhaf çalgı çalıyor, borusuna üflerken yanakları öyle tuhaf şişiyordu ki gülmekten kendimi alamıyordum :

— Çi-Ka-Çi, diye fısıldadım, arkanı dön kuzum, beni güldürme, yoksa kahkahayı atacağım.

Fakat Çinli benim bu ricama aldırış bile etmedi. Eskisi gibi yanaklarımı şişirmekte, gözlerini kırptırmakta devam etti.

İşin fenaya sarmaması için, kendim arkamı dönmeye karar verdim. Kalktım. Sandığın etrafını dolaştım. Öbür ucuna oturdum. Fakat Çinli aklımı öyle çelmişti ki, sandığın sağlam olmadığını unuttum. Sandığın kapağı kırıldı : Ben içine düştüm. Ve sandığa bütün ağırlığımla çöktüm. Hocamız bu sarsıntıdan kendini tutama-

dı, muvazenesini kaybetti, borusuyla beraber yere yuvarlandı.

Borusu parça parça oldu. Fakat asıl berbat bir hale gelen kendisiydi, hocamızdı. Yüzükoyun düştüğü için burnu şişti, alını mosmor kesildi. Ben sandığın içinden çıkayım diye uğraşırken, bizimkiler hocanın etrafına üşüştiler, ona yardıma koştular. Fakat hoca hiddetten köpürmüştü :

— Hayır, ben böyle sizin gibi talebe istemem, diye bağıırıyordu. Artık size ders vermeyeceğim.

Arkadaşlar onu sakinleştirmek istediler. Ben elimden geldiği kadar af diledim. Fakat fayda etmedi. Profesör Borucu bizi dinlemek bile istemiyordu.

Nihayet mektebi bırakmaya mecbur olduk. Ve mızıkacılık etmekten vazgeçtik...

YUSUFÇUK SİRKİ...

Çoktan beridir, herkesi hayrete düşürecek, herkesin parmağını ağzında bıraktıracak bir iş yapmak istiyordum. Düşündüm, taşındım. En sonra istediğim şey oldu.

Günün birinde bütün orman cüceleri şehrin duvarlarına asılan kocaman ilanların karşısında gözlerini dört açtılar. Bu ilanlar yakında burada "Yusufçuk Efendi Sirki"nin açılacağını haber veriyorlardı. Ve yine ilanlara göre sirkte en meraklı numarayı bir Hindistan fili yapacakmış. Bu filin de ismi Mister Tram imiş... Orman cüceleri saatlerce ilanlar önünde duruyorlar, birbirlerine soruyorlardı :

— Bu sirk de ne oluyor?

— Ne olacak, sirk cambazhane demektir, bilmiyor musunuz?

— Peki ama bu Yusufçuk Efendi de kim? Sakın bizim Yusufçuk olmasın?

— Yok canım... Bizim Yusufçuk fili nerden bulacak?

Ben, böyle konuşanların yanından başımı havaya kaldırarak, sanki hiçbir şey bilmiyormuşum gibi geçiyordum. Yalnız kendi kendime içimden gülüyor ve diyorum ki : "Yakında Yusufçuk'un ne kadar akıllı olduğunu, neler yapabileceğini görür anlarsınız..."

Orman cücelerinin arasındaki münakaşalar gittikçe kızışıyordu. Kimisi sirk sahibinin ben olduğumu söylüyor, kimisi ise benim böyle işler beceremeyeceğimi iddia ediyordu. Herkesin ağzında benim ismim dolaşıyordu.

— Ben orman 'cüceleri içinde en meşhur adam olmuştum. Bu benim hoşuma gidiyordu doğrusu. Fakat sırrımı kimseye söylemiyor, bana sordukları suallere kaçamaklı cevaplar veriyordum.

Nihayet sirkin açılacağı gün geldi. Daha vaktinden evvel sirkin içindeki bütün iskemleler, mevkiler orman cüceleriyle tıklım tıklım dolmuştu. Hatta bazıları, mesela Tekdiş, Zıpzip, Bilgiç filan sirkin ortasındaki meydanın kenarında bir araya oturmuşlardı. Onlara, buraya oturmalarının tehlikeli olduğunu söyledim, beni dinlemediler.

Oyunun başlangıç saati geldi. İşareti verdim. Kapılar açıldı. Ben sirkin meydanına fırladım. Silindir şapkamı çıkarıp müşterileri selamladım. Ve kendi yazdığım şiiri yüksek sesle şöyle okudum :

Buraya geldiğiniz için Beyfendiler,

Yusufçuk hepinize çok çok teşekkür eder...

Daha ben şiirimi bitirmeden, hayret içinde kalan cüceler beni alkışlamaya başladılar. Ne de olsa böyle alkışlanmak hoşuma gitti. Yerlere kadar eğilip müşterileri selamladım. Artık onlar da sirk sahibi Yusufçuk Efendi'nin benden başkası olmadığını anlamışlar, sevinçle bağırışıp çağırıyorlardı.

Herkes memnundu. Fakat bu sevinç birdenbire durdu. Filin kapalı bulunduğu ahırdan dehşetli bir gürültü geldi. Daha ne oluyoruz demeye vakit kalmadan, sirkin meydanına kudurmuş gibi bir halde Hindistan fili Mister Tram geldi. Fil yolunu şaşırmış gibiydi. Önüne gelen her şeyi yıkıp deviriyordu. Beni gördü. Üstüme atıldı ve beni de yere yuvarladı.

Şimdi müşteriler, kahkahalarla gülüyorlardı :

— Haydi bakalım, Yusufçuk, göster kendini. Fili oynat bakalım? Senin filin ne kadar terbiyesizmiş... Seni bile tanımıyor... diye bağırıyorlardı.

Aksi gibi koskocaman fil, benim yüzüme bile bakmadan meydanın etrafını koşarak dönüyordu. Nihayet bir kenara gidip durdu. Hele şükür, bizim fil artık akıllanmıştı. Koskocaman kafasındaki küçücük gözleriyle bana bakıyordu. Gittim yavaşça bacaklarını okşadım. Hiçbir şey yapmadı. Uslu uslu duruyordu. Artık korkum geçmişti. Şöyle biraz geriye çekildim ve :

— Haydi göreyim seni, Mister Tram, dedim. Müşterilerimize marifetlerini göster. Haydi bir vals yapalım. Dans edelim.

Fakat fil üstüme doğru yürüyerek hortumunu havaya kaldırdı, homurdandı. Tabii, ben, ihtiyatlı olmak için, bir iki adım geriye sıçradım.

Bilgiç :

— Ne o, Yusufçuk? Senin fil sözlerini dinlemiyor. Sen iyi hayvan terbiyecisi değilsin, diye alay etti.

Fakat ben, Bilgiç'in sözlerini işitmemezliğe geldim. Ve ahaliye dönüp dedim ki :

— Görüyorsunuz ki, efendiler, Mister Tram koskocaman vücuduna rağmen, çok akıllı uslu bir hayvandır.

Daha sözümü bitirmeden bir de ne olsa beğenirsiniz? Zıpzıp bir kuş gibi benim filin sırtına zıplayıp oturmasın mı? Zıpzıp'ın arkasından birkaç kişi daha filin üstüne sıçrayıp sırtına bindiler. Ben, onlara bu işin tehlikeli olduğunu, filin sırtından hemen inmelerini söyledim, fakat dinletemedim. Fil hiç sesini çıkarmıyordu. Bizimkiler bundan cesaret aldılar. Zıpzıp, ayaklarını filin uzun dişlerine dayayarak, bir iskemlede oturur gibi, hayvanın kafasına oturdu :

— Ne zamandır, şöyle bir filin sırtında yolculuk etmek istiyordum, dedi.

Bu sırada, filin ön ayakları dibinde yerde duran Tekdiş hayvanın hortumunu alarak, bir telefon borusuna bağıriyormuş gibi, hortumun içine bağırarak Zıpzıp'a dedi ki :

— Benimle telefonda konuşmak istemez misin? Allo, Allo. Rica ederim bana Zıpzıp Efendi'yi veriniz...

Tekdiş ile Zıpzıp filin hortumunu telefon yapıp konuşurlarken, Hintli ile Afganlı hayvanın kulaklarını çekiştiriyorlardı.

İşte bu sırada orman cücelerinin polisi elindeki değneği havaya kaldırarak :

— Durunuz, diye bağırdı. Filin üstünden ininiz. Bu fil Yusufçuk'un değildir. Başka bir sirkten buraya kaçmıştır. İsmi de Tram değil, Bum'dur.

Fil, Bum ismini işitir işitmez, kulaklarını dikti. Arka ayaklarını havaya kaldırıp başı üstünde bir taklak attı. Filin sırtında oturan cüceler neye uğradıklarını şaşırdılar. Zıpzıp yere yuvarlanırken hayvanın kuyruğuna sarıldı. Bilgiç, filin arka ayaklarına tutundu. Mister Bum hiç kımıldanmadan, öyle tepe taklak duruyordu.

Hintli ile Afganlı :

“Hayvancağıza kalkması için yardım edelim,” dediler ve hortumundan çekmeye başladılar.

Nihayet fil yavaş yavaş doğruldu.

Bu sıralarda sağ salım yere inmiş olan Zıpzıp :

— Fili yıkayalım, dedi...

Orman cüceleri, hep bir ağızdan :

— Evet, evet, fili yıkayalım, üstü başı kirlendi, temizleyelim, diye bağıştılar...

Hemen orta yere su ile dolu koskocaman bir leğen getirildi. Dügme ve Mankafa filin sırtına tırmandılar. Ötekiler etrafına toplandılar. Ben :

— Efendiler, Mister Bum'a o kadar yaklaşmayınız, sonra mesuliyet kabul etmem ha... dedim.

Fakat sözümü bitirmeden, fil, leğenin içindeki suya hortumunu soktu, hortumunu su ile doldurdu ve birdenbire etraftakilerin üstüne suyu püskürdü. Herkes sıırıslıklam oldu.

Fil bizi iyice ıslattıktan sonra sakinleşti. Cüceler tekrar etrafına toplandılar. Hortumuna, kuyruğuna tutunarak tekrar sırtına tırmandılar. Biraz sonra hayvanın üstünde oturacak yer kalmadı. Ben arka tarafta rahat bir yer bulup yerleşmiştim. Herkes hazır olunca :

— Haydi çocuklar, şöyle fil ile bir gezintiye çıkalım, dedim ve file emri verdim : Yürü bakalım Mister Bum!

Fil, sirk meydanının etrafında ilkönce ağır ağır dolaştı. Sonra kapıya gelir gelmez dışarı fırladı, koşarak yürümeye başladı. Nihayet dörtnala kalktı. şöyle hafiften korkuyorduk. Fil doğruca nehir kenarına gidiyordu. Yolda bazılarımız yuvarlandı. Ben :

— Durunuz Mister Bum, diye bağırdım.

Fakat fil dinlemiyordu. Gitgide daha hızlı koşuyordu. Nehire yaklaşıyorduk.

Tam nehir kıyısına gelmiştik ki, fil birdenbire muvazenesini kaybetti, tepesi üstü suyun içine yuvarlandı. Tabii bizler de hep beraber sapır sapır nehire döküldük. Biz suyun içinde çırpınıp dururken, Mister Bum ayağa kalktı, sudan dışarı çıktı, tabana kuvvet kaçmaya başladı. Yakalayalım diye arkasından kovaladık ama, tutamadık. Fil uzaklarda kayboldu.

Biraz kendimize gelince arkadaşlarım beni azarladılar :

— Bütün kabahat sende, Yusufçuk...

— Niçin kabahat bende oluyormuş? Ben size filin üstüne çıkmayın demedim mi?

Sakallı Dede sözümü kesti :

— Bana bak, Yusufçuk, dedi. Sen bizi aldatmakla çok fena bir iş yaptın. Bu fil senin değilmiş. şehir sirkininmiş. Bak doğruca yerine gitti.

Tabii bunun aksini iddia etmedim. Çünkü fil hakikaten şehir sirkinindi. Fakat ne de olsa arkadaşlarımı eğlendirmiştim ya. Eğer başımıza bu işler geldiyse kabahat onlarındı. Ne diye filin üstüne çıkmışlardı... Bütün bu düşündüklerimi onlara söylemek istedim. Sonra vazgeçtim. Nafile, bana hak vermeyeceklerdi...

Tabii bizim sirk işi de böyle bitince süklüm püklüm evlere döndük.

NASIL SOBA KURDUK?..

Kıştı, soğuk, dehşetli bir kış. Öyle soğuktu ki, insan burnunu dışarı çıkaramıyordu.

Biz evde oturuyorduk, işsizlikten canımız sıkılıyordu. Daha bu zamana kadar, oturduğumuz bu eski evde hiç böyle soğuk olmamıştı. Kimimiz :

— Hayır, artık bu böyle sürüp gidemez. Soğuktan donacağız, diyordu.

Kimimiz ise :

— Bir çare bulalım, bir şeyler yapalım, diye orta yere fikirler atıyordu.

Fakat düşünüp taşınıyor, soğuktan nasıl kurtulacağımızı bir türlü bulamıyorduk.

Nihayet Sakallı Dede :

— Ben buldum çareyi, dedi. Kocaman bir soba ki, tandır gibi bir şey. İçinde su kaynatacak yeri de olacak... Bu sıcak su ile de istediğimiz vakit çay yaparız. Sobanın yalnız etrafında oturup ısınmayacağız, üstüne de çıkabileceğiz... Sobanın planlarını hemen kafamda hazırladım... Şimdi şehre gidiyorum. Benim düşündüğüm gibi bir soba kurmak için ne lazımsa alıp getireceğim...

Sakallı Dede'nin bu fikrini herkes beğendi. Ben de beğendim, çünkü ben de böyle bir soba yapmayı düşünmüştüm. Yalnız Sakallı Dede aklımdan geçenleri anlamış benden evvel ortaya vurmuştu...

Sakallı Dede üst üste iki kalın palto giyerek dışarı çıktı. Şehrin yolunu tuttu.

Aradan bir saat geçti, iki saat geçti. Sakallı Dede'den haber yok. Gece oldu. Dede hâlâ gelmedi. Biz merak etmeye başladık. Dışarıyı öyle soğuk, öyle soğuktu ki, belki Sakallı Dede bir yerde donup kalmıştır, diye üzülmeye başladık. Fakat, çok şükür ki, üzüntümüz uzun sürmedi. Kapı çalındı. Hemen kapıya koştuk. Çinli, kâat fenerini yaktı. Polisçik elektrik lambasını eline aldı. Kapıyı açtık. Karşımızda soğuktan bitmiş bir halde Sakallı Dede'yi gördük. Zavallıyı hemen içeri aldık.

Dede, doğru mangalın başına koştı :

— Aman çocuklar, dondum, dedi. Fakat işimi de bitirdim. Her şey hazır. Yarın sabah erkenden sobamızı kurmaya başlarız. Haydi şimdi yatalım...

Ertesi sabah erkenden, Sakallı Dede'nin çizdiği plana göre sobayı kurmaya başladık. İlkönce kocaman bir kazan yaptık. Herkes çalışıyordu. Kazandan sonra bir de kalın boru yapıldı. Boruyu kazana takmak için götürürlerken Polisçik bağırdı :

— Aşkolsun sana, Yusufçuk. Utanmıyor musun? İn ordan aşağıya. Herkes çalışıyor. Sen bak ne yapıyorsun?

Herkes dönüp bana baktı. Ben borunun içindeydim. Arkadaşlar boruyu sırtlayıp kazana takmak için götürürlerken, ben, hatıra defterime bütün bu olan bitenleri yazmak için, borunun içine girip oturmuştum.

Beni borudan indirdiler...

Boru yerine takılırken, bu sefer de Zıpzıp bağırdı :

— Aşkolsun sana Yusufçuk... Şu haline bakın hele bir bu züppe Efendinin...

Yine herkes bana baktı. Arkadaşların elinde çekiç, körük filan vardı. Benim elimde ise hatıra defterim duruyordu. Yapılan işleri dakikası dakikasına yazmak istiyordum.

Sakallı Dede dedi ki :

— Yusufçuk, eğer elinden o defteri bırakıp hemen işe başlamazsan, kâatlarını sobaya atıp yakarım...

Defterimi elimden bıraktım. Ben de bir çekiç alarak çalışmaya başladım.

Tam boru kazana takılırken Dügme elindeki lehim tenekesini Doktor Merhem Kutusu'nun başına devirdi. Doktor'un yüzü gözü yandı. Her iş bittikten sonra bir de baktık ki, sobanın üstüne çıkıp oturmak mümkün değil, çünkü üstü yuvarlak yapılmış. Hemen Sakallı Dede emir verdi. Sobanın üst kapağı değiştirildi. Herkesin oturacağı gibi dümdüz yapıldı.

Sevinç içinde sobayı yaktık. Kazanın içindeki su kaynamaya başladı. Çıktık sobanın üstüne oturduk. İyice ısınmaya başlamıştık ki, birdenbire dehşetli bir gürültü oldu. Top atılır gibi bir gürültü. Hepimiz kendimizi bir havada, bir de yerde bulduk. Odanın içi buharla doldu. Sobanın üst kapağı patlamıştı. Meğerse buharın çıkması için yapılan musluğu açmayı unutmuşuz. Buharın da

kapağı patlamış...

Hemen ateşi söndürdük. Pencereleeri açtık. Buhar dağıldı. Tekrar yeniden sobanın kapağını tamir ettik. Bu sefer buhar musluğunu da açtık. Artık tehlike kalmamıştı. Evin içi hamam gibi oldu... Dışarda kar kıyamet koparken biz içerde terliyorduk...

Ben de işte ancak, her iş bittikten sonra, bütün bu başımızdan geçen işleri hatıra defterime yazmak için vakit buldum...

11 SARAYDA...

Günün birinde biz orman cüceleri büyük bir şehre gelmiştik. Şehrin ortasında koskocaman bir saray vardı. Dedim ki :

— Arkadaşlar haydi şu saraya girelim. Bakalım içinde neler var?

Zıpzıp itiraz etti :

— İyi ama, saraya girmek çok zordur. Bak kapısında nöbetçiler bekliyor...

Ben, hemen atıldım :

— Nöbetçilerden korkmayınız, dedim. Kendimizi onlara göstermeden saraya giremezsek bizim orman cüceliğimiz nerde kalır?

Arkadaşlar beni haklı buldular. Ve cumbur cemaat, kendimizi nöbetçilere göstermeden, pencerelerden, kapılardan sarayın içine girdik. Sarayın içi karınca üşüşmüş gibi orman cüceleriyle doldu. Artık sarayın sahipleri bizlerdik.

Sırmalı perdelerin, altın kakmalı kornişlerin, ipekli halıların üstünde ter ter tepiniyorduk. Kocaman yaldızlı kapıları açıyor, odalara girip çıkıyorduk. Odalardan birinde büyük bir dolap gördük. Dolabın içinde kitaplar vardı. Bilgiç dedi ki :

— Çocuklar haydi şu kitaplara bakalım.

Hemen dolabın içindeki kitapları çıkardık. Kimimiz bir şiir kitabını yüksek sesle okuyor, kimimiz bir coğrafya kitabının resimlerine bakıyordu. Dügme iki üç kalın kitabı üst üste koymuş üzerlerine oturmuştu. Bilgiç ile Doktor Merhem Kutusu sayfaları kendi boylarından daha büyük bir kitabı okuyorlardı.

Biz kitap odasında böyle meşgulken hava karardı. Zıpzıp hemen elektrik düğmesini çevirdi. Odanın ortasındaki avize pırıl pırıl yandı...

Küçük gemici ile Değirmenci ocağın üstündeki aynanın yanına çıktılar ve aynada kendilerini seyrettiler. Doğrusunu isterseniz, hiç de aynada bakılacak bir kıyafetleri yoktu. İçlerinde aynaya bakıp elbiselerinin şıklığı ile iftihar etmesi lazım gelen bir ben vardım. Fakat beni aynanın yanına çıkartmadılar. Ben de buna kızdım,

gittim kitap dolabından bir kitap aldım. Kitabın sayfalarını açar açmaz bu sayfalar elimde toz gibi dağılıverdiler. Meğerse benim aldığım kitap çok eski zamanlarda el ile yazılmışmış, yaprakları dura dura çürümüş...

Arkadaşlar benimle alay ederlerken odaya bir sinek girdi. Sinek :

— J... j... j... j... diye vızlıyordu. Bir bize doğru geliyor, bir yandaki kırmızı atlas perdeli kapıya doğru uçuyordu. Ben :

— Arkadaşlar, dedim, bu sinek bizi yandaki odaya davet ediyor. Haydi şu kırmızı atlas perdeli kapıdan yandaki odaya geçelim, bakalım orda ne var.

Orman cüceleri benim bu çok güzel teklifimi kabul ettiler. Perdeyi açarak yan taraftaki odaya geçtik.

Burası koskocaman bir salondur. Döşemesi ayna gibi pırıl pırıl yanıyordu. Tavandan şilteye kadar hiç görmediğimiz bir büyüklükte billur bir avize sarkıyordu.

Bilgiç dedi ki :

— Arkadaşlar, burası sarayın dans salonudur.

Ben dedim ki :

— Öyleyse hemen dans edelim...

Bu güzel teklifim yine derhal kabul olundu. Cüceler çiftler çiftler dansa başladılar. Herhalde sarayın dans salonu şimdiye kadar böyle parlak bir balo görmemişti. Dansların her nevini yaptık. Zeybek oyunundan foksrota kadar ne kadar dans varsa hepsi büyük bir neşe içinde yapıldı.

Mızıkamız yoktu. Fakat biz sıçrayıp hopladıkça tavanındaki avizeler sallanıyor, billurları birbirine çarpıyor, güzel bir orkestra gibi bize tempo tutuyordu...

Balo iki saat sürdü.

Artık herkes yorulmuştu.

Bilgiç :

— Haydi arkadaşlar, şimdi yatak odasına gidip istirahat edelim, dedi.

Sarayın içinde koşuşarak yatak odasını aramaya başladık. Odayı ben buldum. İçeri girdik. Duvarın kenarında ipek ve atlaslarla örtülü kocaman ceviz bir karyola duruyordu. Hemen üstüne atıldım. Yorganların arasına gömüldüm. Beni gören orman cüceleri dururlar mı? Onlar da yatağın üstüne hücum ettiler. Yatak

hepimizi alacak kadar büyüktü. Fakat anlaşılan karyola çok sağlam değildi. Bu kadar halkı çekemedi. Somyası kırıldı. Cumbur cemaat yere yuvarlandık. Ben altta kaldığım için silindir şapkam ezildi. Kolum fena halde incindi. Yalnız ben değil bütün orman cüceleri birbirlerinin üstüne düşerek yaralanmışlardı. Sarayın yatak odası bir hastahane oldu. Doktor Merhem kutusu sağa sola koşuyor yaralıları tımar ediyordu. Yatak odası iniltiyle doldu.

Fakat birdenbire yandaki odalardan birinden ayak sesleri gelmesin mi? Yaralı orman cüceleri ağrılarını sızılarını unuttular. Anlaşılan, karyolanın kırılmasından çıkan gürültüyü saray uşakları işitmişlerdi. Yatak odasına geliyorlardı.

Arkadaşlar yerlerinden fırladı, ben en başta, merdivene koştuk. Kimimiz merdivenin basamaklarından, kimimiz tırabzanlardan kayarak sarayın arka kapısına hücum ettik. Hele şükür, sağ salım, kendimizi dışarı atabildik.

Bu sergüzeştimiz işte böyle bitti...

ORMAN CÜCELERİNİN DUVARCILIĞI

Biz, orman cüceleri tembelliği hiç sevmeyiz. Boş durmaktan hoşlanmayız. Elimizden geldiği kadar insanlara yardım etmek isteriz. Fakat bazen onlara yardım ederken işlerini bozduğumuz da olur. Ama yine kabahat bizde değildir herhalde...

İşte bu sefer de böyle oldu.

Şehirde dolaşıyorduk. Büyük, üç katlı, taş bir evin önünden geçerken duvarcıların çalıştıklarını gördük. Duvarcılar evi boyuyorlardı.

Sakallı Dede :

— Arkadaşlar, dedi, bakın zavallı duvarcılar nasıl kan ter içinde çalışıyorlar. İşlerini kolaylaştırmak için herhalde onlara yardım etmeliyiz...

Hepimiz Sakallı Dede'nin bu fikrini çok beğendik. Fakat Mankafa sordu :

— İyi ama, onlara nasıl yardım edebiliriz?

Sakallı Dede gülerek cevap verdi :

— Şimdi nerdeyse duvarcılar öğle paydosu yapıp yemeğe gidecekler. Onlar gider gitmez, biz işe başlarız.

Sakallı Dede'nin hakkı varmış, çok geçmeden duvarcılar işlerini bıraktılar. Evin üst katını boyamak için kurdukları iskelenin ipini ağır ağır gevşettiler. İskele, üstündeki duvarcılarla beraber aşağıya indi. İşçiler yorgun argın uzaklaştılar.

Biz orman cüceleri bunu fırsat bildik. Sakallı Dede başta olmak üzere on cüce hemen iskelenin üstüne tırmandılar. Boya kovalarını, fırçaları da aldılar. Biz, aşağıda kalanlar ipe asıldık, çekmeye başladık, tahta iskele, üstündeki cücelerle beraber tekrar yukarı çıkmaya başladı. Tam üçüncü katın hizasına gelince ipi kalın bir temel çivisine bağladık. İskele olduğu yerde asılı kaldı... Cüceler üçüncü katı boyamaya giriştiler.

Ben aşağıdan, onlara neresinin boyanması lazım geldiğini gösteriyordum. Fakat onlar beni dinlemiyorlardı. Ne yapayım ben de onlara yardım etmekten vazgeçtim. Ellerimi cebime soktum, bir

aşağı bir yukarı, iskelenin altında dolaşmaya başladım.

Birdenbire tepemin üstünde bir çatırdı oldu. Başımı kaldırmaya vakit kalmadan kafama bir boya tenekesi geçti.

Bağrısmalar, çığlıklar, kaçışan kaçışana.

Meğerse üçüncü kata çıkardığımız iskele bizimkileri çekememiş, orta yerinden kırılmış, üstündekiler boya kovalarıyla beraber yuvarlanmışlar.

Düşenleri kaldırdık. Yaralıları Doktor Merhem Kutusu tedavi etti...

Polisçik tepesinden aşağıya yeşil boya kovasını yemiş, yemyeşil kurbağaya benzedi.

Tabii ben ve arkadaşlarım böyle üstbaş berbat bir halde dolaşamazdık.

Acar dedi ki :

— Çocuklar, haydi evin içine giriniz. Bir araştırınız, elbette yüzünüzü gözünüzü yıkayacak su bulursunuz...

Acar'ın bu fikrini pek beğendik. Hemen eve girdik. Muslukta yüzümüzü yıkadık... Dışarı çıkarken bir de ne görelim! Odalardan birinde duvarcılar duvar kâadı yapıştırmak için iskele kurmuşlar... Bizimkilerden bazıları yine hemen iskeleye tırmandılar. Ben :

— Aman yapmayın, çocuklar. Siz duvar kâatlarını yapıştırmazsınız, yine yuvarlanacaksınız, dedim. Fakat yine sözümü onlara dinletemedim.

Duvar kâatlarını kola ile yapıştırmaya uğraşıyorlardı. Ben ihtiyatlı davranarak uzaklaştım. İyi ki böyle yapmışım. Çünkü çok geçmeden bu seferki iskele de bizimkilerin ağırlığını çekemeyerek orta yerinden kırıldı.

Bizimkiler "Gümm!" diye yere yuvarlandılar. Acar'ın başı bir kola kovasının içine girdi. Zorla çıkardık. Hepsinin üstü başı tekrar berbat olmuştu.

Yalnız ben aklımın ve zekâmın sayesinde bu seferki felaketten kurtuldum.

Eğer bütün bu işlerde benim sözlerimi dinleseydiler hiç de böyle belalara uğramazlardı.

NASIL FUTBOL OYNADIK?

Çok güzel bir yaz sabahı, biz, orman cüceleri, geniş bir şosenin üzerinde yürüyorduk. Şosenin sol tarafında, kapısı demir parmaklıklı taş duvarların içinde bir köşk gördük. Zıpzip dedi ki:

— Arkadaşlar ben şu demir parmaklıklı kapıdan köşkün içine gireyim de, bakayım neler var.

Zıpzip, orman cüceleri arasında bisikleti olan biricik cüceydi. Fakat o bu bisikletini kendi boyuna göre hususi olarak yaptırmıştı. Çünkü hiçbir mağazada bir orman cücesinin bineceği kadar küçük bir bisiklet bulmak kabil değildir. Parmaklıklardan tırmanıp köşkün bahçesine girebilsin diye Zıpzip'a yardım ettik. Fakat bisikletini içeri sokmak zor oldu. Hele Hintli, yardım etmek için elindeki baltasıyla bisiklete bir vurdu ki az daha tekerleği kırıyordu.

Nihayet bisikleti içeriye soktuk. Zıpzip bisiklete binerek uzaklaştı. Aradan beş on dakika geçti geçmedi Zıpzip tekrar göründü:

— Çocuklar, diye bağırdı. Köşkün arka tarafında top oynamak için büyük bir meydan var. Haydi içeri giriniz. Oraya gidip futbol oynayalım.

Hemen parmaklıklardan tırmanarak bahçeden içeriye girdik. Futbol meydanında hiçbir insan yoktu. Bizimkiler, on biri bir tarafta, on biri öbür tarafta ikiye ayrıldılar. Ben, hemen cebimden düdüğümü çıkararak, oyunu idare etmek için hakem oldum. Köşk sahiplerinin meydanda unuttukları futbol topunu ortaya koydum. Bir tarafın kaptanlığına Zıpzip, öbür tarafına Hintli geçti... Düdüğü çaldım. Zıpzip topa vurdu, oyun başladı. Her iki taraf birbirlerinin üzerine atıldılar. Oyun öyle kızıştı ki, bizim cüce futbolcular ayakları ile topa vuracakları yerde birbirlerini tekmelemeye başladılar. Ben, faul, faul diye boyuna düdük çalıyordum, ama dinletemiyordum. Nihayet her iki taraf kafaları, gözleri yarılmış yerlere serildiler. Ben düdük çaldım, oyun bitti.

Aksiliğe bakın ki Doktor Merhem Kutusu da oyuncuların

arasında olduğu için yaralılara yardım edemeyecek bir halde idi. Ben yaralıların yardımına koşmak istedim. Fakat hepsi kendi kendilerini benim yardımım olmaksızın iyi edeceklerini söylediler. Doğrusunu isterseniz, ben buna ilkönce kızar gibi oldum ama sonra vazgeçtim. Her şeye kızmak iyi şey değıldir, değıl mi?

14
ZİYAFET

Doktor Merhem Kutusu birdenbire dedi ki:

— Arkadaşlar, karnınız acıkmadı mı? Şöyle güzel bir ziyafete konmak istemez misiniz?

Ben hemen cevap verdim:

— Tabii isteriz. Fakat ziyafet nerde?

Doktor Merhem Kutusu güldü:

— Haydi peşimden geliniz, dedi.

Büyük bahçeli bir konağın kapısına gittik; Doktor Merhem Kutusu bahçe kapısını çaldı:

— Tak, tak, tak.

Kapı açılmadı. Tekrar kapıyı çaldık:

— Tak, tak, tak.

Kapıcı kapıyı açtı. Karşısında bizi görünce:

— Aman, ecinniler! diye bağırarak fırlayıp kaçtı. Doktor Merhem Kutusu kapıcının arkasından:

— Kapıcı Efendi, Kapıcı Efendi!.. Biz ecinni değiliz, orman cüceleriyiz! diye haykırdı ama dinletemedi.

Kapıcının açık bıraktığı kapıdan cumbur cemaat bahçeye daldık. Yürüdük yürüdük, bahçenin ortasında ağaçların altında sofralar kurulmuş. Anlaşılan konak sahipleri büyük bir ziyafet hazırlığı yapmışlar. Bahçenin başka bir kenarında mutfak vardı. Hemen mutfaktan içeri girdik. Tencereler kaynıyor. Ateşte nar gibi bir hindi kızarıyordu. Acar ile Zıpzıp börek için açılmış hamuru alarak iki tarafından çekiştirmeye başladılar. Ben, kaynayan çorbadan bir kaşık tadayım dedim. Fakat birdenbire ağızım öyle yandı ki avaz avaz bağırmaya başladım. Bereket versin Doktor Merhem Kutusu imdadıma yetişti.

Yemekleri tencerelerden tabaklara koyduk. Tabakları sofralara taşıdık. Herkes yerli yerine yerleşti. Ziyafet başladı.

Tabağıma aldığım bir hindi parçasını keserken Bilgiç:

— Yusufçuk, dikkat et, dedi. Bıçağı ters tutuyorsun.

— Sen karışma, ben çocuk değilim, dedim. Fakat sözümü

bitirmeden tabağımdaki hindi parçası önümden fırladı gitti. Man-
kafa'nın suratına çarptı.

Arkadaşlar benimle alay ettiler, ben ilkönce kızar gibi oldum
ama sonra vazgeçtim.

Bu sıralarda sofraya külbastı geldi. Ben külbastıyı çok
severim:

— İnşallah kendime bir saray yaptıracığım zaman her gün
külbastı yiyeceğim, dedim.

Bilgiç yine söze karıştı:

— Yusufçuk, dedi. Ağzında lokma varken konuşma. Sonra
boğazında kalır.

Ben:

— Sen de artık çok oluyorsun, Bilgiç, demek istedim, fakat
birdenbire boğazıma lokma takıldı. Nefes alamaz oldum. Az daha
boğuluyordum. Doktor Merhem Kutusu elinde bir kerpetenle
yanıma geldi:

— Aç ağzını, Yusufçuk, dedi.

Kerpeteni görür görmez boğazıma takılan lokmayı yuttum...

Tam bu sırada, Acar:

— Geliyorlar, geliyorlar! diye bağırdı.

Hemen masaların başından kalkarak bahçedeki kayaların,
ağaçların arkasına saklandık.

Ahçıbaşı ile çıraqları sökün ettiler. Ziyafet sofralarını karma-
karışık, yemekleri yenmiş görünce şaşır kaldılar.

ŞELELEDE YOLCULUK

Benim başımdan birçok felaketler geçmiştir. Birçok defalar derin sulara düştüm. Çok defalar boğulmama kıl kaldı. Fakat hiçbir zaman size şimdi anlatacağım sergüzeşt gibi tehlikeli bir iş başımdan geçmemişti.

Bir sonbahar günü ormanda dolaşıyorduk. Birdenbire, yüksekte düşen bir su sesi işittik. Bilgiç dedi ki:

— Arkadaşlar, yakınlarda bir şelale var, şunu görmeye gidelim.

Hemen su sesinin geldiği tarafa doğru koştuk. En önde Bilgiç gidiyordu. Benim sivri burunlu iskarpinlerim ikide birde taşlara takıldığı için en geride ben kalmıştım.

Nihayet şelalenin yanına geldik. Yüksek dağların üstünden gürültülerle sular düşüyordu. Bu düşen sular bir yerde kaynaştıktan sonra ovaya doğru kayaların arasından hızla akıp gidiyordu. Şelalenin boyunca aşağıya doğru ilerledik. Ben suyu daha yakından göreyim diye o kadar eğilmiştim ki az daha suya yuvarlanıyordum. Bereket versin frakımın kuyruğundan tutarak beni kurtardılar. Bu sıralarda akan suyun içinde büyük odun kütükleri yüzüyordu.

Zıpzıp:

— Çocuklar, dedi, haydi şu kütüklerin üstüne atlayalım da, şelalede bir yolculuk yapalım.

Ben ilkönce bu teklife itiraz etmek istedim. Fakat sonra beni korkak zannetmesinler diye razı oldum.

Zıpzıp bir kütüğe sıçradı. Ben de Hintli ile beraber başka bir kütüğe bindim. Cüceler sıra ile önlerinden geçen kütüklere sıçradılar... Şelalenin hızıyla, kütüklerin üstünde aşağıya doğru yüzmeye başladık... Fakat tam oraya gelip, şelalenin nehre döküldüğü yere varmıştık ki, kütükler kayalara çarptı, bütün cüceler bağrışarak nehre yuvarlandılar... Nehir çok genişti. Ben çok iyi yüzmek bildiğim halde az daha boğuluyordum. Güçbela kıyıya ulaştık... Doğrusunu isterseniz, sahile çıktığımız zaman hâlâ

titriyordum... Korktuğumdan değil, fakat nehirde boğulmak hoş bir şey değil de ondan... Boğulduktan sonra hiç olmazsa büyük bir denizde boğulmalı değil mi hele?..

16
YELKEN YARIŞI

Bir yaz sabahı deniz kenarında dolaşıyorduk. Birdenbire ufukta martı kuşlarına benzeyen beyaz noktalar gördük... Bunlar bize doğru yaklaşıyorlardı. Yaklaştıkça bunların yelken olduğunu anladık. Bilgiç:

— Görüyor musunuz, çocuklar, dedi, yelkenli kayıklar yarış yapıyorlar... Kim birinci gelirse, o yelkenlinin sahibine mükâfat verecekler...

Acar hemen söze atıldı:

— Biz de yarış yapsak, dedi. Yelkenli kayıklarla yarış yapmak hoş bir şey olacak herhalde.

Ben bu fikri beğenmedim. Fakat korkaklığıma vermesinler diye sesimi çıkarmadım.

Sakallı Dede:

— Haydi arkadaşlar, diye bağırdı. Biz de kendimize yelkenli kayıklar yapalım. Sonra yarış ederiz...

Orman cüceleri koşa koşa deniz kenarındaki ormana gittiler. İş başladı. Ağaçlar kesildi, tekne, dümen, direk yapıldı, yelkenler dikildi. Herkes çalışıyordu. Ama hepsinden çok ben yorulдум. Çünkü sağa sola koşuyor, etrafa emirler veriyordum...

Bir hafta sonra dört tane yelkenli kayak denize indirildi. Birisinin ismini Martı, ikincisinin ismini Karabatak, üçüncüsünün ismini Kartal, dördüncüsünün ismini Kaçak koyduk.

Hafif rüzgâr esiyordu. İnsanlar böyle yelkenli kayıklara ikişer, üçer kişi binerler, biz orman cüceleri otuzar, kırkar kişi dolduk, bazılarımız direklerin tepelerine bile tırmandı...

Ben Martı yelkenlisinin tam başında kendime rahat bir yer buldum.

Sakallı Dede, Karabatak yelkenlisinin kaptanlığını yapıyordu. İşaret verildi. Yelkenlilerimiz yola çıktılar. Fakat bizim kayığın kaptanı olan Acar yanlış bir manevra yaptı. Karabatak ile çarpıştık. Sakallı Dede:

— Stop! Stop! diye bağırmağa başladı...

Bereket versin ki, daha ilk hareket anında başımıza gelen bu kazayı tehlikesizce atlattık...

Yarış başladı. Bizim Martı en önde gidiyordu. Şu yelken yarışı çok keyifli şeydi. Fakat birdenbire hava karardı. Rüzgâr sertleşti. Fırtına çıktı. Bizim kayıkların kaptanları pusulayı şaşırdılar. Dümenleri kullanamaz oldular. Kayıklarımız sahildeki kayaların üstüne oturdu... Tekneler delindi... Yelkenler parçalandı. Kayıklar batmaya başladı.

Ben kendimi denize attım... Direklerin tepesine çıkmış olanlar suya yuvarlandılar... Bazı arkadaşlar yüzerek sahile çıktılar. Fakat ben adeta yüzmeyi unutmuş gibiydim.

— İmdat! İmdat!. diye bağırmağa istedim. Fakat sular ağzıma doldu.

Bereket versin ki sahile çıkan arkadaşlar biz denizdekilere cankurtaran simitleri atmaya başladılar.

Ben, Mankafa, Zıpzip bir cankurtaran simidinin içine girdik.

Sahildeki arkadaşlar bizi çekmeye başladılar. Fakat tam ben sudan karaya çıkarken kocaman bir balık ayağıma yapıştı, ısırmaya başladı. Bağırmağa, ayağımı sallamaya başladım. Balık korktu kaçtı...

Salihe çıktığım zaman Doktor Merhem Kutusu ayağımı muayene etti:

— Merak etme, Yusufçuk, dedi. Ayağına bir şey olmamış. Balık yalnız iskarpinini ısırılmış...

İyi ama, balık yalnız iskarpinimi ısırılmış olsa da bu felaket değil midir? Benim gibi şık iskarpin giymeye alışmış bir orman cücesi adı bir balığın ısırıldığı bir iskarpin giyebilir mi?

Her ne ise, bunun bir çaresine bakacağım. Fakat bir daha yelken yarışına girmeyeceğim...

ORMAN CÜCELERİNİN YENİ BİR YOLCULUK HAZIRLIKLARI

— Uyan, Yusufçuk! Kalk haydi!

Başucumda Sakallı Dede bağırıp çağırıyordu. Gözlerimi ovuşturarak yattığım yerden kalktım.

— Ne var? Ne oluyoruz? diye sordum.

— Ne olup bittiğini şimdi görürsün! diye cevap verdi Sakallı Dede...

Giyindim, kuşandım. Elbisemi epeyce süpürdüm. Kunduralarımı boyadım. Pırıl pırıl parlattım. Nihayet bir yarım saat sonra:

— Hazırım! Haydi! dedim.

Tekmil orman cüceleri ormanın büyük meydanlığında toplanmışlardı. Sakallı Dede bir ağaç kütüğünün üstüne çıktı. Ben sol tarafına geçtim. Doktor Merhem Kutusu hemen söze başladı:

— Efendiler, dedi, dostlarım orman cüceleri, işte gene yaz mevsimi yaklaşıyor. Yazın gelmesi demek yeni yolculukların başlaması demektir. İnsanlar şimendiferlerle, vapurlarla, tayyarelerle dünyanın dört tarafını dolaşırlar. Tabii insanlardan geri kalacak değiliz ya! Biz de bir devriâlem seyahatine çıkalım...

Ben derhal atıldım:

— Hazırım, diye bağırdım..

Doktor Merhem Kutusu sözünde devam etti:

— Âlâ! Yalnız nereye gideceğimize bir karar verelim.

Ortaya büyük bir harita çıkarıldı. Hepimiz haritanın başına geçtik. Ve nereleri dolaşacağımızı kararlaştırmaya başladık. Nihayet karar verildi. Afacan:

— Hemen yarın yola çıkalım! diye bağırdı.

Ben hemen atıldım:

— Olmaz! Yarın yola çıkamayız. Daha benim yeni elbisem hazır değil...

Fakat arkadaşlar beni dinlemediler. Yarın yeni bir yolculuğa başlıyoruz. Ben de bu seyahate eski elbiselerimle çıkacağım.

Son

SEVDALI BULUT

İlk Basım: 1962

Bence edebiyat bütün çeşitleriyle masalla başlar, masalla biter. Ama gene de masal şiire yakındır en çok. Ritmiyle, tekrarlarıyla, lakonikliğiyle, hayaliyle, hasretiyle, dramıyla, trajedisiyle, eşyası ve insanı işleyişiyle, tabiatta ve cemiyette eşine rastlanmayan, ama umutlarımızı, korkularımızı, sevinçlerimizi bütün derinlikleri, bütün genişlikleriyle taşıyan yeni eşyalar, yeni insanlar, yeni hayvanlar yaratışıyla masal elbette ki en çok şiire yakındır.

Dillerin üstünde bir dil olan musiki bile bütün milletlerin, bütün eşyaların, bütün kültür seviyelerinin ortak malı değildir daha. Asya müziğini Avrupalı kulak hemen ilk dinleyişte anlamaz. Beethoven bütün kültür seviyeleri için hemen anlaşılacak bir besteci değildir. Ama masal bütün milletlerin, bütün yaşların ve kültür seviyelerininindir. En koyu Arap sanılan bir masalı, Japon, yahut İngiliz hemen anlar ve hemen sever. Rus ister işçi, ister kolhozcu, ister atom bilgini olsun, en koyu Türk masalının tadına hemen varır. Hintli çocukla babası aynı masalı dinleyebilir. Masalla insanlığı kaynaştırır. Eninde sonunda bütün milletler aşağı yukarı aynı sosyal gelişme yollarını biraz daha ağır, biraz daha hızlı, biraz daha kestirme, biraz daha dolambaçlı geçtiklerinden ve bir büyük kaynaktan gelip bir büyük denize doğru yöneldiklerinden, yerli özellikleri, gelişmedeki çeşitli manzaraların ayrılıklarını aksettirmelerine bakmaksızın, masallar eninde sonunda birbirine benzer. Bilginler bu benzerliğin nedenleri etrafında tartışıyor, çeşitli görüşler ileri sürüyorlar. Beni ilgilendiren, tekrar ediyorum, benzerliklerin halkları birbirine yakınlaştırması. Bence nasyonalizmin sökmeyeceği kültür alanlarından biri de masallar dünyasıdır.

Bu kitapçıkta, büyük Türk folklorcusu Boratav'ın ve öğrencilerinin halkın ağızından dinleyip topladıkları bazı masalları kendime göre işledim. Neden diyeceksiniz? O masalları bugünün bazı sorunlarına karşılık vermeye yöneltmek için, masal tekniğini taklit ederek değil, kendim de bazı denemeler yaptım. Benimkilerini beğenip beğenmeyeceğinizi bilmem, ama Boratav'ın topladığı

masalları beğeneceğinizden eminim.

.....

Masal dinlemek, okumaktan iyidir. Başlayayım anlatmaya:
Bir varmış, bir yokmuş...

AZ GİTTİLER, UZ GİTTİLER

Ninemin dizine koyardım başımı. Damarları çıkık, kurumuş, sarı bir kestane yaprağına benzeyen eli başımın üstünde dolaşırdı... Çocukların gözüne uykuyu, yıldızlı bir gece gibi dolduran masalları söylemesini bilirdi ninem.

Masallar birbirine benzerdi. Her masalın bir yeri vardı ki, ninem oraya gelince, gözümden yanaklarıma uyku karanlık bir su gibi aksa da, başımı kaldırır, suratımı buruşturarak onun yüzüne bakardım. Nasıl bakmayayım: “Yolcular yola çıkar; keloğlan demir kunduralarını giyer, dağlara düşer; hakanın küçük oğlu çeşme başındaki ağaçta ağlayan sevgilisini aramaya koyulur; ama hepsi, az gider, uz giderler, dere tepe düz giderler, bir de dönüp arkalarına bakarlar ki, bir arpa boyu yol gitmişler...”

Az gidip, uz gidip, dere tepe düz gidip, arkaya dönülüp bakılınca bir arpa boyu yol gidildiğini görmek yok mu, işte bu, benim küçücük kafamın bir türlü almadığı nesneydi.

Ninem çoktan öldü. Ben kocadım gitti... Ama yine şu “az gitmek, uz gitmek”i kavrayamam bir türlü. Bu orta çağ kafasının masallara dek soktuğu gidişi, benim yirminci yüzyıl kafam nasıl kavrasın!

Ben daha dede olmadım, daha torunum yok... Sekiz yaşında, tosun gibi bir oğlum var. Ninesi ona masal söylerken, tam “az gittik” yerine gelince sözü ben alıyorum, sesime inanışın sesini katarak şöyle diyorum: “Çok gittiler, dere tepe yok ettiler, bir de dönüp baktılar ki, görünmüyor kalkılan yer!..”

OĞLUMA MASAL

I

Bir varmış, bir yokmuş, oğlum, yeryüzünün birbirinden ırak üç bucağında bir boyda, bir yaşta üç delikanlı varmış, oğlum. Yeryüzünün birbirinden ırak üç bucağındaki üç delikanlı ne birbirlerini görmüşlermiş, oğlum, ne de birbirlerinin adını sanını duymuşlarmış.

Gel gelelim, yeryüzünün birbirinden uzak üç bucağında yaşayan bu üç delikanlı, “sonsuz sağlık” tasını bulmak için bir saatte, bir günde, bir yılda yurtlarından yola çıkmışlarmış, oğlum...

“Sonsuz sağlık” tası dağlarla dağların ardında, kanlı bir kuyunun içindeymiş. Dağlarla dağların ardındaki kanlı kuyuda gizlenen “sonsuz sağlık” tasını bulmak için birbirinden ırak üç ülkede yaşayan üç delikanlı birbirinden ayrı üç yola sapmışlar, oğlum.

Birinci delikanlı yürümüş, yürümüş, aşınmış demir çarıkları, demir sopası, bir söğüt dalı gibi incelmış, yolunun yarısında oturmuş biraz dinleneyim diye. Gözleri kapanmış yorgunluktan birinci delikanlının. Bir de birinci delikanlı uyanmış ki, oğlum, başucunda elleri kanlı, gözleri sürmeli güzeller güzeli bir kız duruyor. Kız: “Böyle nereye delikanlı?” demiş. Delikanlı: “Sonsuz sağlık tasını bulmaya” demiş. Kız: “Sonsuz sağlık tası dağlarla dağların ardındaki kanlı kuyudadır. Oraya ulaşmaya yaşamam yetmez. Günleri sayılı olanlar, sayılı günlerini tatlı geçirmeli. Sen arısın, ben çiçek. Burada benimle kal. Balımı al,” demiş.

Birinci delikanlı eğmiş başını, oğlum. Kalmış yolda.

Birinci delikanlı yarı yolda kalmışken, ikinci delikanlı yürür de yürürmüş, yürür de yürürmüş. Yorulup uyuyakalmayayım diye bir yandan bıçağıyla yaralar açarmış gövdesinde, bir yandan da yaralara tuz ekermiş. Ağrıları öyle çokmuş ki ikinci delikanlının, oğlum, yorgunluğu duymamış; yalnız susuzluktan dili yapışmış damağına. Öyle susamış ki ikinci delikanlı, oğlum, karşıda pırıl pırıl yanan bir su görünce tutamamış kendini koşmuş suyun başına.

Su güneşin altında altın gibi ışıldarmış. İkinci delikanlı bir yudum içmiş altın sudan, öyle bir serinlik duymuş ki, oğlum, bir daha su başından ayrılmamış. Kalmış yolunun üçte ikisinde.

Birinci delikanlı, yarı yolda, ikincisi yolun üçte ikisinde kalmışlarken, üçüncü delikanlı yürümüş. Susarmış, içmezmiş yoluna çıkan ısıltılı sudan; yorulurmuş, dinlenmezmiş elleri kınalı, gözleri sürmeli güzeller güzelinin dizinde... Yürümüş de yürümüş, yürümüş de yürümüş. Böyle yürüyen sona erer, oğlum.

Sen de onun gibi yorulmadan, sen de onun gibi inanarak yürü, oğlum. İnanan sona erer...

OĞLUMA MASAL

II

Bir varmış, bir yokmuş, oğlum, yıllardan bir yıl, ülkelerden bir ülkede kafasının bilgisi, yüreğinin iyiliğinden çok, yüreğinin iyiliği kafasının bilgisinden geniş bir aksakallı adam varmış.

Aksakallı adamın yaşadığı ülkenin en büyük şehrinin en kalabalık açıklığında, gözleri pırıl pırıl değerli taşlardan yapılmış, saçları som gümüş, gövdesi som altından, bin bir adam boyu yüksekliğinde bir put dikili dururmuş. Bilgisi iyiliğinden, iyiliği bilgisinden çok aksakallının yurttaşları bu puta taparlarmış, oğlum. İyiliği, kötülüğü, verimliliği, kısırlığı, güzelliği, çirkinliği bu bin bir adam boyundaki putun yarattığını sanırlarmış.

Yalnız bizim aksakallı adam bu puta inanmazmış, oğlum. İlkönceleri bu inanmayışını içinde gizlemiş durmuş, ancak yaşı ilerledikçe içinde gizlediği, ağır bir taş gibi başlamış yüreğine çökmeye ve günün birinde dayanamamış artık, putun dikili durduğu açıklığa giderek şöylece haykırmaya başlamış:

“Bu, gözleri pırıl pırıl değerli taşlardan yapılmış, saçları som gümüş, gövdesi som altından puta ne diye tapıp durursunuz? Onu siz kendi ellerinizle diktiniz buraya. Kafanızla ellerinizin yarattığını kutsal sanıyorsunuz. Başsız, sonsuz, durmadan değişen, yaratılmamış varlığın dışında bir varlık yoktur. Yıkınız bu putu, yurttaşlarım...”

Bilgisi iyiliğinden, iyiliği bilgisinden çok olan koca kişinin bu sözlerini dinleyenler ilkönce anlamamışlar, sonra şaşmışlar, daha sonra kızmışlar, en sonra da yerden iri iri taşlar alarak başlamışlar onu taşlamaya, oğlum. Bir taşlamışlar, iki taşlamışlar, aksakallının ak sakalı kızıl kana boyanmış, gel gelelim, o susmamış. Doğru bulduğunu, düşündüğünü, susmadan söyledikçe başlamış aksakallı gençleşmeye, gençleştikçe sesinin gürlüğü artmış, sesinin gürlüğü çoğaldıkça gençleşmiş.

İşte böylelikle, oğlum, aksakallı adam taş yağmuru altında sonsuz gençliğe ulaşırken, onu taşıyanlar kocamışlar, belleri

bükük, elleri titrek, putlarını koruyamaz olmuşlar. Sonsuz gençliğe kavuşan, yüreği bilgisinden, bilgisi yüreğinden daha yılmaz adam bir yumrukta devirmiş bin bir arşın boyundaki putu.

Sen de inanmadığına inanmadığını söylemekten çekinmez, inandığın için taşlanmayı göze alırsan, o, yıllardan bir yıl, ülkelerden bir ülkede yaşayan iyiliği bilgisinden, bilgisi iyiliğinden çok adam gibi sonsuz gençliğe kavuşursun, oğlum.

OĞLUMUN NİNNİSİ

Oğlum üşütmüş kendini. Ateşler içinde yanıyor. Uyumuyor bir türlü. Gözleri alev alev, gözleri kıvıl kıvıl... Anası: "Ninni söyleyeyim çocuğa," diyor. Hangi ninni? "Dandini dandini dastana, danalar girmiş bostana"yı mı söylesin anası oğluna, yoksa "Uyusun da büyüsün maşallah, paşa olur inşallah"ı mı? Ne onu, ne ötekisini. Anası oğluma şöyle bir ninni söylesin istedim:

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

Uykunda uçsuz bucaksız bir deniz gör. Dalgalar dağlara çıksın; dalgalar köpüklene köpüklene, açılıp kapanarak, dalgalar...

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

Sen bir geminin kaptan köprüsündesin. Sağında haykıran su, solunda su; sana kafa tutan sudur ilerin gerin. Aldırma, oğlum, korkma, oğlum; makineler yüreğin gibi işliyor, omurga sağlam, dümen elde.

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

Bir kıyıdan bir kıyıya koskocaman bir asma köprü kuruyorlar. Sen oradasın. Şu parlayan putrelin üstünde. Bak aşağı, başın dönmesin. Yukarı bak, göklere değecek gibidir başın...

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

Bu ne kadar çok kitap? Sen bunların her birini okudun mu? Bak alnında çizgiler, saçların ak. Gözlerin yeryüzünün en anlamış gözleridir. Yüzün sonsuzluk gibi güzel. Düşme kuşkuya, korkma bulamadım diye, oku bulursun. Oku çarpışarak, oku, okuduğunu kavgadan ayırmadan...

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

Dinle, sesler duyuyorsun. Bak, gördüğün boyalar ne güzel. Ellerin mermeri okşuyor, ona en kımıldamadan, en yaşayan biçimi vermek için...

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

Bir gemici gibi yılmaz, bir yapıcı gibi yaratan, bir filozof gibi bilgili ve bir artist gibi yürekli ol...

— Uyu yavrum, uyu, ninni...

DOKUMACILAR

Bir varmış, bir yokmuş, ülkelerden bir ülke, şehirlerden bir şehirde bir sığırmaçla bir de karısı varmış. Sığırtaçın karısı safçaymış.

Karı koca geçinip gidiyorlarmış.

Bir gün sığırtaçın karısı dereden su almaya gitmiş. Kurbağalar derede "varrk" edip dururlarmış. Sığırtaçın karısı safçaymış, dedikti ya, kurbağaların gürültüsünü dokuma tezgâhının şakırtısı sanmış:

— Dokumacılar, hey dokumacılar! diye seslenmiş kurbağalara. Bana bir arşın bez dokuyun.

Kurbağalar, "Varrk, varrrk!" demişler.

Kadıncağz: "Olur, dokuruz, dokuruz, diyorlar," diye düşünmüş.

— Sağ olun dokumacılar, demiş, evine dönmüş.

Akşam olup da sığırtaç dönünce kadın ona:

— Herif, demiş, dokumacılarla anlaştım, bana bez dokuyacaklar, iplik lazım, bana Felemenk ipliği al.

Sığırtaç almış Felemenk ipliğini. Kadıncağz iplik çilelerini götürmüş derenin başına, orda yine seslenmiş kurbağalara:

— Dokumacılar, hey dokumacılar, işte iplik. Bana hepsiyle bez dokuyun.

Çileleri atmış suya.

Aradan bir zaman geçtikten sonra, kadın kocasına:

— Bana para ver de dokumacılar vereyim. Herhalde bezimi dokumuşlardır. Gidip almalı.

— Biraz bekle, sürüyü döndüreyim ağıla da, celepten gidip para alayım, demiş sığırtaç.

Beklemişler birkaç gün. Sığırtaç celepten aldığı parayı karısına vermiş, o da dere başına gidip:

— İşte paranız, bana bezimi verin dokumacılar, diye seslenmiş.

Cevap veren yok. Neden dersiniz? O ara yaz sıcaklığı iyice bastırıldığından dere kurumuşmuş. Kurbağalar da gitmişlermiş.

Sesine ses verilmeyişine öfkelenen kadın eline bir sopa alıp:

— Demek cevap vermiyorsunuz ha! diye haykırmış, ben de sizin evinizi başınıza yıkayım da görün.

Kuruyan dere yatağını elindeki sopayla altüst etmeye, kazıma-ya başlamış. Aradan çok geçmeden altın dolu bir küp çıkmış ortaya toprağın içinden, kadın:

— Ha anlaşıldı, demiş, bana dokuduğunuz bezi kendiniz kullandınız, onun yerine de bana bu parayı bıraktınız. Pekâlâ...

Bu sırada köprüden bir çömlekçi geçiyormuş çanak çömlek yüklü arabasıyla.

Kadın:

— Hey çömlekçi! diye haykırmış, arabadaki bütün malı satın aldım, git evimin önüne yığ onları. Bu pırıl pırıl altınlarla ödeyeceğim aldıklarımı.

Çömlekçi sevinmiş, malını gidip kadının kapısı önüne boşaltmış. Kadın küpteki altınları vermiş çömlekçiye, yalnız bir avuç altını bir kenara koymuş, kocasına göstermek için.

— Şimdi evimi padişahın sarayı gibi süslemeli, demiş kadıncağız. Kapının önünde yığılı duran çanak çömleğin hepsini kırıp dört bir yana, bu çanak çömlek parçalarını süs diye sıralamış. Başlamış sabırsızlıkla kocası sığirtmacı beklemeye.

Akşam olup sığirtmaç yol başında görününce de kadın sevinçle seslenmiş ona:

— Gel bak, adamım, evimizi nasıl süsledim. Cennet köşkünden güzel oldu.

Adam gelmiş, başını sallamış, tam bu ara kadın ona göstermek için sakladığı bir avuç altını da vermiş.

Sığirtmaç olup bitenleri öğrenince küplere binmiş:

— Ne yaptın be deli karı! diye haykırmış.

Kadın kocasının öyle haykırışına kırılmış, çıkmış evden, gitmiş çeşme başına. Arası çok geçmemiş bir kedi gelmiş kadının yanına.

— Ah, pisi pisi paşa, demiş kediye, seni kocam yolladı buraya eve döneyim diye, biliyorum, ama nafile. Dönmem. Yok dönmem. Çok kırgınım ona.

Aradan bir zaman daha geçmiş. Bir deve geçmiş çeşmenin önünden. Kadın:

— Senin ne adını, ne sanını bilirim, demiş deveye, ama seni de kocam yolladı anlaşılan. Peki, haydi dönelim eve. Tutmuş kadın devenin yularından, eve dönmüş.

Karısının eve dönüşüne sevinen sığirtmaç deveyi de görünce büsbütün sevinmiş. Devenin üstünde iki çuval da yük varmış.

Sığirtmaç, karısına:

— Gel seninle leblebi yağmuru oyunu oynayalım, demiş.

Kadın bu oyunun nasıl bir oyun olduğunu bilmiyormuş, ama razı olmuş. Sığirtmaç onu baş aşağı duran kazanın altına sokmuş. Bir yandan leblebi atarak kazanın üstüne:

— Leblebi yağıyor, der dururmuş, bir yandan da devenin yükünü boşaltırmış. Çuvallar altın doluymuş. Kadın kazanın altında oturduğundan olup bitenlerin farkında değilmiş. Sığirtmaç bütün altınları boşaltıp odanın bir yerinde gizledikten sonra:

— Oyun bitti, demiş karısına, çıkarmış onu kazanın altından.

Arası çok geçmemiş, belki bir gün, belki iki, tellallar sokakları dolaşip bağırmaya başlamışlar:

— Padişahın altın yüklü devesi kayboldu. Gören var mı? Bilen var mı?

Sığirtmacın karısı hemen gitmiş tellalların birine :

— Ben gördüm deveyi, demiş.

Padişahın adamları yakalamışlar sığirtmacı, çıkarmışlar kadı efendinin karşısına. Kadı sormuş ona :

— Deveyi gördün mü?

— Hayır, demiş, sığirtmaç.

— Karın bir deve alıp eve getirdiğini söylüyor.

— Karımın dediğine ne bakarsın, kadı efendi, benim karıcığım safçadır, tahtaları eksikçedir.

Kadı, sığirtmacın karısını çağırtmış. Kadın evin kapısını sırtına yüklenip gelmiş.

— Kusura bakmayın, demiş, kocam kapıya mukayyet ol, diye tembihlediydi de...

Kadı sormuş kadına :

— Sen deveyi ne zaman gördündü?

Kadın hemen cevap vermiş :

— Leblebi yağmuru yağdığı zaman...

Kadı efendi kadının gerçekten de safça, nasıl demeli, aklı noksanca olduğuna kanaat getirmiş. Kadınlı kocasını serbest

bırakmış.

O günden bugüne fakir sığirtmaçla safça karısı padişahın altınlarını teker teker bozdurup yaşıyor, ihtiyarlığımızda işsiz, aç kalırız diye düşünmüyor, padişahsa hâlâ her gün tellallar çıkartıp sokaklara, kaybolan devesini arıyor.

SEVDALI BULUT

Derviş, servinin altına oturdu. Kuşağından neyini çıkardı. Üflemeye başladı. Neyin deliklerinden ağaçlar fırladı havaya, sanki ağaçlar neyin içindeydi de derviş üfledikçe dışarı fırlıyorlardı. Neyin deliklerinden dağlar, dereler, yollar fırladı havaya. Neyin deliklerinden havaya fırlayan ağaçlar, dağlar, dereler, yollar dünyanın öbür ucunda dağsız, deresiz, yolsuz, ağaçsız bir çöle düştü. Çölde dağlar, ağaçlar yükseldi, dereler aktı, yollar uzandı. Buraya ney ülkesi denildi.

Derviş bir soluk aldı. sonra neyini tekrar üflemeye başladı. Neyin bir deliğinden kara sakallı, gaga burunlu, patlak gözlü bir adam fırladı havaya, havada bir iki taklak attı, dervişin yanına düştü. Adamın adı Seyfi'ydi, Kara Seyfi. Kara Seyfi sağına soluna bakındı. Dervişin cebine soktu elini, para kesesini çaldı, kaçırmaya başladı. Derviş bir taş aldı yerden Kara Seyfi'yi nişanlayıp attı. Taş öyle bir hızla çarptı ki Kara Seyfi'ye, herif lastik top gibi sıçradı. Öyle de sıçradı ki fırladı havaya. Havada uçtu gitti dünyanın öbür ucundaki Ney ülkesinde bir dağın başına düştü. Daha doğrusu dağ başında duran kır bir atın gümüş kakmalı eyeri üstüne düştü. Eyere iyice yerleşen Kara Seyfi dolaylara şöyle bir göz attı. Dağdan ovaya koyun sürüleri iniyordu. Bu sürüler onundu. Karşı yaylada allı karalı, aslan yeleli beygirler otliyordu. Bu beygirler onundu. Aşağıda, yolda deve kervanları gidiyordu, baharat, kahve, ipekli kumaş, fildişi yüklü kervanlar. Bu kervanlar onundu. Ovada göz alabildiğine buğday, çavdar, pamuk tarlaları uzanıyordu. Bu tarlalar onundu. Uzun lafın kısası, Ney ülkesinin en variyetli adamıydı Kara Seyfi.

Kara Seyfi kır atının üstünde, dağ tepesinde, dolaylara bakıyordu. Patlak gözleri hırstan parlıyordu, çalı gibi sert kara sakalı oynuyordu. Biz Kara Seyfi'yi burada böyle bırakalım da dönelim dervişin yanına. Servinin altında oturup ney çalan dervişin neyinin bir deliğinden bir kız fırladı havaya, sonra yavaşça düştü

yere, dervişin yanı başına. Kız dünya güzeliydi. Sırma saçları topuklarında. Yüzü ay parçası. Ela gözlerinin kara kirpikleri uzun mu uzun, kıvrır mı kıvrır. Kız henüz on beş yaşında. Adı da Ayşe. Ayşe elini öptü derviş babanın. Elpençe divan durdu karşısında. Emret derviş baba, dedi, görülecek işin varsa göreyim. Karnın açsa tarhana pişireyim sana. Uykun geldiyse döşek sereyim altına.

Derviş gülümsedi, "Sağ ol, Ayşe kız," dedi, "karnım da aç değil, uykum da yok."

Derviş böyle dedi. Ayşe'nin omuzunu sıvazladı. Ayşe bir tüy gibi salına salına yükseldi. Havada nazlı nazlı, salına salına uçtu, uçtu. Dünyanın öbür ucundaki Ney ülkesinde bir elma ağacının çiçekli dalına kondu. Çiçekler mi daha güzeldi, Ayşe kız mı? Bana sorarsanız, Ayşe kız elma çiçeklerinden daha güzeldi. Dala iyice yerleşti Ayşe kız, çiçeklerin arasından da baktı dolaylara. Elma ağacı bir bahçeydi. Bu bahçe Ayşe kızındı. Güller açmıştı, al, sarı, ak, pembe güller, ateş gülleri, kayısı gülleri. Laleler açmıştı biçim biçim, karanfiller açmıştı oylum oylum. Ayşe kız indi elma dalından, bir kova aldı eline, başladı çiçekleri sulamaya. Bahçe çitle çevriliydi. Kara Seyfi dörttnala geldi Ayşe kızın bahçe kapısına. Atından inmeden çitin üstünden seslendi : "Ayşe, hey, Ayşe!"

Ayşe kız kovanı yere koydu, sordu Kara Seyfi'ye : "Yine mi geldiniz?"

Kara Seyfi sesini bir kat daha kalınlaştırdı : "Yine geldim, dedi, her gün de geleceğim, şu kuruyası bahçeni bana satana kadar."

Ayşe kız, kuş sesinden tatlı sesiyle karşılık verdi : "Ben bahçemi ne size, ne başkasına satıcı değilim. Kaçtır söylüyorum bunu."

Kara Seyfi gümüş saplı kılıbıyla çitin üstüne vurup haykırdı : "Bu ülkede senin bahçenden gayri her şey benim, bu kuruyası bahçe malımın mülkümün orta yerinde kara diken gibi duruyor. Nasıl olsa kazıyacağım kökünü bu kuruyası..."

Kara Seyfi sözünü bitiremedi, beygiri bir kişnedi, bir kış attı, Kara Seyfi yuvarlandı yere. Bu neden oldu? dersiniz anlatayım : Kara Seyfi çitin öbür yanında yolda, beygirin üstünde, bahçedeki Ayşe kızla konuşurken, yoldan geçen bir tavşan beygirinin arka sol ayağını öyle bir dişledi ki, hayvan can acısından kişneyip kış atınca Kara Seyfi de işte böyle yere yıkıldı. Bu arada bir iş daha oldu ki anlatmam gerek : Seyfi yolda toz içinde debelenip can

acısıyla avaz avaz haykırırken, tavşan da korkusundan tabanları yağlayıp kaçarken, Ayşe kızın bahçesinden bir ak güvercin uçtu. Ak güvercin geldi Kara Seyfi'nin tepesine, nişan alıp yukardan pisledi iki kaşının orta yerine. Kara Seyfi öyle öfkelendi ki bu işe, canının acısını unutup fırladı ayağa. Okunu yayına koyup nişan aldı güvercine. Ayşe kız bunu görüp haykırınca ak güvercin pırr kaçıp gitti. Ak güvercin pırrr kaçıp gidince Kara Seyfi bindi atına, trak trak da trak trak dörtlüye başladı kovalamaya kuşu, Kara Seyfi Ak güvercini kovalayadursun, biz dönelim dervişin yanına.

Derviş selvi ağacına dayanmış neyini üflüyordu. Neyin bir deliğinden bir bulut fırladı havaya. Derviş neyini üfledi, bulut da yükseldikçe yükseldi, gökyüzü çayırından otlayan bir kuzu gibi ağır ağır ilerledi, yürüdü dünyanın öbür ucundaki Ney ülkesine doğru. Bulut, Ney ülkesinin sınırını aştıkça, aşağıda bir tarlada, başaklar arasında bıyıklarını temizleyen tavşanı gördü. Bu tavşan Kara Seyfi'nin beygirinin sol art ayağını dişleyen tavşandı. Tavşan da başını kaldırdı bulutu gördü. Tavşanın bıyıklarını temizleyişi öyle hoşuna gitti ki bulutun, bulut dayanamadı, bastı kahkahayı. Tavşan bulutun niçin güldüğünü, niye güldüğünü anlamadı ama, gülen bir bulutu ilk defa gördüğü için hem şaşıtı bu işe, hem de hoşuna gitti. Lafı uzatmayalım, bulutla tavşan arasında bu yarenlik olurken, Kara Seyfi de atını bir tepede durdurmuş, iki kaşının orta yerine pisleyen ak güvercini arıyordu gökyüzünde. Güvercini gördü. Ama tam o sırada bulut da geliverdi güvercinin yanına. Güvercinin yanına gelen bulut aşağıya baktı, çattı kaşlarını. Kara Seyfi yayını germiş ak güvercine nişan almıştı. Bulut bıraktı kendini Seyfi'nin üstüne, sarıverdi onu. Kara Seyfi tepesinden aşağı göçen dumanın içinde ne yapıp ne edeceğini şaşırdı, gözleri görmez oldu, aksırıp tıksırmaya başladı. Eh, güvercin durur mu, kaçtı gitti. Güvercinin kurtulduğuna bulut sevindi, bıraktı Kara Seyfi'nin yakasını, toparlandı, yükseldi gökyüzüne, koyuldu yoluna. Az gitti bulut, uz gitti bulut, dere tepe düz gitti bulut, vardı Ayşe kızın bahçesi üstüne. Ayşe kız bahçede lalelerin arasında sırt üstü uzanmış gökyüzünü seyrediyordu. Yanı başında, sağında tavşan, sol omuzunda şu demin Kara Seyfi'nin elinden kurtulan ak güvercin. Ayşe kızın ela gözleri gün ışığıyla doluydu. Sırma saçları pırıl pırıldı. Bir eliyle, sağındaki tavşanın uzun kulaklarını çeğiştiriyor, öbür eliyle sol omuzundaki güvercini okşuyordu. İşte bulut

tam bu sırada bahçenin üstünde belirdi. Bahçeye bir gölge düştü, ama çok durmadı, ortalık yine ışıklandı. Derken bahçeye, demin soldan sağa düşen gölge bu sefer sağdan sola düştü. Sizin anlayacağınız, bulut yukarda soldan sağa bahçenin üstünden geçmiş, sonra arkasına bakıp bahçede Ayşe kızı görünce gerisin geri yine bahçenin üstüne gelmişti. Ayşe kız da bulutu gördü. Tavşan da gördü bulutu, tanıdı da. Güvercin de gördü bulutu, kendini kurtaran bulut olduğunu anladı, kanatlarını çırpı hafiften. Bulutu sorarsan o ne tavşanı, ne güvercini görecektir haldeydi. Çünkü ister insan ol, ister hayvan, ister bulut, Ayşe kızı gördün mü bir kere gayrı başka bir şeyi görmez olur gözün. Bulut içini çekti, of! dedi, bir de ah etti derinden.

Ayşe kız bir öpücük yolladı parmaklarının ucuyla buluta. Ayşe kızın öpücüğü buluta ulaştı, bulut şöyle bir şaşırdı. Ama sonra toparlandı, koskocaman bir gül biçimini aldı. Gökyüzü gökyüzü olalı, bu mavi atlasa böylesine güzel, böylesine iri ak bir gül açmadı. Ayşe kız bu ak gülü hayran hayran seyrederken, bulut yine bir kıvıldadı, yayıldı, toparlandı, yürek biçimini aldı, yani bulut oldu yine. Lafı uzatmayalım, o günden sonra bulut Ayşe kızıdan ayrılmadı. Ayşe kız nereye, bulut oraya. Ayşe bahçede sol omuzunda ak güvercin, sağında tavşan, çapa mı çapalıyor diyelim, bulut da yukarda kolluyor Ayşe'yi. Ayşe alınının terini sildi de, elini kaşlarının üstüne koyup güneşe baktı mı, bulut da hemen güneşin önüne geliyor, kapatıyor onu, bahçe gölgelik. Ayşe dinlendi de, "Gölgede dinlenmek iyi ama, çiçeklere güneş lazım," diye içinden geçirdi mi, bulut da bir Çin şemsiyesi biçimini alıyor, öyle ki bahçenin her yanı günlük güneşlik, yalnız Ayşe gölgede.

Gecelerden bir gece, Ayşe kız bahçede, küçücük evinin önünde, havuz kıyısında oturuyordu. Sol omuzunda güvercin, dizinde tavşan uyukluyordu. Gökyüzünde yıldızlar, orak biçiminde ay, bir köşede bulut vardı. Ayşe onları havuzun sularında seyreliyordu. Havuzun suları ayna gibiydi, ama yıldızlarla ay bu aynada sönük sönük pırıldıyordu. Ayşe başını gökyüzüne kaldırdı, bir de ne görsün, yıldızlarla ay orda da sönük sönük pırıldıyor. Neden? diye düşündü Ayşe kız, ne olmuş bunlara? Niçin pırıl pırıl değil? Ayşe'nin aklından geçenleri, her seferki gibi, bulut anladı hemen. Hemen de durduğu köşeden, aşağıya Ayşe'ye seslendi :

“Tozlanmışlar biraz, şimdi temizler, parlatırım onları.” Bulut bu sözleri eder etmez de, hemen kocaman bir toz bezi biçimini aldı, havuza düştü. Orda ıslattı kendini, gökyüzüne çıktı yine, aydan başladı işe, yıldızlarda bitirdi işi. Hepsini bir temiz silip, ovalayıp parlattı. Hani de yıldızlar yıldız, ay ay olalı böylesine parlamamışlardır. Ayşe pek sevindi, “Sağ ol, bulutçuğum,” dedi. Kalktı eve girdi. Uykusu gelmişti. Bulut da gökyüzünden inip evin kapısı eşiğinde durdu. Ayşe kız yatağına girdi. Kapının önündeki bulut bir saz biçimini aldı. Ayşe’nin yatak odası penceresine geldi başladı ninni söylemeye :

Uyu dünya güzelim uyu
Sana bahçelerden getirdim uykuyu
Ela gözlerinde yapraklar yeşil yeşil
Uyu dünya güzelim uyu
Uyu mışıl mışıl
Ninni...

Uyu dünya güzelim uyu
Sana yıldızlardan getirdim uykuyu
Koyu mavi kadifeden
Uyu dünya güzelim uyu
Yüreğimdir başucunda bekleyen
Ninni...

Bulut Ayşe kızın yatak odası penceresi önünde saz biçimini alıp bu ninniye her geceki gibi söyleyedursun, bahçeye, ayaklarının ucuna basarak Kara Seyfi girdi. Elinde kocaman bir bıçak, sağına soluna bakındı Kara Seyfi, fenalık yapmak isteyen insanlar hep böyle bakınırlar sağlarına sollarına, sonra başladı bıçağıyla bahçedeki çiçekleri kesmeye. Her çiçek, gül olsun, lale olsun, karanfil olsun, kesilip de kara toprağa düşerken “Ah!” ediyordu, ama çiçek olduklarından o kadar hafiften çekiyorlardı ki bu ahı kendilerinden başkası duymuyordu.

Neyse lafı uzatmayalım. Kara Seyfi’nin bıçağı bir deve dikeninin boğazına dayandı. Devedikenini dile geldi, “Canıma kıyma,” diye haykırdı, “bir gün sana yardımım dokunur.” Kara Seyfi de devedikenine acıdığından değil ama, bir gün işine yarar

diye kesmedi onu. Bu sırada Ayşe kız, saz biçimini alıp ninni söyleyen bulutun ninnisiyle iyice uyuduğundan, bulut eski biçimini, yani bulut biçimini alıp tekrar gökyüzüne çıktı. Ordan dolayları şöyle bir gözden geçirip tekrar kapının eşiğine nöbet beklemeye inecekti. İleriye baktı, geriye baktı, sağa baktı, sola baktı, dağlar taşlar, kurtlar kuşlar mışıl mışıl uyuyordu. Hani bulutun da uykusu gelmişti, ama gözlerini dört açarak yukardan bir de bahçeye baktı, Kara Seyfi'yi gördü. Herifin çiçekleri kestiğini gördü, kan tepesine çıktı bulutun, "Vay alçak!" diye haykırdı, hemen bir el biçimini aldı, yapıştı yanı başındaki ayın sapına. Ayın orak biçiminde olduğunu önceden söylemiştik. Bulut, ayın sapına yapışır yapışmaz, indi aşağı, aydan orağının ucunu daldırdı arkadan Seyfi'nin şalvarına, şalvarından da kaba etlerine. Kara Seyfi ne olduğunu şaşırdı. Siz de olsanız şaşırdınız. Döndü arkasına, buluttan ele, aydan orağa bıçağıyla karşı koymak istedi. Ama bıçak aydan orağın ağzına değer değmez sırça camdanmış gibi tuzbuz oluverdi. Bulut bıraktı ayın sapını, gökyüzüne çıktı. Ay aşağıda yeke yeke Kara Seyfi'yle dövüşedursun, bulut gökyüzünde yıldızları koparıp koparıp aşağıya Seyfi'nin kafasına fırlatmaya başladı. Yerde ayın orağı, gökten yıldızların bombardımanı, baskının böylesine kim dayanabilir? Kara Seyfi tabanları yağladığı gibi, kuyruğuna teneke bağlanmış it gibi kaçıp gitti bahçeden. Ertesi sabah Ayşe kız bahçede çapa çapalarken devedikenine rastladı. "Darılma gücenme, devedikeni," dedi, "ama bahçemde yerin yok. Ya gönül rızasıyla çık git, yahut seni söküp atacağım dışarı." Devedikeni, "Gönül rızasıyla şuradan şuraya gitmem," dedi, "elinde ise sök beni." Ayşe, devedikeninin bu karşılığına kızmadı. Çapasıyla kazıdı dikenin kökünü, sonra bir ucundan tutup fırlattı yabani otu çitin dışına. Çitin dışına düşen devedikeni bir yılan oldu, başladı tozlu yolda kıvrıla kıvrıla sürünmeye. Devedikeni tozlu yolda kıvrıla kıvrıla sürünedursun, vakit geçti, akşam oldu, ortalık karardı. Kara Seyfi atının üstünde geldi dayandı Ayşe kızın bahçe kapısına. Boru gibi sesiyle başladı konuşmaya Ayşe kızla : "Ayşe," dedi, "ben dünyanın en variyetli adamıyım, gel var bana," dedi. Ayşe bahçeden cevap verdi : "Sen beni değil, bahçemi almak istiyorsun," dedi, "sana varacağıma taş olayım daha iyi," dedi. Kara Seyfi bu cevaba kızdı, gümüş kakmalı eyerin üstünde dikildi bahçeye atlamak için. Ama bütün bu olup bitenleri yukardan seyreden bulut hemen

korkunç bir hayalet biçimini aldı, indi aşağı, saldırdı Kara Seyfi'nin üzerine. Kara Seyfi öylesine korktu ki, az daha küçük dilini yutuyordu. Sürdü beygirini dörtlü. Hayalet bulut kovaladı Kara Seyfi'yi ta derenin öbür yakasına kadar, sonra döndü, girdi bahçeye, tüylü bir çoban köpeği biçimini aldı, yattı Ayşe'nin ayakları dibine. Ayşe okşadı bulutu, "Sağol, benim sevgili bulutum," dedi. Bulut, çoban köpekliğinden umulmayacak bir yumuşaklıkla ince ince havladı, nazlı nazlı kuyruğunu salladı. Ayşe kızla bulut böylece yarenlik ededursunlar, biz gelelim Kara Seyfi'ye. Derenin öbür tarafında atını durduran Seyfi'nin karşısına devedikeni çıktı. "Merhaba Seyfi Ağa," dedi, "Ayşe kız seni de kovdu, beni de," dedi. "Al beni terkine, sür beygirini dediğim yana." Kara Seyfi devedikeni terkisine aldı. Beygirini de onun dediği tarafa sürdü. Az gittiler, uz gittiler dere tepe düz gittiler. Devedikeni, bir çuvala bir küp satın aldırdı, Kara Seyfi'ye. Küpü atın sağına, çuvalı soluna astı. Az gittiler, uz gittiler yine, dere tepe düz gittiler, yine ormanlar geçildi, fundalıklar geçildi. Kara Seyfi'nin beygiri durup dinlenmeksizin yol almaktan zayıfladı, iğne ipliğe döndü. On beşinci günü uçsuz bucaksız bir kırılgâya düştü yolları. Otuzuncu gün kayalıklar sardı dört yanı. Hava cehennem gibi sıcaktı. Toprak çatır çatır çatlıktı. Kara Seyfi etrafına baktı, bir karış gölge yoktu. Otuz beşinci gece kayalıklardan da, topraktan da eser kalmadı. Ayışığında tan yerinden tan yerine uzayıp giden kumlarda beygir adım atamaz oldu. Kırkıncı gün, devedikeni, "Geldik," dedi, "işte burası kuraklık ülkesi. Doldur çuvala bu kumlardan," dedi. Kara Seyfi, bir deri bir kemik kalan atın sırtından indi, çuvalı kuraklık ülkesinin kumlarıyla doldurdu. Sonra da çuvalı yükledi, kendi de bindi hayvana. Beygir dile geldi : "Acı bana, Seyfi Ağa," dedi, "yürüyecek halim yok, bu kum çuvalını nasıl taşıyım?" Kara Seyfi beygire acıyacak yerde, karncıladı hayvanı. Kır at topallaya topallaya yola koyuldu. Devedikeni, "Şimdi de rüzgârlar ülkesine gideceğiz," dedi. Az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler. Birden bir yel esmeye başladı karşıdan, adım atmanın imkânı yok. Ağaçlar peyda oldu, kökleri yedi kat yerin dibinde, başları gökyüzünün yedinci katında. Gökyüzünün yedinci katındaki başları, dalları yapraklarıyla titreye titreye yerlere kadar eğiliyor, sonra tekrar dikiliyordu. Kara Seyfi, "Burdan öteye gidemem," dedi, ne beygirimde yele karşı koyacak kuvvet kaldı, ne bende

takat.” Ama devedikeni, “Durmak olmaz,” dedi, “sür beygiri.” Kara Seyfi kan terleyen kır atını kamçılaya kamçılaya, karşıdan esen yele göğüs gere gere, üç gün üç gece daha yol aldı. Sonunda bir deniz kıyısına vardılar. Denizde dalgalar sırf köpüktü, köpükler birbiri ardından havaya yükseliyor yedi minare boyu, kıyamet koparmış gibi gürültülerle kıyıya düşüyordu, kaynayan suların üstüne. Devedikeni, “Geldik,” dedi, “doldur,” dedi, “küpü rüzgârla.” Kara Seyfi küpün ağzını rüzgârdan yana tuttu. Yel uluyarak, haykırarak küpü doldurdu. Seyfi hemen bir deri parçasıyla örttü küpün ağzını, devedikeni de ip gibi kullanıp bağladı küpün ağzındaki deriyi sıkı sıkıya. Küpü de beygire yükledi. Gerisin geri tuttu yolu. Yel arkalarından estiği için beygir kanatlanmış gibi gidiyordu. Seyfi, yelin önünde böylece yol aladursun, biz dönelim Ayşe kızın yanına. Ayşe yatağında ak güvercin başucunda, tavşan ayakucunda, bulut da dışarda pencerenin önünde tatlı tatlı uykuda idiler. Kırk üç günlük yolu üç günde alan Kara Seyfi, Ayşe kızın bahçesi önüne geldi. Beygirden indi, çuvalı yüklendi. Girdi bahçeye. Çuvaldaki kuraklık ülkesinin kumlarını bahçenin dört bir yanına, güllerin, karanfillerin, lalelerin, ağaçların üstüne serpti, çıktı dışarı. Sözü uzatmayalım. Sabah oldu, Ayşe kız, başucunda güvercin, ayakucunda tavşan, dışarda pencerenin önünde bulut, yürek dayanmaz bir inilti sesiyle uyandılar. Bahçeye koştular, ne görsünler, laleler, güller, karanfiller, ağaçlar, havuzdaki su inleye inleye kuruyor. Çiçekler sararıyor, yapraklar ateş değmiş gibi kıvrılıveriyor, havuzdaki su, havuzun dibi delinmiş gibi çekiliyor. Hepsi de bir ağızdan inliyor, haykırışıyor : “Kurtar bizi, Ayşe kız, sararıp soluyoruz, kuruyup ölüyoruz, kurtar bizi, Ayşe kız.” Ayşe kız ne yapıp ne edeceğini şaşırdı. Boynu bükülen bir gülden solan bir laleye, solan laleden kuruyan bir karanfile deli gibi koşmaya başladı. Kara Seyfi ise yolda, çitin öbür yanında beygirinin üstünde çalı gibi kara sakalını kara tırnaklarıyla kaşıyıp sırtıyor keyfinden. Bahçedeki çiçekler içinde kuru toprağa serilmeyeni kalmayınca Kara Seyfi haykırdı : “Sat bana bahçeni, Ayşe kız, zaten burası bahçe değil, kabristan oldu, sat bana bahçeyi, defol git nereye istersen.” Ayşe kız Seyfi’ye şöyle karşılık verdi : “Hiçbir yere gitmem, iyisi mi beni de bu kabristana gömsünler, ölen çiçeklerimle yan yana.” Ayşe kızla Kara Seyfi böyle konuşturlarken bulut da yerine, gökyüzüne çıkmış ordan olup bitenleri seyrediyordu.

Öylesine kederliydi ki, ağzını açacak, kolunu kımıldatacak hali yoktu. Güvercin uçuşu bulutun yanına. "Bulut kardeş," dedi, "bulut kardeş yardım etsene Ayşe kıza!" Bulut bir ah çekti derinden, "Elimden ne gelir," dedi, "nasıl yardım edeyim? Ayşe kıza canım feda." Güvercin, "İyi ya," dedi, "mademki canın fedaymış Ayşe kıza, feda et canını..." Bulut, "Bak hele," dedi, "bunu neden akıl etmedim?" Bulut bunu böyle dedi, der demez de başladı Ayşe kızın yolunda canını feda etmeye, yağmur olup yağmaya. Kara Seyfi bu hali görünce öyle bir öfkelenmişti ki, başladı ok atmaya buluta. Ama devedikeni seslendi küpün ağzından : "Bulut ok tesir eder mi, çöz beni, aç küpün ağzını!" Devedikeni bunu der demez, Kara Seyfi açtı küpün ağzını, küpteki rüzgârı saldı gökyüzüne, bulutun üstüne. Rüzgâr ılık çalarak saldırdı buluta. Ayşe kız haykırdı aşağıdan : "Koru kendini, bulutçuğum!" Bulut yukarda yürek biçimini aldı. Deli rüzgâr çarpınca yüreğe bin parça etti onu, yani yürek bin yürecik oldu. Kara Seyfi haykırıyordu aşağıdan rüzgâra : "Parçala bulutu, bakma gözünün yaşına." Tavşan haykırıyordu aşağıdan buluta : "Dayan bulut kardeş!" Bin yürecik deli rüzgârla boğuşarak birbiriyle birleşmeye çalışıyordu. Ak güvercin de çok uzaklara düşmüş yürecikleri gagasıyla taşıyıp getirerek bu birleşmeye yardım ediyordu. Ayşe kız, tavşan, Kara Seyfi, kır at, devedikeni, başlarını gökyüzüne kaldırmışlar, kimi bulutla güvercine, kimisi deli rüzgâra haykırıp seslenerek, gökyüzündeki kavgayı seyrediyorlardı. Lafı uzatmayalım, yürecikler birleşip tek, kocaman bir yürek oldular yine. Bu hali gören devedikeni, "Beni yukarıya fırlat," dedi Kara Seyfi'ye. Seyfi fırlattı devedikeni gökyüzüne. Devedikeni gidiş sarıldı yürek biçimindeki buluta, başladı kanını emmeye. Bir yandan da deli rüzgâr bulutu parçalamaya çabalıyordu yine. Ak güvercin hemen gagasıyla yapıştı devedikeni başladı onu parçalamaya. Devedikeni parça parça düştü yere. Seyfi'nin ayakları dibine. Deli rüzgârın da soluğu kesildi, başladı takattan düşmeye. Kara Seyfi deliye döndü. Ayşe kızla tavşan sevinçlerinden ne yapacaklarını bilmez oldular. Deli rüzgâr büsbütün uzaklaşıp gidince, bulut yukarda bir göz biçimini aldı, başladı ağlamaya. Ak güvercin sordu buluta : "Neden ağlarsın bulut kardeş, kendine acıdığından mı?" Bulut cevap verdi : "Kendime acıdığımın değil, canım feda Ayşe kıza, Ayşe kizdan ayrılacağım da ona ağlarım..." Bardaktan boşanırcasına başladı

yağmur olup yağmaya bulut. Çiçekler bahçede başlarını kaldırdı, soluk almaya başladılar, renkleri yerine geldi. Ayşe kızsaa, bir yandan gözünün yaşını siliyor, bir yandan sesleniyordu yukarıya : “Bulutçuğum, bulutçuğum, ölme, istemem, yeter... Ölme!..” Kara Seyfi gitgide hızlanan yağmurun altında sıırıslıklamdı, dişleri de hem öfkeden, hem iliklere işleyen yağmurdan birbirine vuruyordu. Biz bulutu, Ayşe’yi, Kara Seyfi’yi bırakalım da bakalım Ak Güvercin nerelerde? Ak Güvercin yenilgisinden utanıp uzaklaşan deli rüzgârın peşindeydi. Bir dağ tepesinde yetişti ona. “Rüzgâr kardeş,” dedi, “Kara Seyfi seni rezil etti, çünkü senin gücünü, kuvvetini haksız bir işte kullanmak istedi. Sen bu yüzden bir bulutla başa çıkamadın. Öcünü yerde bırakacak mısın? Kara Seyfi’den hesap sormak yok mu?” Deli rüzgâr Ak Güvercinin sözlerini duyar duymaz gerisin geriye döndü, ısıık çala çala, tozu dumana kata kata saldırdı Seyfi’nin üstüne. Atın üstünden kaptığı gibi kaldırdı onu havaya, havada savurdu savurdu, yere fırlattı. Seyfi atına binmek istedi tekrar, ama kır at, “Sen bana acıydın mı ki, ben sana acıyayım?” dedi. Bir çiftte savurdu Seyfi’ye. Seyfi yine kapaklandı yere. Deli rüzgârsa bu sefer onu gazel yaprağı gibi savurdu, kattı önüne, sürdü, sürdü, bir uçurumdan aşağıya fırlatıverdi. Kara Seyfi uçurumun dibine doğru gidedursun, biz dönelim Ayşe’nin bahçesine. Bütün çiçekler pırıl pırıldı, bütün ağaclar yeniden çiçek açmıştı. Ayşe kız havuzun başındaydı. Güvercin sol omuzunda, tavşan sağ ayağı yanında. Gökyüzü masmaviydi, günlük güneşlikti. Ayşe kıztan başka herkesin yüzü gülüyordu. Ak Güvercin sordu Ayşe kıza : “Ayşem, dedi, kederin nedendir?” Ayşe kız cevap verdi : “Bulutçuğum çiçeklerimi, beni, hepimizi kurtardı, ama kendi yok oldu. Feda etti canını hepimiz için. Ben kederlenmeyeyim de kimler kederlensin?” Ayşe kız içini çekti, ela gözlerinden inci gibi yaşlar döküldü havuzun sularına. Tavşan, “Kederlenme boşuna, Ayşe kız,” dedi. “İyi insanlar, iyi hayvanlar, iyi bulutlar hiçbir zaman kaybolmaz. Seven ölmez. Bak hele havuza!” Ayşe kız bir de ne görsün? Demin yağaa yağmurla ağzına kadar dolaa havuzun üstünden mavi bir buğu yükseliyor güneşin altın ışıkları altında.

Sözü uzatmayalım, arası çok geçmeden gökyüzünün maviliğinde, bulut belirmeye başladı yine, tam da eski halini alınca, yukardan Ayşe’ye baktı, bahçeye baktı, kocaman bir ağız oldu,

yayıldı, gülümsedi, böylece de iyiler iyilik buldu. Ney ülkesinde kötüler çekti cezasını. Dervişin ney ile anlattığı masal da burada bitti, derviş de neyini koltuğuna sıkıştırıp gitti.

HIZIR

Bir varmış, bir yokmuş, bir padişah varmış. Bu padişah günün birinde tellallar çıkartmış sokaklara.

— Kim bana Hızır'ı bulup da getirirse ona ne dilerse vereceğim, diye bağırtmış tellallara.

Hızır'ı kim bulacak? Hızır dediğin Hıdrellez bayramında iner yeryüzüne. İyi insanların gözüne bir kere görünür, ama çok iyi insanların gözüne. Hızır'a rastlayan ondan gönlünden geçeni ister. Hızır da verir. Ama padişah emretti diye Hızır'ı bulmak mümkün mü?

O şehirde çok fakir bir adamcağız varmış. Çoluğu çocuğu da pek kalabalıkmış. Zar zor geçiniyorlar, çoğu akşam aç yatıyorlarmış. İşte bu fakir adam tellalları duyunca demiş ki karısına :

— Nasıl olsa hepimiz açlıktan öleceğiz, iyisi mi gideyim padişaha, Hızır'ı bulup sana getiririm, diyeyim. Kırk günlük mühlet isterim. Sizleri ömrünüz sonuna kadar geçindirecek para da isterim. Kırk gün sonra padişah beni asmışmış, kesmişmiş umurunda değil. Hiç olmazsa seni, çocukları açlıktan kurtarırım.

Kadın kocasını çok sevmiş. Onu bu fikrinden vazgeçirmek için diller dökmüş, elinden geleni yapmış. Ama nafile. Adamcağız gitmiş padişaha :

— Padişahım, demiş, ben Hızır'ı bulacağım, getireceğim sana. Kırk günlük mühletle şu kadar para isterim. Çoluğumu, çocuğumu ömürlerinin sonuna kadar açlıktan kurtarmak için.

Padişah adamlarına emir vermiş. Bizimkisi kırk gün evine erzak taşımış padişahdan aldığı parayla. Çoluk çocuk kırk gün doyusıya yeyip içmişler.

Kırk birinci gün padişah çağırtmış adamı karşısına :

— Hızır'ı buldun mu? diye sormuş.

Adamcağız cevap vermiş :

— Bulmadım, padişahım. Doğrusunu istersen, bulacağım da yok. Çoluk çocuğumu açlıktan kurtarmak için sana bu yalanı söyledim.

Padişah öfkelenmiş. Ama adama nasıl bir ceza vereceğini vezirleriyle birlikte kararlaştırmak istemiş. Birinci vezire sormuş :
— Padişahını aldatan bu adama nasıl bir ceza kesmeli?
Birinci vezir şöyle karşılık vermiş :
— Kırk parçaya bölmeli bu adamı, her parçasını bir kasabın çengeline asmalı.

Tam bu sırada bir çocuk peyda olmuş :
— Herkes sanatına göre... demiş.
Padişah çocuğun ne demek istediğini anlamamış. Sormuş ikinci vezirine :

— Padişahını aldatan bu adama nasıl bir ceza kesmeli?
İkinci vezir şöyle karşılık vermiş :
— Derisini yüzüp içine saman doldurmalı.
Demin peyda olan çocuk yine :
— Herkes sanatına göre... demiş.
Padişah üçüncü vezirine sormuş :
— Padişahını aldatan bu adama nasıl bir ceza kesmeli?
— Padişahım bu adamın yalan söylemesine sebep açıktır. Sizde biraz insaf, biraz merhamet varsa bu adamı bağışlarsınız.

Demin peyda olan çocuk yine :
— Herkes sanatına göre... demiş.
Padişah çocuğa sormuş :
— Kimsin sen? Nerden çıktın? Boyuna, "Herkes sanatına göre..." deyip durursun. Bununla ne demek istersin?

Çocuk şu karşılığı vermiş :
— Demek istediğim şu : Birinci vezirin sana vezir olmazdan önce kasaplık ederdi. Onun için de kasaplık sanatına göre bir ceza kesilmesini istedi. İkinci vezirin, sana vezir olmadan önce yorgancıydı. O da yorgancılık sanatına göre ceza kesilmesini istedi. Üçüncü vezire gelince sana vezir olmadan önce ırgattı. Fakirliğin, açlığın ne olduğunu bilir. O da onun için açlık yüzünden yalan söyleyen adamı bağışlamanı istedi. Bana gelince : Ben Hızır'ım. İyi insanların gözüne görünürüm. Buraya ne senin, ne de iki vezirinin; şu fakir adamla üçüncü vezirinin gözüne görünmek için geldim. Adamcağızı serbest bırak. Dediğini yaptı, beni sana getirdi.

Padişahla iki veziri şaşakalmış. Hızır, fakir adamcağızla üçüncü vezire bir kötülük edemeyeceklerini bildiğinden saraydan ellerini kollarını sallaya sallaya çıkıp gitmiş.

ALLEM KALLEM

Bir adamcağızın bir karısı, bir oğlan çocuğu, bir de eşiği vardı. Eşiğiyle yük taşır, karısını, oğlunu geçindirirdi. Bahtiyardı. Kimseye kötülük etmedikleri, birbirlerini sevdikleri için... Adamcağız öylesine iyi yürekli idi ki, eşiğini bile dövmezdi. Oysa ki, bilirsiniz eşeklerin bazen inatları tutar, sopa yemeden adım atmazlar. Ama bizimkisi eşiğinin böyle inatçı zamanlarında bile onu tatlı dille yola getirmeye çalışırdı.

Bu dünyada zaman çabuk geçer. Kuşlar taşır zamanı kanatlarında. Kuşlar kanatlarını çarptıkça, insan olsun, bitki olsun, küçükler büyür, büyükler kocalır. Bizimkinin de oğlu büyüdü, karısı, eşiği, kendisi kocaldı. Bir gün adamcağız hastalandı. Öldü.

Ölenle ölünmez, ama rahmetlinin karısı da, oğlu da yedi gün yedi gece iki gözleri iki çeşme ağladı. Eşek de ahırda kulaklarını iki yana düşürüp kederli kederli içini çekti. Sekizinci günün sabahı, oğlan kocalmış eşiği önüne katarak pazara gitti, yük taşıyıp beş on para kazanmak için. Akşam geç vakit eve döndü. Koltuğunun altında bir okka ekmek, bir kesekâğıdı zeytinle girdi kapıdan içeri. Eşiğe de saman almıştı.

Anası oğlunu sevinçle karşıladı. Oğlan az para kazandığından dert yandı. Anası :

— Üzülme yavrum, dedi, yeter ki gücün kuvvetin yerinde olsun, daha da çok kazanırsın inşallah.

Ekmekle zeytini yediler. Soğuk kuyu suyunu da ağzı kırık testiden içtiler.

Ertesi gün oğlan eşiği önüne katıp yine pazara gitti. Yalnız eşiğe değil, kendi sırtına da yük yükleyip geç vakitlere kadar çalıştı.

Eve döndüğünde koltuğunun altında iki okka ekmek iki kesekâğıdı zeytin vardı.

Anası oğlunu sevinçle karşıladı. Bu sefer iki okka ekmekle iki kesekâğıdı zeytin getirdiğini görüp :

— Aferin oğlum, dedi, beni aç koymayacaksın besbelli.

Ekmekleri, zeytinleri yediler, kuyu suyunu soğuk soğuk içtiler.

Ertesi sabah oğlan eşiği önüne katıp pazara gitti. Hem eşek, hem kendisi soluk almamacasına çalıştılar.

Eve döndüğünde oğlanın koltuğunda iki kilo ekmek, iki kesekâğıdı zeytin, yarım okka helva vardı. Eşeğe de samandan başka arpa almıştı.

Anası oğlunu sevinçle karşıladı. Getirdiklerini görünce gözleri yaşardı :

— Allah senden razı olsun, evladım, dedi.

Oğlan anasının elini öpüp alına koydu, sonra kara gözlerinin — oğlanın gözleri hem çok kara, hem çok iri, hem çok ışıklıydı — içi gülererek :

— Ana, dedi, görüyorsun elim iyice ekmek tuttu. Git yarın bana padişahın kızını iste. Güzel, akıllı kızmış diye duydum. Saçları sıрма gibi sarıymış, topuklarını dövüyormuş. Hem evde sana yardımı dokunur. Artık kocaldın, bir köşeye kurulursun, gelinin görür ev işlerini.

Kadıncağız, yani oğlanın anası, buruşuk yüzünde ince kaşlarını şaşkın şaşkın kaldırarak bu sözleri dinledi, sonra :

— Evladım, dedi, sana padişahın kızını verirler mi? Padişahın kızını zeytinle mi besleyeceksin?

— Helva da var ya, ana.

— Padişahın kızı balla börekle beslenmeye alışmış.

Oğlan anasının bu sözlerine karşılık vermedi.

Ertesi sabah bizim delikanlı eşiği önüne katıp pazara gitti. Eşek de, kendisi de, öyle durup dinlenmemecesine çalıştılar, öyle ağır yükler taşıdılar ki, gece eve döndükleri zaman eşiğin torbasında arpadan, samandan başka havuç da vardı. Oğlansa ekmek, zeytin, helvadan başka bir tepsi de börek almıştı.

Anası oğlunu sevinçle karşıladı. Ekmeği, zeytini, helvayı yediler. Sıra böreğe gelince delikanlı :

— Anacığım, dedi, işte börek de getirdim. Yarın bal da alacak kadar para kazanırım. Git bana şu padişahın kızını iste. Herif benden iyi damat mı bulacak? Ne para, ne rütbe, şade kızını istiyorum ondan.

Kadıncağız vereceği cevabı şaşırdı. Hem, ana değil mi, içinden : “Oğlum padişah kızına niye layık olmasın? Aslan gibi

delikanlı" diye de geçiriyordu.

Ertesi sabah oğlan pazarın yolunu tutarken, anası da feracesini giyip sarayın yolunu tuttu.

Sarayın kapısındaki nöbetçiler kadını daha kapıya yüz adım kala durdurdular. Saray kapısı altın yaldızlı oyma mermerdi. Kadıncağız kapıya hayran hayran bakarken nöbetçiler onu dilenci sanıp avucuna beş on para sıkıştırdılar. Kadıncağız saray kapısının şatafatından, nöbetçilerin sırma işlemeli, kırmızı külahlarından öylesine şaşkına dönmüştü ki, avucuna konan parayı alıp yüz geri eve döndü.

Akşamleyin oğlan ekmek, zeytin, helva, börekten başka bir testi de bal getirdi. Ama anası olup biten işi anlatınca küplere bindi :

— Seni dilenci sandılar demek, asıl kendileri sırmalı dilenci. Yarın hemen gidersin, paralarını başlarına çalarsın. Padişahı görürsün. Kızını istersin.

Lafı uzatmayalım, ertesi gün kadın gitti saray kapısına. Oğlunun dediklerini yaptı. Verdikleri parayı nöbetçilerin başına attı. Nöbetçiler başladılar kadını dövmeye. "Kadın da dövülür müymüş, hem de ihtiyar kadın?" diyeceksiniz. Padişah kapısını bekleyenler ihtiyar kadını da döver emir alırlarsa, canları isterse çocukları da kılıçlarıyla kesip biçerler.

Kadıncağız dayak yerken ızbandut gibi heriflerden, feryadı da basarmış. O sırada padişahın kızı altın kafesli penceresinde sokağı seyrediyormuş. İhtiyar kadının çığlıklarını duymuş. Zavallıya atılan dayağı da görmüş. Padişahın kızı yalnız dünya güzeli değil, çok iyi yürekliydi de. Karıncayı incitmekten çekinirdi. "Böyle de padişah kızı olur muymuş!" diyeceksiniz. Olur. Padişah ailesinde tek tek iyi insan çıkabilir, fakir bir köylü ailesinde tek tek kötü insan çıktığı gibi.

Lafı uzatmayalım, kız haber gönderdi kocakarıyı dövmesinler, isteğini yerine getirsinler diye.

Nöbetçiler dayağı kestiler.

— Niye geldin saray kapısına? diye de sordular.

Kadın :

— Padişahı görmek istiyorum, diye karşılık verince nöbetçiler tekrar kadıncağızın üstüne saldırmamak için zor tutabildiler kendilerini.

Kıza haber verildi :

— Bu kocakarı, feracesinin yırtık pırtıklığına bakmadan şah babanızın huzuruna çıkmak istiyor, denildi.

Kız gidip şah babasına yalvardı. Padişah gönlünü kırmak istemedi kızının, keyifli de bir günüydü, kadını kabul etti huzuruna.

— Söyle bakalım, hatun, dedi. Nedir benden istediğin?

Bizim oğlanın anası sanki bakkaldan yüz dirhem kuru üzüm istermiş gibi :

— Kızını istemeye geldim, dedi, benim oğlan için...

Çok kalın kırçıl kaşları altında padişahın gözleri şöyle bir büyüüp küçüldü. Uzun ak sakalı titredi, öfkeden mi, gülmek isteyip de kendini tuttuğundan mı, belli değil, ama titredi. Vezirler kocaman kavukları altında kafalarını salladılar. Tahtın arkasında duran cellat elini kılıcına attı. Padişahın :

— Cellat, kes şu karının kafasını! diyeceğinden emindi. Böyle fakir, neyin nesi olduğu belirsiz bir kocakarı, neyin nesi olduğu belirsiz oğluna hanım sultanı istesin!

Padişah cellada, “Kes şu kocakarının kafasını!” diye haykırmadı. Dedik ya keyifli bir günüydü. Bilmem ne şehrini on yıldır muhasara eden ordusunun o şehre girip yağmaya başladığı haberini almıştı az önce. Bu yağmadan saraya gelecek altın, gümüş, inci yüklü deve kervanlarını görür gibi oluyordu. Dedik ya keyifliydi padişah. Kocakarıyla alay etti :

— Olur, dedi, zaten ben de kızımı gelin etmek için seni bekliyordum. Oğlun kırk güne kadar Allem Kallem oyununu öğrenirse kızı verdim, alıp gitsin, ama öğrenemezse kafasını — tahtın arkasında duran celladı gösterdi — şuna veririm...

Kadıncağız ne diyeceğini şaşırdı. Allem Kallem oyununun nasıl bir oyun olduğunu değil, adını bile ilk duyuyuydu. Ama hemen aklını başına topladı :

— Peki, dedi, söylerim oğluma kırk günde öğrenir o oyunu. Akıllıdır, çalışkandır benim oğlan.

Evine dönen kadıncağız yollarda hıçkırığa hıçkırığa ağlayıp gelip geçene rezil olmamak için zor tuttu kendini. Ama eve gelince boşandı. Oğlunun cellada yem olacağından emindi. Cahil çocuk Allem Kallem oyununu nerden, kimden öğrensin?

Akşam oldu. Delikanlı döndü eve, anasını gözleri ağlamaktan

yumruk gibi şişmiş görünce üzüldü. Ama işin aslını öğrenince güldü, okşadı anacığının buruşuk yanaklarını :

— Üzülme be anacığım, diyordu, öğrenirim Allem Kallem oyununu. Bu memlekette bunu bir bilen vardır elbet. Vakit geçirmeye gelmez, anacığım, eşeğe yorgan döşek saralım da çıkalım yola. Arayalım şu oyunun ustasını da, öğreneyim ondan, nasıl oynanmış.

Evde zaten yorgan döşek dediğin iki üç parça eski püskü. Bir de kalaysız tencereyle kırık testi var. Hepsini eşeğe yükleyip hemen, daha gün ağarmadan yola çıktı bizimkiler. Az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler. Bir çobandan biraz ekmek peynir aldılar. Bir dağa tırmandılar, yola çıktıklarının ertesi günü yorgun argın mola verdiler, dağın doruğunda. Hava karardı. Yıldızlar ışıldadı. Kadıncağız uyudu, oğlan da uykuya varmak üzereydi ki, eşek anırmaya başladı. Ana oğul silkinip davrandılar. Bir de ne görsünler? Ormanın içinden bir dev çıkmış, başı yıldızlara değe değe kendilerine yaklaşıyor. Kadıncağızın dudağı çatladı korkudan. Sesi kısılırcasına anıran eşeği oğlan susturmaya çalıştı. Korkunuyormuş gibi görünüyordu ama, doğrusunu isterseniz yüreği güm güm atıyordu.

— Burda işiniz ne?

Oğlan — dedik ya — eşeği susturmakla uğraştığından, başlarından geçenleri deve kadın anlattı. Dev :

— Pekâlâ, dedi, ver bana oğlunu. Ona Allem Kallem oyununu öğretelim. Otuz sekiz gün sonra gel buraya, al oğlunu...

Ana oğlunu deve vermek istemedi. Anaya kalsa en iyisi şu kırk gün içinde şu memleketten çıkıp gitmekti, oğluyla, eşeğiyle. Ama oğlan hemen razı oldu. Öptü anasının elini. Ana iki gözü iki çeşme eşeği önüne katıp döndü gerisin geri.

Devle oğlan dağ doruğunda yıldızların altında karşı karşıya kaldılar. Dev oğlana bir tokat attı. Oğlan elma oldu. Dev koydu elmayı cebine düştü yola.

Devler kırk günlük yolu bir günde alır. Bizim dev de öteki devlerden aşağı kalmadığı için kırk günlük yolu, hatta yirmi üç buçuk saatte alıp sarayına geldi. Şöyle devlere göre yapılmış bir odaya girip cebinden elmayı çıkardı. Bir tokat attı. Oğlan eski halini buldu. Dev oğlanı bu odaya kilitleyip gitti.

Oğlan bir saat oturdu odada, iki saat oturdu, canı sıkıldı.

Kapıyı zorladı, kilitli. Ne yapsın? Bir türkü tutturdı. Arası çok geçmedi kapı dışardan açıldı. Bir kız girdi içeri ayın on dördü. Kız :

— Kardeşim, dedi bizimkine, buraya nasıl düştün? Bir de oturmuş türkü söylüyorsun. Başına gelecekleri bilmiyorsun besbel-li. Seni de mi kandırdı bu kahrolası dev Allem Kallem oyununu öğretirim diye? Şu karşı kuleye bak...

Delikanlı pencereden baktı kızın gösterdiği tarafa. Yetmiş yedi katlı bir kule, kurukafalardan yapılmış.

Kız :

— Bu kurukafalar hep senin gibi Allern Kallem oyununu öğrenmek için buraya gelenlerin... Buraya bir gelen bir daha sağ çıkmaz burdan.

Delikanlı :

— Ne yapıp ne edip Allem Kallem oyununu öğrenmem, öğrendikten sonra da burdan sağ salim çıkıp gidip padişahın kızını almam gerek, dedi.

Kız bizim oğlanın korkusuzluğunu beğendi :

— Sana bir akıl vereyim öyleyse, dedi, belki işine yarar. Yarın sabah dev gelecek. Gelir gelmez de seninle güreşe başlayacak. Güreşte sakın karşı koymaya çalışma ona. Hani azıcık directtin miydi, seni hemen parçalar. Sana sarılır sarılmaz hemen yere yuvarlanırsın. Dev kızacak, kalk diye bağırıp çağırarak, dövecek, tartaklayacak seni. Aldırma hep öyle sırt üstü yat yerde. Gerisini yarın akşam gelir öğretirim sana.

Kız gitti. Delikanlı sabahı zor etti. Gözünü yummadı. Yiğitti miğitti ama, ne de olsa korkuyordu. Sabahleyin dev geldi, oğlanı güreşe çağırdı. Kapıştılar. Oğlan hemen sırt üstü düştü yere. Dev bağırды, çağırdı, tekmeledi oğlanı. Devın tekmesi de bildiğimiz tekmelerden değil. Oğlan yattı, kımıldamadı. Dev tuttu kaldırdı onu. Oğlan bir saniye durdu ayaküstü, sonra yine yuvarlandı yere. Dev yine kaldırdı onu, o yine yıkıldı. Hasılı akşama kadar böyle güreştiler.

Akşamleyin dev oğlanı odaya kilitledi yine, kendisi de def olup gitti. Delikanlının turşusu çıkmıştı. Kımıldanacak hali yoktu.

Gece yarısı kapı açıldı dışardan. Ayın on dördünden güzel kız girdi yine içeri.

— Kardeşim, dedi, sözümü dinledin, canını kurtardın. Şimdi sana Allem Kallem oyununu ben öğreteyim.

Kız sabaha kadar oğlana Allem Kallem oyununu öğretti.

Sabahleyin kız henüz gitmişti ki, dev geldi yine. Yine oğlanla güreşe tutuştular. Oğlan yine dünkü gibi karşı koymadı deve, ilk ellenmede yere yıkıldı. Dev küplere bindi yine, bağırdı, çağırdı, hani devlerin de bağırp çağırmaları gökgürültüsünden şiddetli olur, dövdü oğlanı. Ne yaptıysa nafile, oğlan deve karşı koymadı.

Lafı uzatmayalım, dev o gece de oğlanı odaya kilitleyip gitti. Lafı uzatmayalım dedik a, kız gece yarısı geldi. Allem Kallem oyununu öğretmeye devam etti delikanlıya.

Sabah oldu, kız gitti. Dev geldi. Güreş başladı. Oğlan yine eski minval üzere yere yıkıldı. Yine dayaklar yedi.

Akşam oldu. Dev yine oğlanı kilitledi odaya. Kız yine geldi. Allem Kallem oyununu öğretmeye devam etti delikanlıya.

Lafı uzatmayacağız ya. Otuz sekiz gün gündüzleri oğlan devden dayak yedi, geceleri kızıdan Allem Kallem oyununu öğrendi. Otuz sekizinci gün dev :

— Evladım, dedi delikanlıya, sen ahmak herifin birisin, Allem Kallem oyununu öğrenmenin mümkünü yok. Daha ilk ellenmede yere yatıyorsun sırt üstü. Var git anana. Haydi def ol buradan. Anan seni dağ doruğunda bekliyor.

Oğlan dağ yolunu tuttu. Allem Kallem oyununu iyice öğrenmişti, seviniyordu. Canını da kurtarmıştı devden, buna bir kat daha seviniyordu.

Dağın doruğunda bizimkisi anasıyla kucaklaştı. Ana ağladı, bir müddet sonra yola koyuldular. Bir on dakika yol aldılar almadılar, oğlan bir tavşan oluverdi, başladı anasının önünde arkasında sıçrayıp koşmaya. Bir de güzel tavşan. Tüyleri kardan ak, gözleri kızıl mercan, kulakları dimdik.

Ana şaşırdı, oğlana ne oldu, nereye gitti diye telaşlandı. Tavşana da şaştı kaldı nerden ortaya çıktı bu diye. Başladı bağırmaya kadıncağız :

— Nerdesin, oğlum, nereye gittin ayol?

Oğlan biraz daha sıçradı, hopladı; tavşan olmuştu ya bizimkisi. İnce bıyıklarını oynattı, sonra hop yine insan oldu.

— Nerdeydin, evladım, nerelere kayboldun? diye sordu anası. Demin şurada bir tavşan vardı, tutardık, satardık, yazık kaçırdık hayvanı...

Ana oğul biraz daha gittiler. Oğlan hop bir at oldu. Hem de ne

at her tüyü altın sırma, kuyruğuna inci dizilmiş, nalları elmaştan. Güneşin altında bakmanın mümkünü yok, bakanın gözleri kamaşıy-
yor pırlıtısından. Kadın bu atı görür görmez başladı yine ba ır-
maya :

— Ay oğul, nerdesin yine, yine nerelere kayboldun? Tez gel
şu atı tatalım da, pazara götürüp satarız, ölünceye kadar bizi
geçindirecek para kazanırız.

O lan gülüyordu, daha doğrusu kişniyordu. Anası etrafına
bakınırken, o hop yine eski kılığına girdi, insan oldu.

Lafı uzatmayalım, lafı uzatmayalım diye diye lafı uzatıyoruz,
kusura bakmayın. Yani uzun lafın kısaşı ana oğul evlerine geldiler.
Ertesi gün o lan anasının gözü önünde bir alageyik oldu. Boynuz-
ları altından, nalları pırlantadan.

— Ana, dedi, al beni götür sat pazarda...

— Ay oğlum ben seni nasıl satarım?

— Sat, meraklanma, dedi imi yap hele...

Ana aldı geyi i gitti pazara. Millet yı ıldı başına geyi in.
Böylesine bir yaratı ı bu şehirde gören yoktu. Kimse paha
bi emiyordu hayvana. Bir tüccar :

— Bunu, dedi, olsa olsa padişah satın alabilir. Bu hayvanı
alacak kadar para ancak onun hazinesinde.

Saraya haber gönderildi. Padişahın adamları pazara geldiler,
geyi i pek be endiler, satın aldılar. Kadına da bir torba altın
verdiler. Bir torba altın böyle bir geyi in değeri değildi ama,
kadınca ız ne yapsın, fiyatı biçen padişahın adamları. Olmaz,
yetmez filan, dese, geyi i on para vermeden de alıp giderler.

Geyik padişahın has ahırına çekildi.  n ne taze ot koydular.
Hayvan başladı otu yemeye. Yedik e de ufaldı ufaldı, ufaldı,
gözden kayboldu. Bir ipi kaldı ahırın dire ine ba lı. Bu hali
görenler şaşkına döndü. Ne edeceklerini bilemediler. Işı padişaha
açtılar. Padişah ak sakalını sıvazlayıp düşündü, düşündü. "Bu
mahluk acaba neyin nesi olsa gerek?" diye vezirlerine sordu.
Hiçbiri cevap veremedi. Padişah da düşünmekten vazgeçti.

Biz gelelim o lana. İnsan olup eve döndü. Aldıkları bir torba
altınla bir konak yaptırmasını rica etti anasından. Kendisi bir Arap
kısa ı oldu.

— Götür sat beni pazarda, ana, dedi.

Ana aldı kısa ı gitti pazara. Bu pazar bu şehre kuruldu

kurulalı değil de, bu şehir kuruldu kurulalı böyle bir Arap kısırağını gören olmamıştı. Yine tüccar, esnaf, beyler, ağalar toplandı. Ama kısırağa paha biçemediler. Padişah işi duydu. Ata meraklıydı. Adamlarını yolladı.

Oğlan, Allem Kallem oyununu oynayadursun padişaha, bu olup biten işler devin de kulağına vardı. Dev işin içyüzünü anladı. Hemen rüzgâr olup indi pazara. Pazara inmesiyle kısırağın yularına sarılması bir oldu. Ama oğlan daha da tetik davranıp bir güvercin biçimini aldı hemen, başladı pır pır uçmaya. Dev bunu görür görmez bir şahin oldu, başladı güvercini kovalamaya. Güvercin uçu uçu gitti padişahın kızının penceresine kondu. Konar konmaz da bir demet gül oldu. Padişahın kızı ömründe böyle güzel gül demeti görmemişti.

— Aman bunlar ne güzel güller, deyip pencereyi açtı, gülleri aldı, koklamaya başladı. Dev bunu görünce hemen yer depremi olup sarayı beşik gibi sarsmaya başladı. Kız o kadar korktu ki, gül demetini açık pencereden sokağa düşürdü. Gül demeti yere düşer düşmez darı olup serpildi dört yana. Dev de hemen bir tavuk olup başladı darıları yemeye. Padişahın kızı pencereden olup bitenleri yüreği ağzında seyrediyordu. Tavuk bütün darıları yedi, bir darı tanesi kaldı. Tavuk onu da yutmaya hazırlanırken tane bir tilki oldu, atıldı tavuğun üstüne, öldürdü onu.

Bütün bu işler yalnız kızın gözü önünde değil, nöbetçilerin, sokaktan gelip geçenlerin gözü önünde de olmuş, seyredenleri şaşkına döndürmüştü.

Tilki silkindi insan oldu. Bizim oğlan penceredeki padişahın kızını selamladı. Sonra nöbetçileri filan iterek doğru padişahın yanına gitti.

— İşte Allem Kallem oyununu öğrendim. Şimdi sen de sözünü tut, kızını ver bakalım, dedi.

Padişah ne yapacağını şaşırdı, kızını bu hiç de asilzade olmayan çocuğa vermemek için bir kurnazlık düşünmeye başladı. Onun kafasını kestiremeyeceğini, onu zindana atamayacağını anlamıştı.

Oğlan, padişahın aklından geçenleri sezdi.

— Padişahım, dedi, sözünde durmazsan, Allem Kallem oyununun bir oyununu daha gösterir, seni tahtının üstünde domuz suretine sokarım. Gayrı sen bilirsin, ya kızını verirsin, ya domuz

olursun...

Padişah kızını verdi delikanlıya. Zaten bizimkisi kızın da çoktan hoşuna gitmişti. Kırk gün kırk gece düğün yapıldı. Oğlan düğünden sonra, öldürdüğü devin sarayına gitti, orda kendisine Allem Kallem oyununu öğreten kızı da aldı getirdi şehre, onu da evlendirdi. Eşğini de unutmadı. Bir güzel ahır yaptırdı, ona, emekliye çıkardı.

Evvel zaman içinde kalbur saman içinde bir padişah varmış. Ama bildiğiniz padişahlardan değil, gençliğinde ömrünün her saatini ya avda geçirirmiş, ya muharebede. Durup dinlenmeden ya kılıç sallamış, ya ok atmış, ya topuz savurmuş. Böylece de atının sırtında ordularıyla dünyanın dört yanını dolaşmış. Kaleler, şehirler zaptetmiş, kaleler şehirler kaybetmiş. Uzun lafın kısası ne kendi rahat yüzü görmüş, ne milletine rahat yüzü göstermiş. Komşu milletler de yaka silkmişler elinden. İşte bu padişah yetmiş beş yaşına bastığında gözleri birdenbire görmez olmuş. Hani gözleri görse, at koşturmakta, milletleri birbirine kırdırmakta devam edecek, ama gözleri görmez olmuş. Sarayında taht odasında tahtının üstünde başlamış iki gözü iki çeşme ağlamaya. Her gün iki kova dolusu yaş döker olmuş. Kovaların biri altın, biri gümüş. Altın kovaya sağ gözünden, gümüş kovaya sol gözünden akan yaşlar dolarmış. Hocalar, hekimler, müneccimler, hatta baytarlar padişahın gözlerini açmak için her çareye başvurmuşlar, ama nafile. Nihayet bir gün Kafdağı'nın ardından gelen bir derviş, padişahın gözlerini bir muayene edip kırk gün kırk gece sakalı elinde düşündükten sonra :

— Padişah'ım, demiş, senin gözlerinin açılması için bir çare var. Atının ayağının basmadığı bir yerden bir avuç toprak alınacak, bu toprak gözüne sürülecek. Gözün o zaman o saat Allahın izniyle açılır.

Padişah bu sözleri duyunca sevineceği yerde başlamış büsbütün kuvvetle ağlayıp iki kova dolduracak yerde, üç kova doldurmaya, gözyaşıyla... Neden? dersiniz. Çünkü efendim, Padişah'ın atının ayağının basmadığı yer mi var?

Bir ay, iki ay, bir yıl bu minval üzre geçmiş. Bir sabah Padişah'ın büyük oğlu huzura çıkmış :

— Şah baba, izin ver bana, demiş, ben gidip senin atının ayağının basmadığı yerden bir avuç toprak getireyim. Böyle bir yer

yoktur deme, ben elbette öyle bir yeri bulurum, demiş.

Padişah, hani, içinden pek inanmamış büyük oğlunun böyle bir yeri bulabileceğine ama, umut dünyası bu, izin vermiş.

Büyük oğlan atlamış atına, çıkmış yola. Bir gün, iki gün, üç gün oğlandan haber yok. Tam sarayda umudu kestikleri sırada çıkagelmiş büyük oğlan.

— Müjdeler olsun, Şah baba, demiş, işte gözlerine ilaç olacak toprak. Onu kör kalenin duvarları üstünden aldım. Bu duvarların üstüne at ayağının değil, insan ayağının bile değmesi imkânsız. Duvarlar öylesine dik, öylesine dar... Sür toprağı gözüne gözün açılın, demiş.

Padişah içini çekmiş, gözyaşlarını tutmuş konuşabilmek için :

— Hayır, oğlum, demiş, ben gençliğimde o kalenin üstünde atımın sırtında devler padişahının oğluyla cirit oynadım.

Büyük oğlan bu cevap üzerine boynunu büküp çıkmış huzurdan.

Ortanca oğlan gelmiş babasının huzuruna.

— İzin ver, baba, demiş, işte gözlerine ilaç olacak toprak. Onu yedi ovaların ardındaki uçurumlardan aldım. Uçurum öyle derin, öyle derin ki, herhal insan ayağı değmemiştir bugüne dek.

— Hayır, oğlum, insan ayağı o uçurumun dibine çoktan değdi. Gençliğimde orda yaban ördeği avladım, diye cevap vermiş Padişah.

Padişahın gözlerini iyi etmekten umudu kesmişler.

Günlerden bir gün küçük oğlan çıkmış huzura :

— Bir de bana izin ver, bir de ben deneyeyim gözlerini iyi etmeyi, demiş. Bir de ben arayayım gözlerine ilaç.

— Vazgeç bu sevdadan, demiş Padişah, yeryüzünde atımın nalıyla çiğnenmemiş toprak mı var?

Ama küçük şehzade inat etmiş. Babası da bakmış ki, olmaya-cak, iziri vermiş. Baba oğul kucaklaşmışlar. Şehzade sarayın ahırına gitmiş. Orda ötekilere benzemeyen bir tay görmüş.

— İşte bu tay bana layık bir binek, demiş. Ayırtmış onu ötekilerin arasından :

— Bunu, demiş, arpayla samanla değil, kuru üzümle, kesta-neyle besleyeceksiniz kırk gün.

Sonra, çorak bir kıra varmış :

— Burayı, demiş, kırk gün sulayacaksınız.

Tay kırk gün kuru üzümle, kestaneyle beslenmiş. Çorak kır kırk gün sulanmış. Kırk birinci gün, şehzade ahıra gitmiş. Tay aslana dönmüş. Hemen atlamış üstüne küçük şehzade, sürmüş kırk gün sulanan, geçilmez bataklığa dönen kıra tayını. Tayı öyle bir hızla sürmüş ki çamurların içinde, hayvanın nalları bataklığı altüst etmiş, toz çıkarmış, hem de nasıl, kara duman gibi, yedi kat çamurun dibinden.

— Bu bataklığı böyle tozutan tay bana layık binektir, demiş Şehzade. Hayvanı mahmuzladığı gibi düzülmüş yola.

Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler. Üçüncü akşam, bir ovada dörtlü beygirini sürmüş giderken, Şehzade yerde ıslıl ıslıl ışıldayan bir şey görmüş. Sanki geceleyin yeryüzüne bir güneş parçası düşmüş de ışıldarmış ovanın ortasında.

— Bu da ne ola ki? diye düşünmüş Şehzade.

Yaklaşmış pırıldayan şeye. Bir de ne görsün? Böyle ıslıl ıslıl ışıldayan bir kuş kanadıymış. Almış eline kanadı, evirmiş, çevirmiş :

— Lazım olur, demiş, alayım şunu...

Şehzade aklından bunları geçirirken, nerden geldiği belli olmayan esrarlı bir ses duyulmuş :

— Bu kanadı alma, Şehzade. Alırsan başına bela getirir.

Şehzade kulak asmamış bu sese. Işıldayan kanadı cebine koymuş, atlamış Kanber tayına, sürmüş dörtlü.

Yine az gitmişler, uz gitmişler, ama kaç gün gittiklerini bilmiyorum, bildiğim günün birinde Şehzade'yle Kanber tayın bir şehre ulaştıkları. Şehzade bir hana inmiş. Hancı bir kocakarıymış. Kocakarı :

— Boş yerim yok, demiş Şehzade'ye.

Şehzade bir avuç altın verince, kocakarı ağız değiştirmiş :

— Hoş geldin, oğlum, demiş, senin için de atın için de, köpeklerin varsa köpeklerin için de yerim var, buyrun başım üstüne.

O gün o şehrin padişahı tellallar çıkarmış sokaklara :

— Bu gece hiç kimse ışık yakmasın evinde! diye haykırmış tellalları.

Şehzade yatmaya gittiğinde, soyunmadan önce, cebindeki tılsımlı kanadı, yanmayan lambanın durduğu rafa koymuş. Gece şehirde kol gezen Padişah bir de ne görsün? Hanın bir penceresinde

gün ışığı gibi bir aydınlık yanıyor. Ertesi sabah Padişah'ın adamları hana gelip bir gece önce penceresinden ışık vuran odanın sahibini aramışlar. Şehzade'yi tutmuşlar, çıkarmışlar Padişah'ın huzuruna. Padişah :

— Niye emrimi dinlemedin? Odanda ışık yakmaya nasıl cesaret ettin? diye kükreymiş.

Şehzade :

— Ben bir garibim, Padişah'ım, demiş. Çok yorgundum, erkenden yattım. Işığa gelince lamba ışığı değil, yolda bulduğum bir kanadın ışığı.

— Bu kanadı bana verir misin? diye sormuş Padişah...

— Hay hay, demiş Şehzade.

Vermiş kanadı Padişah'a. Böyle güzel bir hediyeden çok memnun kalan Padişah, elinde evirip çevirmiş onu, öyle de hoşlanmış ki, Şehzade'nin kusurunu bağışlamış.

Kanat öyle aydınlatmış ki sarayı, geceleri başka ışık yakmaz olmuşlar. Geceyle gündüz farkedilmez olmuş sarayın içinde. Padişah da boyuna :

— Benden bahtiyar adam var mı bu dünyada? der dururmuş.

Bir gün Vezir bu sözleri duymuş, şöyle cevap vermiş :

— Elbette sizden bahtiyar adam yok bu dünyada. Ama hani kanadı böyle olan kuşun, kendi kim bilir nasıldır diye düşünüyorum. İşte o kuş sizde olsa...

— Peki ama, o kuşu nasıl ele geçirmeli? diye sormuş Padişah.

— Kuşun kanadını bulan delikanlı, kuşun kendini de bulur elbet, diye karşılık vermiş Vezir.

Padişah çağırtmış Şehzade'yi huzuruna :

— Ya bana bu tüyün kuşunu bulup getirirsin, ya kelleni uçururum, demiş.

Zavallı oğlan ne yapacağını şaşırmış. Dönmüş hana, varmış ahıra. Beygirini eyerlerken kendi kendine de sızlanıp dururmuş. Birden beygir dile gelmiş :

— Şehzade'm, demiş, ben sana, bu tüy başına bela getirecek demedim miydi? Beni dinlemedin, işte başına gelen. Şimdi gidip kuşu bulmaktan başka çaremiz yok. Sözlerime iyice kulak as. Hemen Padişah'a git, ondan semiz bir katır iste. Onu da alıp Kafdağı'na varacağız. Bu kuş kuşların padişahıdır. Yılda bir, kuş milletini Kafdağı'nın eteğinde toplar. Toplantıya da çok bir vakit

kalmadı. Biz oraya varınca katırı kesersin, etlerini parçalar dört yana dağıtır, korsun. Yalnız kaburgalarda biraz et bırakırsın. Kendin de büyük ağacın altında kaburganın içine girer gizlenirsin. Kuşlar toplanmaya başlayacak. Padişahları en son gelir. Kuşlar etleri yemek için padişahlarından izin isteyecek. İzni de alınca dört bir yana dağıttığın etlerin üstüne üşüşecek. Padişahlarıysa gelip kaburgaya konacak, gagalayacak. Sen gık demesine vakit bırakmadan yakalayacaksın kuşların padişahını, kafasını sokacaksın kanadının altına, atlayacaksın benim sırtıma, süreceksin beni dörtlale.

Atı bunları söyleyip susmuş. Şehzade de atın dediklerini bir bir yapmış. Kafdağı'na varmışlar, katırı kesip etlerini parça parça dağıtmış kayaların üstüne, kendi de kaburganın içine girip oturmuş. Arası çok geçmemiş, dört bucağın kuşları Kafdağı'nın eteğinde toplanmaya başlamışlar. Kanatlarını hafiften hafiften çırpıp, cıvı cıvı cıvıldaşırlarmış. Birden ses seda kesilmiş, havada bir hışırtı. Şehzade gökyüzüne bakmış ki, bir ışık kervanı yeryüzüne doğru iniyor. Hemen yummuş gözlerini bu ışıkla kör olmamak için. Kuşların padişahı ağır ağır inmiş yere. Tebaasıyla konuşmuş bir müddet, etleri yesinler diye izin vermiş, kendisi de gelip katırın kaburgası üstüne konmuş. Delikanlı da onu hemen yakalayıp atlamış atının üstüne, sürmüş dörtlale, çok geçmeden de şehrin kapısından girmişler.

Kuşu gören Padişah deliye dönmüş sevincinden, Şehzadeye izin vermiş. Saray kuşun ıslıtısıyla güneşe dönmüş. Padişah, Vezir'ine sormuş :

— Şu dünyada benden bahtiyar bir padişah var mı?

Vezir şöyle karşılık vermiş :

— Çok iyi, çok güzel bütün bunlar... Ama, bilmem nasıl anlatsam, Padişah'ım sarayınız, kusura bakmayın, böyle bir kuşa layık değil. Fildişinden bir sarayınız olsaydı, kuşla saray birbirine uygun düşerdi.

— Böyle bir sarayı kim kuracak bana? O kadar fildişini nerden bulmalı? diye sormuş Padişah Vezir'ine.

Vezir şöyle karşılık vermiş :

— Kuşu bulan oğlan fildişini de bulur.

Padişah hemen adamlar yollamış hanâ. Şehzade'yi çağırtmış :

— Ya fildişi saray, ya kellen, demiş.

Ne yapacağını şaşırıp delikanlıya atı :

— Kaçmak şanına yaraşmaz, Şehzadem, demiş. Git Padişah'tan rakı dolu küpler iste, bir bölük de asker. Fillerin ormanına gideceğiz. Orda bir göl vardır. Tam öğle sıcağında filler o gölden su içer. Rakıları göle dökersin. Askerlerinle gizlenirsin ağaçların ardına, suyu içen filler sarhoş olup yıkılır. İçki öyle kötü şeydir ki, filleri bile yıkar, fillikten çıkarır, tavuğa döndürür. Sarhoş fillerin dişlerini kolayca sökersin askerlerinle.

Atın dediklerini bir bir yapmış delikanlı. Bir bölük askerle, ağızlarına kadar rakı dolu yüz küp almış. Filler ormanına gitmiş, rakıyı göle dökmüş, öğle sıcağında filler homur homur homurdanarak yürüyen dağ parçaları gibi gelmiş, içmiş gölün suyunu. Sarhoş olmuş koca filler, tavuklar gibi çaresiz, kuvvetsiz olmuş, delikanlıyla askerleri sökmüş hepsinin dişlerini, yüklenmişler, gelmişler şehre. Şehirde yapı ustaları fildişinden sarayı kurmuşlar padişaha. Padişah kuşu altın bir kafese koymuş. Altın kafesiyle fildişi sarayın taht odasına asmış, çağırmış Vezir'ini sormuş ona :

— Yeryüzünde benden bahtiyar padişah var mı?

Vezir şöyle karşılık vermiş :

— Elbette ki yok, Padişah'ım, ama... kusura bakmayın, böyle bir saraya layık bir hanım sultanınız yok... Böyle bir saraya dünya güzelinden başka kim layık olabilir ki?

— Dünya güzeliyle evlenmeyi kim istemez? demiş Padişah, ama onu nerde, nasıl arayıp bulmalı da bu saraya getirmeli?

Vezir şöyle karşılık vermiş :

— Kuşu, fildişini bulan, dünya güzelini de bulur, getirir.

Padişah'ın adamları hana gelip efendilerinin fermanını bildirmişler delikanlıya. Şehzade :

— Artık bu kadarı da olmaz, diye söylenmiş kendi kendine, atının yanına gelip dert yanmış ona. At şöyle demiş Şehzade'ye :

— Çaresiz, bu imtihandan da geçeceğiz. Güçlükten kaçmak, yiğitliğin şanından değil. Senin aradığın toprak babanın gözlerini açacak ilaç, onun atının ayak basmadığı yer Dünya Güzeli'nin ülkesindedir. Haydi çıkalım yola.

Delikanlı atlamış atına, bir gün gitmişler, iki gün gitmişler, kaç gün gittiklerini iyice bilmiyorum, ama bir sabah Dünya Güzeli'nin bahçesi yanına gelmişler. Şafak sökmek üzereymiş. At şöyle demiş Şehzade'ye :

— İn üstümden, gir bahçeye. Dikenli gülden yedi dal kopar,

Dünya Güzeli her gün buraya gelir, gün iyice doğmadan gergef dokur. Arkasından usulcacık yaklaşırsın, onu saçlarından yakalarsın, yedi gül dalıyla dövmeye başlarsın. “Yeter!” diye haykırıncaya kadar döveceksin kızı. Sonra tutarsın elinden getirirsin buraya.

Şehzade, atın dediklerini bir bir yapmış, bahçeye girmiş, gül dallarını koparmış. Bir de ne görsün, Dünya Güzeli, sarışın, beyaz, ışık gibi de pırıl pırıl oturmuş gergef dokuyor, karşıda. Hemen koşmuş delikanlı ona, yakalamış saçlarından, başlamış dikenli dallarla dövmeye. Dünya Güzeli, çok geçmeden yakarmış :

— Yeter, delikanlı! Canım sana kurban. Ben de senin gibi bir yiğidi bekliyordum.

Delikanlıyla Dünya Güzeli ata binmişler, tutmuşlar şehrin yolunu. Şehzade Dünya Güzeli’ni vermiş Padişah’a. Kendisi dönmüş hanına. Şehzade Dünya Güzeli’nin bahçesinden bir avuç da toprak almışmış. Dünya Güzeli’nin gergefi altından.

Dünya Güzeli’ni ihtiyar padişahın haremine koymuşlar. Padişah, Dünya Güzeli’nin gözüne şirin görünmek için elinden geleni yapmış, ama nafiye. Güzeli bir kere olsun güldürememiş bile.

— Yüzümün gülmesini, seninle evlenmemi istiyorsan, demiş sonunda Dünya Güzeli, Padişah’a, bana Yedi Derya ötesindeki adadan kısraklarımı getir. Kısraklarım gelince sütlerinde yıkanır, gençleşirsin, ben de sana varırım.

— O kısrakları kim alıp gelebilir, diye sormuş Padişah.

— Beni kim getirdiyse buraya, kısrakları da o alıp getirir, demiş Dünya Güzeli.

Padişah’ın fermanını delikanlıya bildirmişler. Delikanlı yine atlamış atına, varmışlar deryanın kıyısına. At orda şöyle demiş Şehzade’ye :

— Kırk manda kesersin, derilerini yüzersin, beni bu kırk mandanın derisiyle örtersin; sonra gider şu çalılığın ardına gizlenirsin. Ben bir kışneyeceğim. Deniz anası çıkacak dalgaların içinden. Başlayacağız onunla dövüşmeye. Bana örttüğün kırk manda derisini bir bir parçalayacak, o. Ama kırkıncısında takatı kesilecek. Sen hemen, onun sırtına benim eyerimi vuracaksın. O da seni kısrakların bulunduğu adaya götürecektir. Sen demir kırk kısrakla, kara kısrak alıp buraya gelirsin. Delikanlı, atının dediklerini bir bir yapmış, kırk manda derisiyle sarmış sarmalamış onu, deniz ejderiyle at dövüşmüş, ejder takattan kesilince Şehzade binip onun

sırtına adaya gitmiş, demir kır kısırakla kara kısağı alıp dönmüş, getirip vermiş padişaha :

Padişah, Dünya Güzeli'ne sormuş :

— Peki kim sağacak bu kısırakların sütünü?

— Beni kaçıran yiğit, diye cevap vermiş Dünya Güzeli. Benim başörtümü örtünsün, benim kokularını sürünsün, kısırakları böylece sağısın.

Delikanlıya bunu bildirmişler. O da Dünya Güzeli'nin dediklerini yaparak kısırakları sağlamış. Demir kır kısırağın sütünü altın kovaya, kara kısırağın sütünü gümüş kovaya doldurmuş. Kovaları yollamış Dünya Güzeli'ne. Dünya Güzeli gümüş kovadaki sütle yıkamış Padişah'ı; yıkadıkça da Padişah ufalır ufalmış, sonunda öylesine ufalmış ki, gözden kaybolmuş. Dünya Güzeli, Şehzade'yi altın kovadaki sütle yıkamış. Şehzade böylece dünya güzeli gibi ölümsüz olmuş. Sonra fildişi sarayda kırk gün kırk gece düğün yapmışlar. Kuşlar padişahını da, altın kafesini açıp salıvermişler. Günler geçmiş, günler geçtikçe Şehzade de kederlenmeye başlamış, gülmez olmuş... Dünya Güzeli dayanamamış, sonunda sormuş ona :

— Kederin nedir? Padişah tahtına çıktın, Dünya Güzeli karın, neyin eksik?

— Ah hanım sultanım, demiş Şehzade, ben de bir padişah oğluyum. Padişah oğulluğu bir yana, ben hayırlı bir evladım. Yedi yıl çekmediğim zahmet kalmadı, babamın gözlerine ilaç bulayım diye, ilacı buldum. Ama işte götürüp veremiyorum ona. Dünya Güzeli :

— Yarından tezi yok çıkalım yola, gidelim babana, demiş. Ertesi gün de yola çıkmışlar. Az gitmişler, uz gitmişler, kaç gün gittiklerini iyice bilmiyorum, ama bir sabah vakti varmışlar oğlanın memleketine. Şehzade'nin babası Kör Padişah çoktan umudu kesmişmiş oğlundan, bu yüzden de ağlaya ağlaya bir kat daha kör olmuş. Şehzade babasının yanına gidip de :

— Gözlerine ilacı buldum, dediği zaman, kör baba gözlerinin açılacağına mı, yoksa evladının dönüp gelişine mi daha çok sevinmesi gerektiğini kestirememiş. Her ikisine de sevinmesi gerektiğine karar verdikten sonra sormuş :

— Getirdiğin toprağı nerden aldın, oğlum?

— Gelinin gergefi altından, babacığımı.

— Benim gelinim kim oluyor, oğlum?

— Dünya Güzeli'ni sana gelin getirdim, babacığım.

Padişah toprakla ovmuş gözlerini. Gerçekten de atının nalları yalnız Dünya Güzeli'nin gergefi altındaki toprağı çiğnememiş olduğundan, Padişah'ın gözleri açılmış. Yeniden kırk gün kırk gece düğün yapılmış küçük Şehzade'yle Dünya Güzeli'ne, kurbanlar kesilmiş, bütün şehre helva dağıtılmış, herkes sevinmiş, biz de sevinelim.

YERALTI KARTALI

Bir varmış, bir yokmuş, memleketin birinde üç kardeş varmış. Babaları hastaymış. Hali de günden güne kötüleliyormuş. Büyük oğlan babasının başucuna gelip ona şöyle demiş :

— Neden günden güne kuvvetten düşüyorsun, babacığım? Babası büyük oğlana şöyle cevap vermiş :

— Ağır hastayım da ondan, evladım.

Ortanca oğlan gelmiş babasının başucuna. Sormuş :

— Neden günden güne kuvvetten düşüyorsun, babacığım? Babası ortanca oğlana şöyle cevap vermiş :

— Ağır hastayım da ondan, evladım.

Küçük oğlan gelmiş babasının başucuna. Sormuş :

— Neden günden güne kuvvetten düşüyorsun, babacığım? Babası küçük oğlana şöyle karşılık vermiş :

— Sebebini söylersem derdime çare bulabilir misin oğlum? Küçük oğlan :

— Derdine çare bulmak için elimden geleni yaparım, babacığım, demiş.

Baba içini çekmiş. Şunları söylemiş :

— Ülkelerden bir ülkede Oğuz Padişah saltanat sürer. Bu padişah benim üç hezaran bülbülümü çaldı. Derdim bu yüzdendir.

Küçük oğlan babasından duyduklarını gitmiş kardeşlerine anlatmış. Kardeşleri, küçük oğlana :

— Babamızın neden günden güne kuvvetten düştüğünü artık biliyoruz, demişler. Gidip hezaran bülbülleri bulup getirelim babamıza.

Ertesi sabah üç oğlan da yola çıkmış. Az gitmişler, uz gitmişler, üç yol kavşağına varıp durmuşlar. Orda bir taşın üstünde şunlar yazılıymış :

“Bu yoldan giden sağ salim döner.”

İkinci yolun başındaki taştaysa şu yazı varmış :

“Bu yoldan giden ya döner, ya dönmez.”

Üçüncü yolun başındaki taşın yazısıysa şöyleymiş :

“Bu yoldan giden geri dönmez.”

Küçük kardeş büyük kardeşe :

— Sen sağ salım geri dönülen yola git, demiş.

Sonra dönmüş ortanca kardeşe :

— Sen kardeşim, demiş, ya dönülen, ya dönülmeyen yola git, ben üçüncü yola gideceğim.

Bu sözleri böylece söyleyen küçük kardeş, ötekilerle vedalaşmış, düşmüş dönülmeyen yola.

Küçük kardeş yürümüş de yürümüş bu yolda. Bir sabah bir çayırığa varmış. Orda bir kazık kakmış yere. Atını bu kazığa bağlamış. Kendi de çayıra yatıp uyumuş. Uykusu arasında bir gürültü sezer gibi olmuş. Sanki çayırılıkta birisi yürüyor. Uyanmış, bakmış ki bir dev, dağ gibi bir dev yaklaşıyor. O zamanlar devler varmış, ister inanın bana, ister inanmayın. Dev gelmiş delikanlının yanına. Delikanlı bakmış ki devin ayakları altında ezilecek. Bir mızrak atmış. Delmiş devin kocaman kafasını. Öldürmüştü onu. Binmiş atına yola koyulmuş.

Saray gibi bir evin önüne gelmiş bir öğle vakti. İnmiş atından delikanlı. Merdivenleri çıkmış. Çalmış kapıyı. Kapıyı bir kız açmış :

— Kardeşim, demiş delikanlıya, buraya kadar nasıl gelebildin? Burası yılanlar padişahı Şahmeran'ın evi. Nerdeyse gelecek. Gelir gelmez de seni öldürür.

Delikanlı şöyle karşılık vermiş kıza :

— Üzülme, kimse bana bir şeycikler yapamaz. Senin adın ne?

Kız :

— Benim adım Gülperi, diye karşılık vermiş.

— Gel benimle, demiş delikanlı. Götüreyim seni burdan.

— Geleyim ama, devin elinden nasıl kurtulayım?

— Devden seni kurtardım, demiş delikanlı, öldürdüm onu.

Ben bu yoldan böyle gideceğim. Bekle beni. Dönüşte alırım seni, götürürüm burdan.

— Peki, demiş güzel kız, beklerim seni.

Delikanlı atlamış atına, uzaklaşmış ordan. Bir ay yol almış. Bir sabah bir saray çıkmış karşısına delikanlının. Burası Gülperi'nin ortanca kardeşi Gülizar'ın sarayıymış. Delikanlı ona da dönüşte onu alıp götürceğini söylemiş. Gülizar da razı olmuş. Delikanlı sürmüş yine atını bir aylık yol daha almış.

Bir aylık yolun sonunda delikanlının önüne bir saray daha çıkmış. Burda üç kızkardeşin en küçüğü oturmuş. Adı da Gülbahar'mış. Delikanlı dönüşte onu da gelip alacağını söylemiş. Kız da razı olmuş öteki kardeşleri gibi delikanlıyı beklemeye.

Delikanlı sürmüş yine atını. Bir aylık yol daha almış. Günlerden bir gün delikanlı bir koca kişiye rastlamış. Koca kişi yolda oturuyormuş. Elinde bir yumak varmış. Yumağı bir çözer bir toplarmış. Delikanlı sormuş :

— Böyle neyi çözüp toplarsın, dedeciğim?

— Oğlum, demiş kocakişi, uzağı yakınlaştırmak için toplarım yumağı, yakını uzaklaştırmak için çözerim.

— Dedeciğim, demiş oğlan, buralarda bir Oğuz Padişah varmış. Nasıl bulabilirim onu?

— Oğlum, demiş kocakişi, bu padişah arada bir Oğuz uykusuna yatar. Bu uyku kırk gün sürer. Bugün işte yine yattı bu uykuya. Şimdi sarayına gidersen orda insanları, hayvanları, herkesi uyur görürsün. Aslanlar, kaplanlar, jandarmalar, askerler, ağızları şöyle açık köpekler, tüfekleri şöylece uzanmış jandarmalar, hepsi, hepsi derin uykulardadır şimdi. Korkma kırk günden önce uyanmazlar. Elini kolunu sallaya sallaya gir saraya.

Kocakişinin sözlerini delikanlı can kulağıyla dinlemiş. Elini öpmüş. Koyulmuş yine yoluna.

Oğuz Padişahın sarayı karşısına gelmiş bir gün. Girmiş içeri. Bir de ne görsün? Aslanlar, kaplanlar, köpekler, jandarmalar hepsi öyle taş kesilmiş gibi duruyor. Gözleri de alabildiğine açık. Ama uykudalar. Delikanlı merdivenleri çıkmış, salonlar geçmiş, Padişahın odasına girmiş. Oğuz Padişah tahtının üstünde derin uykulardaymış. Üç bülbülse padişahın başı üstünde, kafeste öter dururlarmış. Delikanlı almış bülbülleri çıkmış odadan.

Saraydan biraz uzaklaştıktan sonra delikanlı durmuş.

— Yahu şu padişahın yüzü örtülüydü. Ne biçim adam olduğunu anlamak için yüzünü açıp bakmadım bile, demiş kendi kendine. Dönmüş saraya. Girmiş Oğuz padişahın odasına. Açmış yüzünü. Bir de ne görsün? Gün gibi güzel bir kız. Oğlan hayran hayran bakmış kıza. Sonra örtmüş yine kızın yüzünü. Çıkmış saraydan üç bülbülle.

Bir aylık yol almış. Gelmiş Gülbahar'ın sarayına. Bindirmiş atının terkisine. Bir aylık yol almış. Gelmiş Gülizar'ın sarayına.

Onu da bindirmiş atına. Gelmiş Gülperi'nin sarayına. Onu da almış.

Bir sabah güneş doğarken ulaşmış üç yol ağzına. Bakmış ki, iki kardeşi orda. Büyüğüne vermiş Gülperi'yi, ortancasına Gülizar'ı. Gülbahar'ı kendi almış nişanlı diye.

Üç oğlan, üç kız yola koyulmuşlar. Bir kuyuya rastlamışlar yolda. Çok da susamışlarmış. Büyük kardeş :

— Şu kuyuya ineyim de su alayım biraz, demiş.

Kuyuya indirmişler bir ipe bağlayıp büyük kardeşi. Ama daha bir arşın inmeden başlamış haykırmaya :

— Çekin beni yukarı. Yandım, kardeşler.

Çekmişler yukarı büyükkardeşi.

Ortanca kardeşi indirmişler kuyuya. Ama daha bir arşın inmeden başlamış haykırmaya :

— Çekin beni yukarı. Yandım, kardeşler.

Çekmişler yukarı ortanca kardeşi.

Küçük kardeş bağlamış beline ipi, gelmiş kuyunun ağzına, aşağı sarkıtılmadan önce de şöyle demiş kardeşlerine :

— Yandım desem de aldırmayın, çekmeyin beni yukarı, ipi çabuk çabuk salın ki dibe tez ineyim.

Gülbahar yalvarmış delikanlıya :

— İnme kuyuya. İnersen bir daha çıkamazsın.

Delikanlı kulak asmamış kızın yalvarışlarına. Kız :

— Mademki ille de kuyunun dibine inmek istiyorsun, dinle beni. Aşağıda senin karşına iki koç çıkacak. Biri kara, biri ak. Etrafında yıldırım hızıyla dönmeye başlayacaklar. Ak koça binebilirsen yeryüzüne çıkarır seni. Şaşırsın da kara koça binersen yedi kat yerin dibine götürür seni.

Delikanlı inmiş kuyunun dibine. Kızın dedikleri de birer birer çıkmış. Biri kara, biri ak iki koç başlamış delikanlının etrafında fır fır dolanmaya. Delikanlı akı yakalayayım da bineyim derken karanın üstüne binmiş. Kara koç da onu yedi kat yerin dibine indirmiş.

Delikanlı yedi kat yerin dibinde bir kocakarının kapısını çalmış :

— Bana bir bardak su ver, nineciğim, demiş.

Kocakarı suyu vermiş, ama ne su? Kan gibi kırmızı, tadı da öyle bir buruk. Delikanlı sormuş :

— Niye bu su böyle kan gibi, nineciğim?

— Ah evladım, demiş kocakarı, şehrimize su veren kaynağın başına bir dev gelmiş. Her gün bir kız götürüyoruz ona yesin de suyu bize saatinde akıtsın diye. İşte su onun için böyle kan kırmızı. Bugün de padişahın kızının sırası. Deve onu götürecekler yesin diye, şehirde deve yedirecek başka kız kalmadı.

— Bu kaynak nerde? diye sormuş delikanlı.

Kocakarı :

— Ah evladım, demiş, bugüne dek kaç yiğit onu alt etmek istedi. Ama dev hepsini parça parça edip yedi. Seni de parçalar.

Delikanlı ayak diremiş :

— Sen hele göster şu kaynağı, geri yanını bana bırak.

Kocakarı göstermiş kaynağın yolunu.

Delikanlı varmış kaynağa, durmuş uzağında, kaynağı kesen devi de görmüş. Tam bu sırada Padişahın kızını da alayla kederli türküler söyleyerek deve getiriyorlarmış. Delikanlı hemen atılmış devin üstüne bir mızrak savurmuş, delmiş koca kafasını, öldürmüş. Padişahın kızı, delikanlıya sezdirmeden onun sırtına parmaklarını kana batırarak işaret koymuş.

Delikanlı eve dönmüş. Kocakarıdan yine bir bardak su istemiş. Kocakarı ona eski kovadan su vermiş. Kan gibi kırmızı. Delikanlı :

— Git, nineciğim, demiş, çeşmeden taze su doldur kovana. Sularınız artık kan olmayacak.

Öte yandan, kızının sağ salim döndüğünü gören Padişah da çok sevinmiş.

— Kim öldürdü devi? diye de sormuş hemen.

Tellallar çıkarmış bütün memlekete :

— Devi öldürene kızımı vereceğim, diye.

Bir sürü yalancı kahraman saraya koşmuş. Her biri :

— Ben öldürdüm devi, ben öldürdüm, diye bağırmaya başlamış. Kimin yalan, kimin doğru söylediğini bilmenin yolu yok. Saray adamları şaşırmış. Padişahın kızı :

— Devi kimin öldürdüğünü bir ben bilirim, demiş.

Devi öldürdüklerini iddia edenleri çağırmış karşısına. Hepsinin sırtına bakmış. Devın kanıyla bastığı parmak izlerini aramış. Ama hiçbirinin sırtında bu izleri bulamayınca, şehirdeki bütün delikanlıların saraya getirilmesini şah babasından rica etmiş. Gelenler arasında ister istemez bizim delikanlı da varmış. Padişahın kızı da onu sırtındaki izlerden tanımış. Padişaha :

— Beni yeryüzüne çıkart, senden başka isteğim yok, demiş delikanlı.

Padişah delikanlının kızını almak istemeyişine kızmış, ama halk delikanlıyı kahraman bilip baştacı ettiğinden bir kötülük edememiş Padişah ona. Ak sakallı bir derviş demiş ki delikanlıya :

— Filanca yerde bir kartal vardır, oğlum. O kartal hâlâ orda mı bilmem! Seni yeryüzüne çıkarsa çıkarsa bir o çıkarabilir.

Delikanlı gitmiş bulmuş kartalın yuvasını. Ulu bir ağaç görmüş. Bu ulu ağaca bir kalın şey sarılıymış. Delikanlı ağaca sarılan şeyin koca bir yılan olduğunu anlamış. Kartalın yuvası da işte bu yılanın sarıldığı ağacın tepesindeymiş. Yuvada da kartalın yavruları yılan gelip kendilerini yiyecek diye titreşip dururlarmış. Delikanlı öldürmüş yılanı, yatıp uyumuş ağacın gövdesinde.

Ana kartal yuvaya döndüğünde delikanlı hâlâ uykudaymış. Ana kartal ne zaman yavrularsa, yavrularını bilmediği bir düşman yermiş. Ağacın altında uyuyan delikanlıyı görünce bu bilmediği düşmanın o olduğunu sanmış. Ok gibi atılmış gökyüzünden delikanlının üstüne. Paramparça edecekmiş onu gagasıyla. Yavrular bunu görüp başlamışlar yuvadan çağrışmaya :

— Delikanlıyı öldürme, ana. O bizi kurtardı yilandan. Yılanı öldürmeseydi yılan bizi yiyecekti.

Ana kartal bilmediği düşmanın kırn olduğunu böylece anlamış. Yılanın ölüsünü de görmüş. Germiş kanatlarını delikanlının üstüne, gölgede daha rahat uyusun diye.

Delikanlı bir iki saat de böyle uyumuş. Uyandığında ana kartal :

— Dile benden ne dilersen, yiğidim, demiş.

— Beni yeryüzüne çıkar, senden istediğim bir bu, diye karşılık vermiş delikanlı.

Kartal düşünmüş, sonra :

— Seni yeryüzüne çıkarmaya kuvvetim yetmez diye korkuyorum, evladım. Kırk tulum su alırsın. Tulumlar manda derisinden olmalı. Kırk mandanın etini de yüklersin sırtına. Kendin de binersin.

Delikanlı dediklerini yapmış kartalın. Tulumları, etleri yüklemiş kuşun iki kanadı ortasına, kendisi de binmiş. Havalanmadan önce kartal demiş ki, delikanlıya :

— Ben “Lak” diye haykırıncı et verirsın, “Luk” dedim mi su

akıtırsın gagama.

Havalanmışlar. Kartal “Lak” dedi mi delikanlı et verirmiş ona, “Luk” dedi mi su... Böylece kırk gün yol almışlar. Yeryüzüne tam yaklaştıkları sırada “Lak” diye haykırmış yine. Lakin et bitmişmiş. Delikanlı ne yapsın? Hemen baldırından koca bir parça kesip vermiş kartalın ağzına.

Gün ışığına çıkmışlar. Yeryüzüne ulaşmışlar. Kartal indirmiş delikanlıyı sırtından :

— İşte yeryüzüne kavuştun, demiş, yürü git yoluna.

Delikanlı yürümek istememiş. Yürüse topallığı belli olacak.

— Sen dön yavrularının yanına, kartalcığım, demiş, ben biraz dinleneyim de öyle çıkayım yola.

Ama kartal :

— Senin yola çıktığını görmeden burdan bir yere kımıldamam, diye tutturunca, oğlan mecbur olmuş yürümeye. Baldırından kestiği et yüzünden topallamamak için elinden geleni yapmış, ama yine de topallamış.

Kartal, gagasından, yutmadan sakladığı eti, yani oğlanın baldırından kesilen parçayı çıkarmış :

— Haydi, koy bunu eski yerine de rahat rahat yürü evladım, demiş.

Delikanlı eklemiş eti eski yerine. Bacağı düzelmiş. Kartal ona :

— Haydi yolun açık olsun, evladım, demiş. Sen bizim şehir halkını devden, benim yavrularımı yılandan kurtardın. İyilik ettin. İyilik bulasın.

Delikanlı dönmüş kardeşlerinin yanına. Kızlarla ve üç hezaran bülbülle babalarının evine gelmişler. Baba iyileşmiş bülbüllere kavuşunca. Delikanlılarla kızların düğününü yapmışlar. Düğün kırk gün kırk gece sürmüş.

KELOĞLAN

Bir Keloğlan varmış. Keloğlan'ın bir de anası varmış. Çok da fakirmişler. Keloğlan sabahtan akşama kadar çalışmış orda burda, ama kazandığı para bir okka ekmek almaya yetmezmiş. Hani, komşular yardım etmezse Keloğlan'la anası açlıktan öleceklermiş. Keloğlan'a bir gün komşularından biri bir baltayla bir kangal ip vermiş :

— Git, demiş, dağa, odun kes, odunu pazarda sat, para kazan, ananı kendini geçindir. İşin yolunda giderse padişahın kızını bile alırsın.

Keloğlan teşekkür etmiş komşusuna. Akşamdan kalma ekmeğin yarısını koymuş torbaya, baltayı sıkıştırmış koltuğunun altına, ipi dolamış omuzuna, tutmuş dağın yolunu.

Dağın doruğuna, ormanın kuytusuna varan Keloğlan, bir kulübe yapmış kendisine geceleme için, sonra başlamış odun kesmeye. Bir gün kesmiş, iki gün kesmiş, üç gün kesmiş. Kestiği odunları da istif edermiş.

Altı ayını böylece odun kese, istif ede geçirmiş dağda Keloğlan.

Bir sabah dağa odun tüccarı gelmiş. Odunları beğenmiş.

Keloğlan tüccara :

— Her yük oduna bir altın isterim, demiş.

Tüccar razı olmuş. Beş yük odunu almış, beş altın vermiş Keloğlan'a.

Beş altını alan Keloğlan hemen koşup anasına :

— Ana, ana, işte sana beş altın. Biriyle eve erzak al, biriyle kendine üst baş edin. Sonra git saraya, padişahın kızını iste bana, demek istemiş. Bunları söylemek için de yola koyulmuş. Yolda bir adama rastlamış. Adam bir kediye suda boğmak üzereymiş. Keloğlan :

— Kıyma kediciğe, amca, demiş. Sat bana, kaç para istersen vereyim.

— Bana bir altın ver, ben de kediye bırakayım, demiş adam.

Keloğlan bir altın vermiş adama. Kediye kurtarmış elinden. Salıvermiş hayvanı. Ama kedi Keloğlan'dan ayrılmazmış. Takılmış Kel'in peşine.

Kedi arkada, Keloğlan önde şehre doğru giderlerken, karşılarına bir koca kişi çıkmış. Bunun elinde bir köpek varmış. Köpeği öldürmek üzereymiş.

Keloğlan :

— Kıyma köpeciğe, amca, demiş. Sat bana, kaç para istersen vereyim.

— İki altın ver, ben de köpeği bırakayım, demiş ihtiyar.

Keloğlan iki altın vermiş ihtiyara. Köpeği kurtarmış elinden. Salıvermiş hayvanı. Ama köpek Keloğlan'dan ayrılmazmış. Takılmış Kel'in peşine.

Köpek arkada, onun önünde kedi, kedinin önünde Keloğlan şehre doğru giderlerken karşılarına bir kocakarı çıkmış. Kocakarı bir yılanı öldürmek üzereymiş. Keloğlan ona da iki altın verip kurtarmış yılanı ölümden. Yılan da takılmış Keloğlan'ın peşine. Eni arkada yılan, onun önünde köpek, onun önünde de kedi. Kedinin önünde Keloğlan tutmuşlar şehrin yolunu. Keloğlan hem yürür, hem düşünürmüş :

“Altı aylık emeğimin karşılığı beş altını kaçırdım elden. Adam sen de... Üç can kurtardım ölümden...”

Keloğlan böyle düşünüp yürürken en arkadan yılan seslenmiş ona :

— İnsanoğlu sen beni ölümden kurtardın. Ben de sana bir iyilik edeyim ki, ömrünün sonuna kadar unutma. Ben yılan değilim. Ben Cinler Padişahı'nın oğluyum. Haydi babama gidelim. Sana istediğin ne varsa verir.

Keloğlan razı olmuş.

Yılan yine dile gelip şöyle demiş :

— Babamla karşılaşınca ona, senin dilinin altındaki mühürü isterim dersin. Verirsen mühürü verirsin, vermezsen başka bir şey istemem, dersin. Anladın mı?

— Anladım, demiş Keloğlan.

Başlamışlar yine yürümeye. Yılan yine dile gelmiş :

— Bizim memleket burdan çok uzakta. Yaya yürüyerek on yılda varamayız, demiş. Haydi bin sırtıma da çabucak gidelim.

Yılan bu sözleri söylemiş, birden silkinip at oluvermiş.

Keloğlan atlamış atın sırtına. Göz açıp kapayıncaya dek de at havalanmış, inmiş Cinler Padişahı'nın sarayına. Sarayın avlusunda at silkinmiş, ayın ondördü gibi yakışıklı bir delikanlı olmuş. Tutmuş Keloğlan'ın elinden, çıkarmış şah babasının karşısına. Cinler Padişahı inci, elmas işlemeli bir tahtta oturuyormuş.

Cinler Padişahı'nın oğlu başından geçenleri babasına anlatmış. O da Keloğlan'a :

— Dile benden ne dilersin, demiş.

Keloğlan padişahın dilinin altındaki mührü istemiş.

Padişah :

— Sana inci vereyim çuval çuval, altın vereyim küplerle, gel şu mühürden vazgeç, demiş.

Keloğlan :

— Verirsen mührü verirsin, vermezsen, sağol, hoşça kal, başka bir şeycikler istemem, demiş.

Padişah mecbur olmuş dilinin altındaki mührü Keloğlan'a vermeye.

Keloğlan almış mührü, teşekkür etmiş, tutmuş şehrinin yolunu.

Bir gün gitmiş, iki gün gitmiş, bir ay gitmiş, yolun bitip tükeneyeği yok. Bir sabah bir pınar başında dinlenirken bir ses gelmiş kulağına. Bu ses Cinler Padişahı'nın oğlunun sesiymiş, şöyle diyormuş:

— Babamdan aldığım mührü yala. Karşına bir Arap çıkacak. Her istediğini hemen yerine getirir.

Keloğlan hemen mührü yalamış. Bir de ne görsün? Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte kocaman bir Arap çıkıvermiş karşısına :

— Lebbeyk, demiş, emret...

Keloğlan ilkönce korkmuş doğrusu. Ama karnı çok açmış. Açlık korkuyu bastırmış.

— Bana hemen bir yemek sofrası kur, demiş.

Demiş, ama sözünü bitirmeden de Arap Keloğlan'ın önüne bir yemek sofrası kurmuş ki, kuş sütünden başka ne istersen var.

Keloğlan doyurmuş karnını.

— Eh, demiş, şimdi de beni bizim eve götür, demiş.

Demiş, ama daha sözünü bitirmeden Arap kavramış Kel'i, göz açıp kapayıncaya kadar koymuş yeré, evinin kapısı önüne. Kendi

de gözden kaybolmuş.

Keloğlan anasıyla kucaklaşmış. Kadıncağız aylardır oğlunun yolunu gözleye gözleye, bir yandan da açlık çeke çeke iğne ipliğe dönmüşmüş. Kel hemen yalamış mührü. Araptan yine sofra kurmasını istemiş. Sofra kurulmuş. Keloğlan'la anası karınlarını bir temiz doyurmuşlar. Kahveler de içildikten sonra oğlan :

— Ana, demiş, haydi git bana padişahın kızını iste.

Kadıncağız ne cevap vereceğini şaşırılmış. Ama Keloğlan ayak diremiş :

— İlle de padişahın kızını isterim, haydi git, ana, saraya...

Kadıncağız çaresiz tutmuş sarayın yolunu. Saray kapısında padişahın adamları Keloğlan'ın anasını dilenci sanmışlar. Eline beş on para sıkıştırıp kovmuşlar. Kadın dönmüş eve. Keloğlan :

— Ana, ana, demiş, sen dilenci misin ki, sana saray kapısında verilen parayı alıyorsun. Bana padişahın kızı lazım. Sen padişahın kızının kaynanası olacaksın.

Kadıncağız yine gitmiş saray kapısına. Yine eline para vermek istemişler, ama kadın :

— Para istemem, beni padişahın huzuruna çıkarın, ona söyleyecek bir çift sözüm var, demiş.

Padişaha bildirmişler işi. Padişah fakir bir kadının kendini görmek istemesine şaşmış. Merak da etmiş :

— Getirin bakalım şu kocakarıyı, demiş.

Keloğlan'ın anası padişahın karşısına çıkar çıkmaz :

— Padişahım, demiş, benim bu dünyada bir tek oğlum var. Senin kızını ona istemeye geldim.

Padişahın bir keyifli zamanıymış. Hemen kızıp kestirmemiş kadıncağızın kafasını. “Şu kocakarıyla bir eğleneyim,” diye geçirmiş içinden.

— Olur, demiş, oğluna söyle sarayımın karşısına bir saray yaptırırsın da, ondan sonra benden kızımı istesin. Sarayı kırk güne kadar yaptırmazsa, kafasını kestiririm.

Kadın eve dönmüş. Bir yandan iki gözü iki çeşme ağlar, bir yandan da padişahın sözlerini Keloğlan'a anlatırmış.

Keloğlan gülmüş.

Aradan bir gün, beş gün, otuz dokuz gün geçmiş. Günler geçtikçe de Keloğlan'ın anası oğlunun başına gelecekleri düşünüp deliye dönermiş. Kırkıncı günün akşamı, Keloğlan تنها bir yere

çekilip yalamış mührü. Arap peyda olmuş. Keloğlan :

— Bana, sabaha kadar bir saray kuracaksın padişahın sarayı karşısında. Öyle bir saray ki, onun yanında padişahın sarayı kümes gibi kalsın.

— Lebbeyk, emredersin, demiş kaybolmuş gözden Arap.

Sabah daha şafak sökerken Arap yine gelmiş.

— Saray kuruldu, başka bir emrin var mı?

— Şimdi git sarayı döşe daya. Som altın, som gümüş olsun eşyalar, demiş Keloğlan.

Sabah olmuş padişah bir de gözünü açmış, penceresinden dışarı bakmış ki, ne görsün? Sarayın karşısında sarayından on kat yüksek, on kat geniş, on kat güzel bir saray...

Padişah buna şaşadursun, öbür yandan Keloğlan Arabı yine çağırmış :

— Bana sırmalı, ipekli bir elbise, küheylan bir at getir, demiş.

Arap istenenleri getirmiş hemen. Keloğlan da giyinip kuşanıp ata binip saraya gitmiş, çıkmış padişahın karşısına :

— İşte sarayının karşısına saray yaptırdım. Sen de sözünü tut, ver kızını bana, demiş.

Padişah :

— Olur, demiş. Demiş ama, kızını Keloğlan'a vermek istemediğinden oyun bozanlık etmek için de, kızıma altın, inci, elmas, işlemeli bir gelin elbisesi diktir, ondan sonra nikâhınızı kıyarım diye ilave etmiş. Gelin elbisesi hemen gelmiş.

Padişah bakmış ki, çare yok, hacıları hocaları çağırmış. Keloğlan'la kızının nikâhını kıydırmış. Kıydırmış ama :

— Senin sarayla benim saray arasına bir köprü kurdurt da kızım burdan saraya o köprüden geçip gitsin, demiş.

Keloğlan bir tenhaya gidip gene Arabı çağırılmış. Emrini vermiş. Köprü kurulmuş. Padişahın kızı da köprüden geçip Keloğlan'ın sarayına gelmiş.

Aylar geçmiş aradan. Padişahın kızı, bütün kadınlar gibi meraklı olduğundan, Keloğlan'ın sırrını öğrenmek istemiş :

— Beni seviyorsan bana sırrını söylersin, demiş.

Keloğlan da padişahın kızını çok sevdiğinden sırrını söylemiş ona. Mührü de vermiş eline. Kız mührü evirip çevirirken, konuşulanları kapıdan dinleyen, Keloğlan'ın da düşmanı olan Vezir içeri girmiş, mührü kapmış kızın elinden. Yalamış, Arap çıkmış, bu

sefer Vezir'e :

— Lebbeyk, emret, demiş.

Vezir de :

— Şu Keloğlan'ı buradan defet. Bu sarayı da al denizin öbür yakasına götür, demiş. Vezir'in dediklerini Arap göz açıp kapayıncaya kadar yerine getirmiş.

Keloğlan Padişah'a gitmiş. Olup bitenleri anlatmış. Padişah fena halde kızmış Keloğlan'a, boynuna zincir vurdurup attırmış zindana.

Keloğlan zindanda oturadursun biz gelelim kediyle köpeğe... Şu Keloğlan'ın vaktiyle kurtardığı kediyle köpek, Keloğlan'ın başına gelenleri haber almışlar. Köpek :

— Eh, şimdi de sıra bizim, biz Keloğlan'ı kurtarmalıyız, demiş kediye.

Keloğlan'ın atıldığı zindan bir adadaymış. Kedi köpeğin sırtına binmiş, ikisi yüze yüze adaya çıkmışlar. Zindana girip kurtarmışlar Keloğlan'ı. Üçü birden denizin öbür yakasına sarayın götürüldüğü yere gelmişler. Girmişler içeri. Vezir uykudaymış. Kedi kuyruğuyla gıdıklamış Vezir'in burnunu. Vezir hapşırılmış, dilinin altındaki mühür fırlamış. Arap peyda olmuş. Bu sefer yine Keloğlan'a sormuş :

— Emret... Ne yapayım?

Bu Vezir'i al, Kafdağı'nın ardına götür, at. Sonra bu sarayı padişahın da ilişemeyeceği bir yere götür.

Keloğlan'ın istediklerini Arap hemen yapmış. Keloğlan'ın anasını da getirmiş. Ana oğul, gelin, kedi, köpek uzun uzun yıllar bahtiyar yaşamışlar. Keloğlan iyilik etmekte devam etmiş. Padişahın kızıysa, üstüne lazım olmayan şeyleri bir daha öğrenmeye kalkmamış...

KELOĞLAN'LA TİLKİ

Bir zamanlar bir Keloğlan varmış, bir değirmencinin yanında çiraklık edermiş. Müşterilerin getirdiği buğdaydan değirmencinin payına düşeni Keloğlan değirmenin dibindeki bir ambara boşaltırmış. Günlerden bir gün değirmenci :

— Git bak şu ambara, Keloğlan, demiş. Dolu mu ağız ağıza?

Keloğlan gidip bakmış bir de ne görsün? Ambar bomboş. Koşmuş değirmenciye Keloğlan :

— Usta, demiş ambar boşaltılmış. Bu gece bekleyeceğim, bakalım kim hırsız?

Dediğini de yapmış. Gece karanlığı basınca bir tilki gelmiş ambarın ağzına. Keloğlan da yakalamış onu kuyruğundan. Tilki başlamış yalvarmaya :

— Aman, Keloğlan, canım Keloğlan, bırak beni gideyim. Pişman olmazsın, ben de sana öyle bir iyilik ederim ki, ömrünün sonuna kadar beni unutmazsın.

Keloğlan bırakmış tilkiyi.

Tilki gitmiş Yemen Padişahı'na :

— Elçi geldim, demiş. “Her bir yer” Padişahı'nın şehzadesi için senin kızını istemeye. Ne dersin?

Padişah :

— “Her bir yer” Padişahı'nın oğlunu bir göreyim de kızımı ona verip vermemeyi ondan sonra düşüneyim, demiş.

Tilki “Her bir yer” Padişahı'nın oğlunu getirmek için çıkmış yola, varmış Keloğlan'ın yanına :

— Çöplükte möplükte ne kadar eski püskü külâh, sarık, takke bulabilirsen topla, demiş.

Keloğlan tilkinin dediğini yapmış. Yola koyulmuşlar. Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, altı aylık yol almışlar, bir güz günü bir ırmağın başına gelmişler. Çöplüklerden möplüklerden topladıkları eski püskü külâhları, sarıkları, takkeleri ırmağa atmışlar. Tilki, Keloğlan'ı oracıkta bırakmış, varmış Yemen Padişahı'nın yanına :

— Damadın olacak Şehzade yanındakilerle birlikte ırnağa düştü. Yanındakileri su aldı götürdü. Bir şehzadeyi kurtarabildim, demiş. Arabası da parçalandı. Hemen arabayla birkaç elbise yolla.

Padişah adamlarına emir vermiş. Keloğlan'a ipekli, sırmalı, kadifeli elbiseler götürmüşler. Keloğlan kadifesini seçip giymiş. Tilkiyle gelmişler Padişahın yanına. Keloğlan, ikide bir elbisesini yoklarmış, kadifesine elini sürtermiş. Padişah sormuş tilkiye :

— Ne o, yoksa elbisede bir kusur mu var-ki Şehzade ikide bir yokluyor üstünü başını? Yoksa kumaşını mı beğenmedi?

Tilki hiç bozmamış :

— Eh, demiş doğrusu ne dikilişi, ne kumaşı pek bir şey değil bu elbisenin.

Padişah daha iyi kumaştan daha iyi dikilmiş elbiseler getirtmiş Keloğlan'a. O da birini seçip giyerken, tilki onun kulağına :

— Bana bak, diye fısıldamış, üstünü başını yoklamaktan vazgeç artık. Az daha senin Keloğlan'lığın anlaşılacaktı, Hanım Sultan'dan olacaktın.

Padişah, Keloğlan'a bir kese altın vermiş cep harçlığı diye. Keloğlan altınları sağa sola atmış, yoluna çıkıp onu karşılayanlara bahşiş vermiş. Onun bu cömertliğini gören halk da :

— Yemen Padişahı'nın damadı ne cömert, ne yiğit Şehzade, diye alkış tutmuş.

Tilki Padişaha :

— İşte bizim Şehzade'yi gördün, demiş. De bakalım kızını verecek misin, vermeyecek misin?

— Kızı verdim gitti, demiş Padişah. Düğüne başlayabilirsiniz.

— Biz düğüne çoktan başladık bizim şehirde, demiş tilki. Biz yarın sabah yola çıkıyoruz. Sen kızını Şehzade'nin babası Padişah'ın sarayına yolla arkamızdan.

— Yollayayım, ama sizin şehri, sizin sarayı nasıl tanıyacağız?

— Büyük bir ateşin yakılıp ulu dumanların gökyüzünü sardığı yere getirin gelini, demiş tilki.

Ertesi sabah Keloğlan'la yola çıkmışlar, varmışlar ayıların ülkesine. Tilki ayılara karşıdan söküp gelen gelin alaylarını gösterip :

— Şu kalabalığı görüyor musunuz ayı dayılar? demiş. Bunlar avcılar, sizi öldürmeye geliyorlar, aklınız varsa tabanları yağlayıp kaçın.

Ayılar, biliyorsunuz, şirin hayvanlardır, ama pek akıllı değildirler, akıllı da olsalar tilkinin kurnazlığıyla baş edebilirler mi? Tabanları yağlayıp kaçmışlar. Tilki de Keloğlan'la, ayılar ülkesine sahip olmuş. Büyük bir ormanlık olan ülkenin orta yerinde kocaman bir ateş yakmış. Dumanlar gökyüzünü sarmış. Dumanı gören düğün alayı da gelmiş oraya, Keloğlan'la tilkiyi ayılar padişahının sarayında bulmuş. Gelini arabadan indirmişler. Hemen o gece ziyafetler çekilmiş, düğüne başlanmış.

Ertesi gün gelini Keloğlan'a bırakıp Yemen Padişahı'nın yanına dönen adamları :

— Talihin varmış, Padişah'ım, demişler öyle bir damada düştün ki, dünyada eşi emsali yok.

Keloğlan'a gelince sarayında tatlı günler geçirip dururken tilki ona bir akşam sormuş :

— Ben ölürsem, ne yaparsın?

— Ölünü gümüş bir tabuta korum sarayının bahçesine gömerim.

Tilki :

— Sağ ol, demiş, ben de senden böyle bir cevap beklerdim.

Bu konuşmanın üstüne çok geçmemiş Keloğlan, bir gün avdan döndüğünde Hanım Sultan'ı iki gözü iki çeşme ağlar bulmuş.

— Ah, Şehzade'm, Şehzade'm, sevgili tilki sen avlanırken ölüverdi. Ben ağlamayım da kimler ağlasın?

Keloğlan :

— Gözlerinin yaşına yazık, Sultanım, demiş, bir tilki için insan kendini böyle kahreder mi? Kuyruğundan tutup atıvereydin çöplüğe.

Dediğini de yapmış. Tilki'yi kuyruğundan tutup savurmuş pencereden, ama kuyruğu elinde kalmış. Gerçekte ölmeyen, kendini ölmüş gösteren tilki düştüğü yerden kalkıp pencereye gelmiş.

— Ey Keloğlan, demiş, sana yaptığım bunca iyiliğe nasıl karşılık verdin!

Bu sözleri söyleyen tilki acı acı gülüp gitmiş. Hanım Sultan'sa tilkinin sözlerini işittiğinden başlamış daha kuvvetle ağlamaya.

— Demek ben bir Keloğlan'a varmışım. Böyle bir koca için babamı, sarayımı bıraktım diye düşünürmüş.

Keloğlan Hanım Sultan'a, niye daha kuvvetle ağlamaya

başladığını sormuş. Hanım Sultan :

— Anamla babamı göresim geldi de ondan, demiş.

Keloğlan bu sözlere inanmış, inanmamış, ama tüfeğini alıp tilkinin peşine düşmüş. Tilkiye pek öfkeliymiş. Neden mi? Tilki onun Keloğlan olduğunu açığa vurdu diye.

Keloğlan tilkiyi boşuna aramış, bulamamış. Akşamleyin karısının yanına dönüp :

— Tilki'nin sözlerine inanma, demiş. Ne de olsa tilki! Yalan söyleyecek. Ben Keloğlan olsaydım böyle sarayım, böyle ülkem olur muydu?

Kuyruksuz tilkiye gelince, tilkilerin ülkesine dönmüş. Onu orda karşılayan öteki tilkiler bunun kuyruksuzluğunu görünce başlamışlar gülüşmeye, zavallıyla alay etmeye. Bizimkisi bir sabretmiş, iki sabretmiş, ama sonunda dayanamamış, kendisiyle alay edenlere bir ders vermek istemiş :

— Kardeşlerim, demiş onlara, şuracıkta bir üzümbağı biliyorum. Üzümleri baldan tatlı, haydi gidip bir ziyafet çekelim kendimize.

Üzüm bağına vardıklarında bizimkisi ötekilere :

— Bu bağ benim sütkardeşimindir, birer salkımdan fazla yemek yok, demiş.

Ötekiler :

— Peki söz, birer salkım yiyeceğiz, diye karşılık vermiş. Ama bizimkisi :

— Yooook, demiş sözünüze inanmam, ne de olsa tilkisiniz. Birer salkımdan fazla yiyemeyesiniz diye herbirinizi bir kütüğe kuyruğunuzdan bağlayacağım. Sonra tepeye çıkarım. Oradan gözetlerim ortalığı. Bekçi görününce gelip bağlarınızı çözerim.

Ötekileri razı olmuş.

Bizim kuyruksuz tilki, ötekilerin kuyruklarını sımsıkı bağlamış kütüklere, kendi de tepeye çıkıp var gücüyle bağırmaya başlamış :

— Bekçi baba! Hey bekçi baba! Bağa tilkiler girdi, bağa tilkiler girdi... Üzümleri yeyip bitirecekler! Yetiş!

Kuyruksuzun böyle bağırıp çağırdığını duyan öteki tilkiler, kütüklere sımsıkı bağlı kuyruklarının başına ne hal geleceğini düşünmeden, canlarını kurtarmak için başlamışlar debelenmeye. Bir iki, derken kuyruklarını kütüklerde bırakıp, tabanı yağlayarak

kaçmışlar. Bizim kuyruksuz da çok geçmeden ulaşmış onlara:

— Hey kardeşler, demiş, ben bir insanoğluna bana yaptığı iyiliğe karşılık on kat iyilik ettim, o bana sonunda nankörlük etti, demiş. Size geldim. Siz beni avutacak yerde benimle alay ettiniz. Ama işte siz de artık benim gibi kuyruksuzsunuz. Siz cezanızı çektiniz. Keloğlan da çeker elbet nankörlüğünün cezasını, hoşça kalın!

Alıp başını gitmiş.

KELOĞLAN'LA DEVANASI

Bir zamanlar fakir bir kadıncağızın oğlu bir Keloğlan varmış. Bu Keloğlan geceleri mahalle kahvesine gider bir köşeye oturur, delikanlıların sohbetini dinlermiş. İçlerinden biri başardığı bir işle, bir yiğitlikle övünmeye başlayınca öbürleri ona :

— Kendine bu kadar güveniyorsan, git Devanası'nı bul da onun hakkından gel, derlermiş.

Bu sözleri dinleyen Keloğlan :

— Niye ben gidip Devanası'nı bulmayayım? Hakkından gelmeyeyim? diye düşünmeye başlamış.

Bir akşam da eve döner dönmez anasına :

— Ana, demiş, gidip Devanası'nı bulacağım, hakkından geleceğim. Ben de yiğit değil miyim?

Zavallı kadıncağız, “Oğlum acaba delirdi mi?” diye şaşkın şaşkın bakınırken, Keloğlan :

— Gidip bulacağım Devanası'nı, der dururmuş.

Keloğlan'ın anası onu bu sevdadan vazgeçirmek için diller dökmüş, yalvarmış yakarmış, nafile. Sabrı tükenen kadıncağız sonunda bağırmış :

— Var git de ne halin varsa gör! Cehennem dibine kadar yolun var! Senin gibi hayırsız, tembel evlattan kurtulmuş olurum ben de...

Keloğlan'ın anası hem bu sözleri söylemiş, hem de bir yandan ağlar, bir yandan evladına yol hazırlığı görürmüş.

Keloğlan öpmüş anasının elini, çıkmış evden, şehri de bırakmış arkada, bir yol tutturmuş, yürümüş de yürümüş, yürümüş de yürümüş. Dağ tepe düz ova aşmış, yazın yürümüş, güzün yürümüş, bir ay durup dinlenmeden yürümüş, bir de dönüp bakmış ki arkasına, bir arpa boyu yol almış. Yine başlamış yürümeye, yürümüş de yürümüş, sonunda bir dağ doruğunda bir duman tütüğünü görmüş. Başlamış dağa tırmanmaya. Doruğa ulaştığında bir de ne görsün? Bir Devanası oturuyor orada, sırtını güneşe vermiş, güneşleniyor. Devanası'nın memeleri de öyle bü-

yükmüş ki, sağ memesini sol omuzuna, sol memesini sağ omuzu na atmışmış. Keloğlan usulcacık yaklaşmış Devanası'na arkadan, memesinden birini alıp emmeye başlamış hemen. Devanası o zaman demiş ki :

— Hay Keloğlan, sütümü emmeseydin, süt oğlum olmasaydın, ben sana gösterirdim, bir lokmada yer yutardım seni. Benim dişlerimden kurtuldun, ama dur bakalım neredeyse oğullarım gelecek, seni burda görürlerse kendini yok olmuş bil. Ne de olsa artık sen evladım sayılırsın, gizleyeyim seni onların gözünden.

Bu sözleri böylece söyleyen Devanası, Keloğlan'a bir tokat atmış. Keloğlan tokadı yer yemez süpürge oluvermiş. Devanası da onu alıp kapısının arkasına koyuvermiş.

Çok geçmeden Devanası'nın oğulları gelmişler ayaklarının altında yeri titreterek. Evden içeri girer girmez de havayı koklamaya başlamışlar :

— Hey ana, demişler, burda insan eti kokuyor.

— İnsan eti mi? Burda insan nerde ki eti olsun? Dişlerinizin arasını temizleyin, belki orada insan eti kalmıştır.

Devler birer dal kesip dişlerinin arasını karıştırmaya başlamışlar. Anaları da bir yandan onlara ateş yakmış kocaman kazanlarda kahve pişirmek için. Bir yandan da usulcacık sormuş :

— Diyelim ki, buraya bir âdemoğlu geldi, gelir gelmez de sütümü emdi. Sütümü emen bu ademoğlu sizin neyiniz olurdu?

Devler hep bir ağızdan :

— Kardeşimiz olurdu, diye cevap vermiş.

— Onu yer miydiniz?

— Yemezdik, kardeşimiz olduğundan...

Devanası :

— Eh öyleyse, demiş, kardeşiniz işte şurda, demiş, gidip kapı ardındaki süpürgeye bir tokat atmış. Süpürge Keloğlan olmuş. Devler Keloğlan'a dokunmamışlar. Ama Keloğlan eninde sonunda devlere yem olacağını da anlamış. Karınları acıkınca kardeş mardes dinlemeyip kendisini bir lokmada yutacaklarını akli kesmiş. Kahveler içilmiş. Herkes yatmış yatağına. Devanası oğullarının üstünü örtmüş, Keloğlan da bir köşeye büzülmüş. Arası çok geçmeden Devanası sormuş ortaya :

— Uyuyan kim? Uyumayan kim?

Genç devler horluyorlarınış bile ortalığı titreterek. Uyumayan

bir Keloğlan'mış, cevap vermiş :

— Anacığım uyumayan bir benim.

— Niye uyumuyorsun, oğlum?

— Vallahi, demiş Keloğlan, uyku girmiyor işte gözüme. Böyle gözüme uyku girmediği geceler öteki anam kalkar, bana baklava börek pişirirdi. Ben de onları yer yemez uykuya dalıverirdim.

— Hey canı çıkası Keloğlan, diye öfkeyle homurdanmış Devanası. Ama çaresiz kalkmış, hamur açmış iki tepsi. Bir tepsi baklava, bir tepsi börek pişirmiş, vermiş Keloğlan'a. Keloğlan da iki tepsiyi silip süpürüvermiş. Karnı iyice doyunca tekrar gidip köşesine büzülmüş. Aradan bir zaman geçince Devanası tekrar sormuş ortaya :

— Uyuyan kim? Uyurnayan kim?

— Anacığım, uyumayan bir benim, demiş Keloğlan.

— Niye uyumuyorsun, oğlum?

— Baklavayla börek mideme oturdu. Eritemiyorum. Öteki anam burda olsaydı bana bir kuzu dolması yapardı, ben de dolmayı yer baklavayla böreği eritirdim.

Devanası deliye dönmüş öfkeden. Ama Keloğlanı uyutmanın, uyuttuktan sonra da bir lokma yapıp yutmanın başka çaresi yok. Kalkmış bir kuzu dolması yapmış Keloğlan'a. Keloğlan da yemiş dolmayı afiyetle. Tekrar köşesine gidip büzülmüş.

Devanası beklemiş bir zaman, sonra tekrar sormuş :

— Uyuyan kim? Uyumayan kim?

— Anacığım, uyumayan bir benim, demiş Keloğlan.

— Niye uyumuyorsun, oğlum? Baklava, börek, kuzu dolması yedin, daha ne istersin?

— Beni uyutmayan onlar ya... O kadar çok yedim ki, karnım ağrıyor... İzin ver de dışarı çıkayım, hacetimi yapayım...

— Ya kaçarsan, Keloğlan?

— Niye kaçacağım, anacığım? Niye böyle bir delilik yapacağım? Ama bana inanmıyorsan bir ip bağla belime.

Devanası ipin bir ucunu Keloğlan'ın beline bağlamış, öbür ucunu da kendi eline almış. Keloğlan dışarı çıkmış aptesthaneye gitmiş. İpi çözmüş belinden, helanın tahtasına bağlamış. Tabanları kaldırmış başlamış bayır aşağı kaçmaya. Devanası beklemiş bir zaman, sonra haykırmış :

— Hey, Keloğlan!

Cevap veren yok. Bir daha haykırmış. Ne ses, ne sada. Çekmiş ipi, hem de öylesine çekmiş ki, ipin bağlı olduğu yer gürr göçüvermiş olduğu gibi. Devanası ipin ucunda Keloğlan'a benzer hiçbir şeyin bağlı olmadığını görünce öfkeden küplere binmiş. Bahçesinde ulu bir ağaç varmış. Ağacı da kökünden söküp vurmuş sırtına. Ağaçta bir sürü kuş yuva kurmuşmuş; kuşlar hep bir ağızdan başlamışlar cıvılamaya :

Cito citema cik

Cito citema cik

Devanası'nın demir kemeri de karının belinde hoplayıp cevap vermiş :

Şangırla tefi

Mangırla hoca

Şangırla tefi

Mangırla hoca

Kuvveti kesilen Keloğlan bir de ardına dönüp bakmış ki, Devanası bütün hızıyla ona yaklaşıyor. Yolun kıyısında da bir kurbağa durmuş Keloğlan'ı seyredermiş. Keloğlan yalvarmış kurbağaya :

— Kurbağa kardeşim, gizle beni bir yere de Devanası yutmasın beni.

Kurbağa, Keloğlan'ı bataklığa sokmuş, kendi de çıkıp üstüne oturmuş. Ama Devanası'nı yakından görünce bir korkudur almış kurbağayı :

— Kaç git burdan, Keloğlan, demiş, karı beni de seninle birlikte bir lokma yapıp yutacak. Başımı belaya sokma, kaç git burdan.

Keloğlan da bataklıktan çıkıp kaçmak zorunda kalmış. Koşmuş, koşmuş, bir tosbağaya rastlamış yolda.

— Tosbağa, tosbağacık, kardeşim, demiş. Allah rızası için gizle beni bir yere, ne olursun.

Keloğlan'ı tosbağa kabuğunun altına gizlemiş. Gizlemiş, ama yaklaşan Devanası'nı görür görmez ödü kopmuş.

— Kaç git burdan, Keloğlan, demiş, Devanası beni de seninle

birlikte bir lokma yapıp yutacak. Başımı belaya sokma, kaç git burdan...

Keloğlan toşbağının kabuğundan çıkıp tabanları yağlayıp koşmaya başlamış. Koşmuş da koşmuş, koşmuş da koşmuş, bir kirpiye rastlamış. Kirpi yolun orta yerinde durmuş, un övütürmüş el değirmeniyle. El değirmeninin taşları da birbirine sürttükçe şöyle bir türkü çağırırmış :

Çikili çikinaki
Çikili çikinaki

Keloğlan yalvarmış kirpiye :

— Ne olursun beni bir yere gizle de Devanası beni yemesin!

Keloğlan'a kirpi :

— Korkma, üzülme, seni gizleyecek yerim var, demiş, saklamış Kel'i değirmenin iki taşı arasına. Sonra da işine koyulmuş yine. Değirmenin taşları da türkülerini tutturmuşlar :

Çikili çikinaki
Çikili çikinaki

Devanası kirpinin yanına gelmekte gecikmemiş, yeri göğü inleterek ona demiş ki :

— Keloğlan'ı ver bana! Onu gizledin, biliyorum.

Kirpi duymazlıktan gelip değirmenini çevirmiş :

Çikili çikinaki
Çikili çikinaki

Devanası'nın omuzundaki ağacın dallarındaki kuşlar da ötüşürlermiş :

Cito citema cik
Cito citema cik

Devanası'nın demir kemeri de hoplarmış, karı tepindikçe :

Şangırla tefi
Mangırla hoca

Bağırıp çağırmasının işe yaramadığını gören Devanası “Hulu-up” diye kirpiyi bir lokmadá yutuvermiş. Ama kirpi Devanası’nın karnında boş durur mu, iğneleriyle karının gövdesini deşe deşe dışarı çıkmış, başlamış yine değirmenini çevirmeye :

Çikili çikinaki
Çikili çikinakí

Devanası, kirpiyi bir daha yutmuş. Kirpi bir daha çıkmış dışarı Devanası’nın vücudundan. Sonra da hiçbir şey olmamış gibi yol ortasına oturup başlamış çevirmeye değirmenini yine :

Çikili çikinaki
Çikili çikinaki

Devanası tekrar yutmuş kirpiyi. Kirpi bu sefer yürümüş karının gövdesi içinde, yüreğine sokmuş iğnelerini, öldürmüş Devanası’nı. Kendi tekrar yola çıkıp oturmuş orta yerine, başlamış yine değirmenini çevirmeye. Keloğlan da gizlendiği yerden dışarı çıkmış. Devanası’nın kulaklarını kesmiş koymuş cebine. Kirpiye teşekkür edip tutmuş kasabanın yolunu. Kasabaya da gelir gelmez hemen kahveye gitmiş. Bakmış ki, delikanlılar yine yiğitlik sohbeti ediyor. İçlerinden biri de kendini fazla övmeye başlayınca ona :

— Kendine bu kadar güveniyorsan, git Devanası’nı bul da onun hakkından gel, diyorlarmış.

Keloğlan bir dinlemiş, iki dinlemiş, sonra cebinden Devanası’nın kulaklarını çıkarıp :

— Burda oturmuş kendi kendinizi översiniz, demiş. Lafla peynir gemisi yürümez. Ben işte Devanası’nı buldum, hakkından geldim, bunlar da kulakları.

Kahvedekiler Keloğlana “Aşkolsun!” demiş, Kel’in omuzunu sıvazlamış, alkışlamışlar onu. Bir daha da kendi kendilerini övmemeye söz vermişler.

Keloğlan gitti gideli yas tutan anacığı da sevinmiş, kucaklamış oğlunu, bağrına basmış. Keloğlan da kendi kendine :

— Devanası’nı haklamakta benden çok kirpinin payı var. Ben bu işi sanki bir başıma becermişim gibi övündüm kahvede, gidip orda millete doğruyu söylemek de yiğitliktir, demiş. Dediğini de

yapmış. Kahvedekiler Keloğlan'ın bu hakyemezliğini alkışlamış, ona hediyeler vermişler. Anası da eve dönen Keloğlan'ı bir kere daha bağrına basıp düğün bayram etmiş bir daha.

AYAĞINA DİKEN BATAN KARGA

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken bir karga varmış, kâh yürürmüş kırlarda, kâh konarmış dallara, kâh uçarmış. Günlerden bir gün bu karga göklerde uçup, dallara konup kırlarda yürürken ayağına bir diken batmış. Çıkarmış dikenini ayağından, götürüp bir kocakarıya :

— Nineciğim, demiş, gözünü seveyim, sakla bana bu dikenini. Sonra gelir alırım senden.

Kocakarı dikenini ocağın üstüne koymuş. Bir gün beklemiş, iki gün beklemiş, kargadan haber yok, karga gelip dikenini almaz.

Bir akşam kocakarı şamdanını yakmış, ama bakmış ki fitil kısa. Fitili karganın dikeniyile çekeyim demiş kadıncağız, uzatayım demiş. Dediğini yapmış, yapmış ama şamdanın alevi karganın dikenini yakıvermiş. Dikenin tam da yanıp kül oluverdiği sırada bizim karga da pırrrr gelivermiş.

— Nineciğim, demiş, dikenimi almaya geldim.

— Ah evladım, demiş kocakarı, senin diken yanıp kül oldu. Şamdanın fitilini çekip uzatayım dediydim dikenle.

— Ben dikenimi isterim, nineciğim, gelip alırım dememiş miydin sana?

Kocakarı kulak asmamış karganın sözlerine. O da gidip pencerenin kıyısına konmuş, başlamış gaklamaya.

— Ya şamdan, ya diken! Ya şamdan, ya diken!

Karga böylece saatler saati gaklamış durmuş, kocakarı bakmış ki, ne kargayı susturmanın yolu var, ne ondan kurtulmanın, şamdanı vermiş kargaya, böylece de rahata kavuşabilmiş.

Şamdanı alan karga pırr gitmiş, başka bir kocakarı bulmuş, saklasın diye ona vermiş şamdanı.

Akşamleyin, kadıncağız, ineğini sağmaya giderken :

— Karganın şamdanını alayım, demiş. Ahır aydınlatır, işimi daha iyi görürüm.

Şamdanı ineğin ardına koymuş, başlamış ineği sağmaya. İnek

çok geçmeden bir tekme atmış, tuz buz etmiş şamdanı. Tam da o sırada karga pırr gelivermez mi!

— Ah evladım, demiş kocakarı, inek senin şamdanı bir tekmede tuz buz ediverdi.

— Öyleyse ineği ver onun yerine bana, demiş karga.

Kocakarı kargaya kulak asmamış. Karga da gidip pencerenin kıyısına konmuş başlamış gaklamaya :

— Ya şamdan, ya inek! Ya şamdan, ya inek!

Karga böylece saatler saati gaklamış durmuş. Başı şişmiş kocakarının, dayanamaz olmuş gaklamalara, yakasını kargadan kurtarmak için vermiş ineği ona.

Karga ineği almış, başka bir kocakarıya götürmüş.

— Nineciğim, demiş, sakla bu ineği bana, gözünü seveyim. Birazdan gelir alırım.

Kocakarı ineği alıp ahıra koymuş. Bir gün beklemiş, iki gün beklemiş ne gelen var, ne giden. Üç gün olmuş, kargadan haber yok. Kocakarı oğlunu evlendiriyormuş o sırada :

— İneği keserim, demiş, düğün yemeği yaparım.

Kesmiş ineği kocakarı. Hazırladığı bütün yemekler de etli olmuş, tatlı olmuş. Düğüne gelenler ineğin son lokma etini de bulgur pilavıyla yiyip bitirince, karga pırr gelivermiş.

— İneğimi almaya geldim, nineciğim, demiş.

— İneğini mi? diye sormuş kocakarı, biz onu yedik ayol. Bir gün bekledim seni, iki gün bekledim, üç gün bekledim, ineği geri almaktan vazgeçtin diye düşündüm, kestim hayvancağızı, etli yemek pişirdim konuklara.

Karga :

— İneğimi mademki veremiyorsun, gelini ver onun yerine bana, demiş.

Kocakarı böyle saçma bir isteğe kulak asmamış elbette. Karga da gidip pencerenin kıyısına konmuş, başlamış gaklamaya :

— Ya inek, ya gelin! Ya inek, ya gelin!

Karga böylece saatler saati gaklamış durmuş, gelini almadan yerinden kıpırdamak bile istememiş. Sonunda gelini kargaya vermek zorunda kalmışlar.

Karga yanında telli duvaklı gelinle giderken kaval çalan bir çobana rastlamış bir dağın başında. Kavalın sesi karganın çok hoşuna gitmiş. Çoban'a :

— Sen bana kavalını verirsen, ben de sana gelini veririm, demiş.

Çoban şöyle bir düşünmüş. Gelin de güzel kızmış, telli duvaklı da...

— Peki, demiş çoban.

Kavalı vermiş kargaya gelini almış ondan.

Karga da başlamış kavalı çalmaya hemen :

Dikeni verdim, şamdanı aldım,

Şamdanı verdim, ineği aldım,

İneği verdim, gelini aldım,

Gelini verdim, kavalı aldım,

Düttürü düttür de, düttürü düttür...

Kavalını çala çala, güle oynaya dolaşmış yeryüzünü kurnaz karga.

KOCAKARIYLA TİLKİ

Bir varmış, bir yokmuş, bir kocakarıyla bir de ineği varmış. Varı yoğu bir tek inekmiş kocakarının. Sütünü satar ineğin, geçinirmiş hatuncağız. Her gün sütü sağdıktan sonra kovayı avlunun orta yerine bırakır, gider öteki işlerini görürmüş.

Günlerden bir gün yine sütü sağıp, kovayı avlunun orta yerine bırakıp, öteki işlerini gördükten sonra sütü almaya geldikte bir de ne görsün, kova bomboş, sütü içmişler. Şaşıp kalmış kocakarı. Ertesi gün de aynı iş olunca, kovasını boş bulunca, kan tepesine çıkmış. Sütü kimin içtiğini anlamak için gizlenip bir yana, başlamış hırsız gözetlemeye. Arası çok geçmemiş, bir tilki, etrafı kollayarak yaklaşmış, sokmuş sivri burnunu kovaya, başlamış şapur da şapur sütü içmeye. Tilki sütü içedursun, kocakarı gitmiş eve bir et satırı almış, ayaklarının ucuna basa basa sokulmuş arkadan tilkiye, satırı var kuvvetiyle bir indirince kesmiş hırsızın kuyruğunu. Kuyruğu kesilen tilki kaçıp gitmemiş. Tilki dediğin kuyruklu, hem de uzun kuyruklu olur. Kuyruksuz tilkiye tilki denir mi? Başlamış tilki yalvarmaya :

— Nineciğim, nineciğim, ver bana benim nazlı kuyruğumu.

— Vermem de, vermem, demiş kocakarı, vermem kuyruğunu, sen sütümü içerken iyi miydi?

— Nineciğim, nineciğim, ver bana benim nazlı kuyruğumu, diye tilki yalvarıp yakarmış yine.

— Sen bana sütümü verirsin, ben de sana kuyruğunu veririm, demiş kocakarı.

Bunun üzerine tilki koyuna gitmiş :

— Koyun kardeş, koyun kardeş, demiş, bana süt ver de kocakarıya vereyim de nazlı kuyruğumu versin.

— Taze ot getir bana, süt vereyim sana, demiş koyun.

Bunun üzerine tilki çayıra gitmiş :

— Çayır, çayır, yeşil çayır, demiş, bana taze ot ver de, koyuna vereyim de, bana süt versin de, kocakarıya vereyim de, bana nazlı kuyruğumu versin.

— Güzel kızları getir bana, üstümde gülüp oynasınlar, ben de taze ot vereyim sana, demiş çayır.

Bunun üzerine tilki güzel kılara gitmiş :

— Güzel kızlar, güzel kızlar, demiş, gelin çayırda gülüp oynayın da, çayır taze ot versin bana, ben otu koyuna vereyim de, bana süt versin de, kocakarıya vereyim de, bana nazlı kuyruğumu versin.

— Bize inci getir, biz de gülüp oynayalım çayırda, demiş güzel kızlar.

Bunun üzerine tilki kuyumcuya gitmiş :

— Kuyumcubaşı, kuyumcubaşı, demiş, bana inci ver de, güzel kızlara vereyim de, çayırda gülüp oynasınlar da, çayır bana taze ot versin de, koyuna vereyim de, bana süt versin de, kocakarıya vereyim de, bana nazlı kuyruğumu versin.

— Bana yumurta getir, ben de sana inci vereyim, demiş kuyumcubaşı.

Bunun üzerine tilki tavuklara gitmiş :

— Tavuklar, altın benekli, gümüş benekli tavuklar, demiş, bana yumurta verin de, kuyumcubaşıya vereyim de, bana inci versin de, kızlara vereyim de, çayırda gülüp oynasınlar da, çayır bana taze ot versin de, koyuna vereyim de, bana süt versin de, kocakarıya vereyim de, bana nazlı kuyruğumu versin.

— Bize mısır tanesi getir, biz de yumurta verelim sana, demiş tavuklar.

Bunun üzerine tilki mısır tarlasına gitmiş :

— Tarla, tarla, canım tarla, demiş, bana mısır tanesi ver de, tavuklara vereyim de, bana yumurta versinler de, kuyumcubaşıya vereyim de, bana inci versin de, güzel kızlara vereyim de, çayırda gülüp oynasınlar da, çayır bana taze ot versin de, koyuna vereyim de, bana süt versin de, kocakarıya vereyim de, bana nazlı kuyruğumu versin.

— Su getir bana, mısır tanesi vereyim sana, demiş tarla.

Bunun üzerine tilki ırmağa gitmiş :

— Irmak, ırmak, ulu ırmak, demiş, bana su ver de, tarlaya vereyim de, bana mısır tanesi versin de, tavuklara vereyim de, bana yumurta versinler de, kuyumcubaşıya vereyim de, bana inci versin de, güzel kızlara vereyim de, gidip çayırda gülüp oynasınlar da, çayır bana taze ot versin de, koyuna vereyim de, bana süt versin de,

kocakarıya vereyim de, bana nazlı kuyruğumu versin.

Irmak vermiş tilkiye suyu. Tilki suyu tarlaya vermiş, mısır tanesi almış, mısır tanesini tavuklara vermiş, yumurta almış, yumurtayı kuyumcubaşıya vermiş, inci almış, inciyi güzel kızlara vermiş, güzel kızlar çayırda gülüp oynamışlar da, çayır tilkiye taze ot vermiş, tilki taze otu koyuna vermiş de, süt almış, hemen koşmuş kocakarıya sütü vermiş, nazlı kuyruğunu almış.

Nazlı kuyruğunu kocakarıdan geri alan tilki ırmağın yanından geçerken ırmak seslenmiş :

— Tilki kardeş, demiş, hey tilki kardeş, kuyruğunu bir daha kaptırırsan ne ben sana su, ne tarla suya mısır tanesi, ne kuyumcubaşı mısır tanesine inci verir, ne güzel kızlar inciyi alıp çayırda gülüp oynar, ne çayır taze ot, ne koyun taze ota süt, ne de kocakarı senin kuyruğunu sana verir, kuyruksuz gezersin ömrünün sonuna kadar. Tilkinin kuyruksuzu da tilki sayılmaz. İyisi mi, ya hırsızlıktan vazgeç, ya kuyruktan...

KEDİYLE KAPLAN

Bilmem, bilir misiniz, dostlar, kediyle kaplan akrabadırlar. Kedi kaplanın dayısı olur.

Günlerden bir gün, bir salı günü, diyelim, niye salı günü diyeceksiniz, çarşamba da olur, bir çarşamba günü diyelim, niye çarşamba günü, diyeceksiniz, peki en doğrusu söze başladığımız gibi, günlerden bir gün diyelim, kaplan öz be öz dayısı kediye rastladı.

— Vah zavallı, dayıcığım, dedi ona, neden böyle ufacık tefeciksin?

— Sen de benim gibi Âdemoğlunun eline düşseydin, niye böyle ufacık tefecik kaldığımı anlardın.

— Bak hele. Bana şu Âdemoğullarından birini olsun göstermez misin, dayıcığım?

— Göstereyim... Yürü...

Dayı yeğen yan yana yürümeye başladılar. Karşıdan bir manda sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan sordu :

— Âdemoğulları dediğin bunlar mı?

Kedi güldü :

— Sorduğu şeye bak, dedi, Âdemoğullarının bir tek çocuğu böyle yüzlerce mahluku önüne katıp otlatmaya götürür. Dilediği yere sürer.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Karşıdan bir beygir sürüsü sökün etti. Sürünün yanına geldiklerinde kaplan sordu :

— Âdemoğulları dediğin bunlar mı?

Kedi güldü :

— İlahi yeğenim, dedi, Âdemoğulları bunların sırtına biner de dünyanın dört bir yanını dolaşır.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Karşıdan bir deve sürüsü sökün etti. Kaplan bunların Âdemoğulları olduğuna öylesine kanaat getirdi ki :

— Hah, işte Âdemoğulları! diye haykırdı.

Kedi bu sefer bastı kahkahayı :

— Yine bilemedin, yeğen, dedi. Âdemoğullarının çocuklarından biri bunları birbirine bağlar da sonra kendisi bir eşeğe biner de, bu kambur kambur koskoca hayvanları dilediği yere çeker götürür.

Dayıyla yeğen yollarına devam ettiler. Az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler, sonunda bir dağ başına ulaştılar. Dağ başı ormanlıktı. Ormanda bir oduncu koskocaman bir ağaç kökünü bıçkıyla biçiyordu. Ceketsizdi, kolları sıvalıydı, geniş alnı terlemişti. Kedi :

— İşte Âdemoğlu, dedi.

Kaplan şaştı. Âdemoğlunun çelimsizliğine şaştı. Kedi, kaplanla oduncuyu tanıştırdı. Kaplanın niçin Âdemoğullarından birini olsun görmeye kalkıştığını da anlattı. Oduncu :

— Hoş geldin, sefalar getirdin, kaplan kardeş, dedi. Hazır buraya kadar gelmişken bana yardım ediver ne olur, dedi.

Kaplan Âdemoğlunun kendinden yardım isteyişine böbürlen-di, kediye, yani dayısına, “Nasılmış Âdemoğlu benden yardım istiyor bak,” demesine göz kırptı, oduncuya da :

— Hay hay, dedi, neymiş benden istediğin yardım?

Oduncu :

— Ne olur, odundaki şu yarığı pençelerinle ayır da daha kolay çalışabileyim. Benim gücüm yetmiyor, yarığı ayırmaya...

Kaplan yine göz kırptı dayısına, yani kediye. Sonra da gücünü kuvvetini iyice belli etmek için pençelerini oduncunun kestiği ağaç kökündeki yarığa daldırdı. Oduncu, yarıktaki kamayı çekiverdi. Kaplanın pençeleri kapanan yarıktaki kısıldı kaldı. Oduncu, ne olduğunu şaşırarak kaplanın karşısına geçti, bağdaş kurup oturdu, bir de çubuk yaktı. Kapanı kapıyan kaplan acısından bar bar böğürmek istiyor, ama utancından ses çıkarmıyordu. Bu ara bir çam ağacının tepesine tırmanan kedi, yani kaplanın dayısı, ordan yeğenine bakıyor, kıs kıs gülererek bıyıklarını buruyordu. Kaplan artık dayanamadı, başını yukarı kaldırıp kediye sordu :

— Aman be dayıcığım, beni burdan senin gibi ufalıncaya kadar bırakmayacak mı bu Âdemoğlu dersin?

Kedi :

— Orasını Allah bilir, miyav, dedi...

Bir rivayete göre, kaplanın dayısı olan kedinin keyiflenip miyavlaması işte bu zamandan kalmazdır...

SEVDA MASALLARI

BİR YÜREK TÜRKÜSÜ

Bu bir yürek türküsüdür. Sevişmek gibi acı, sevişmek gibi tatlı, sevişmek gibi karanlık ve aydınlık bir türkü...

Bu bir yürek türküsüdür. Çok uzak günlerde söylenmiş...

Çok uzak günlerde rastlamış o gözler birbirine. Yıldızları ışıklı salkımlar gibi sarkan bir geceymiş. İki yalınkılıç gibi delikanlının gözleri. İki üzüm tanesini andırmış gözleri genç kızın. Delikanlı yoksul bir kayıkçıymış. Genç kız, biricik çocuğu şehrin en zengin adamının. Şehrin en zengin adamının kızı, yoksul kayıkçının kayığına binerek çıkmış denizde dolaşmaya. Deniz, sonsuz bir seveda sözü gibi. Deniz, ıslıl ıslıl... Deniz...

Delikanlı kayıkçı küreklere asıldıkça, genç kızın yüreğiymiş yakamozlanan. Şehrin en zengin adamının kızı, oltaya tutulan pulları yaldızlı bir balık gibi, kayıkçının gözlerine takılmış. Almış sözü kayıkçının gözleri, genç kızın gözlerine şu sözleri söylemişler :

— Bakma bana zengin kızı. Ben bir yoksul kayıkçıyım. Dalgalara göğsüm gibi dayanan bir kayık, dalgaları kollarım gibi kucaklayan bir çift kürek ve karayele gönlüm gibi açılan bir yelkenden başka bir şeyim yoktur benim.

Bakma bana zengin kızı. Ne senin başına değerli taşlardan taç takabilirim, ne kollarına altın bilezik. Seni altında yatıracak bir çatım bile yok. Bakma bana zengin kızı. Ben bir yoksul kayıkçıyım...

Genç kızın gözleri kayıkçının gözlerini dinlemişler, dinlemişler. Onlar susunca bunlar almışlar sözü, şöyle demişler :

— Senden kim altın bilezik istedi yoksul balıkçı?.. Değerli taşlardan yapılmış taçları taşımaktan yorulmuştur başım... Senden istediğim bir çift demirden kolla, yele yelken gibi açılmış başıboş bir yürektir. Al beni yoksul kayıkçı. Götür uzaklara. Başıma yıldızlardan taç dilerim, kollarıma yakamozdan bilezik... Al beni yoksul kayıkçı. Götür uzaklara...

Yoksul kayıkçı bırakmış kürekleri. Gönlü gibi başıboş yelkeni

açmış. Yel üfürmüş, su götürmüş. Yıldızlı tan yerlerinde kayık ufala ufala kaybolmuş ve bir daha dönmemişler geri.

Bu bir yürek türküsüdür. Çok uzak günlerde söylenmiş bir türkü. Ve bugün yalnız kayıkçılar bu türküyü söyleyerek, yıldızlı gecelerde, deniz kızlarını çağırırlar...

Bu bir yürek türküsüdür. Sevişmek gibi acı, sevişmek gibi tatlı, sevişmek gibi karanlık ve aydınlık bir türkü...

(Ben / Yedigün dergisi, 30.1.1935)

BİR FOTOĞRAFÇI VİTRİNİ

Ne adını biliyordu, ne sanını duymuştu... Onu bir gün bir kıyıdan bir kıyıya işleyen vapurlardan birinin güvertesinde gördü. Hava güneşliydi, deniz durgun. Güneş genç kızın altın saçlarında idi, deniz, gök gözlerinde.

O, ona baktı... Ona baktı o... Bu bakışma bir saniyelikti belki. Delikanlıya bir yıl gibi geldi bu biricik saniyecik.

* * *

Günler geçti bu bakışmanın üstünden.

Yağmurlar başladı. Yağmurların ardından kar. Delikanlı, güneşli bir yaz sonunda gözlerinin içinde ışıldayan altın saçlarla gök bakışları unutmuştu çoktan... unutmuştu çabucak...

Çoktan unutulananlarla çabucak unutulananlar günün birinde anılırlarsa, onları ananlar için kötü olur. Delikanlı için de çoktan unutulanan, çabucak unutulananın günün birinde anılması kötü oldu.

Karlı bir günde şehrin en kalabalık sokağından geçiyordu. Paltosu yoktu. Yakasını kaldırmıştı. Öğle yemeği yiyememişti, akşama ne yiyeceğini düşünüyordu. Gözleri mağazaların camekânlarında... Mağazaların camekânlarında pırıl pırıl ışıldayan eşyalar.

Birden durdu. Durduğu yer bir fotoğrafçının camekânıydı. Orada küçük kartların ortasında büyük, koskocaman bir kadın başı. Bu baş bir yaz sonunda, gözlerinin içine bakanındı.

Durdu. Baktı...

Ne kadar durdu, ne kadar baktı? Bilmiyoruz... Yağan karın altında çok durdu, çok baktı ki, gece bekâr odasına döndüğünde üstünün başının sıırılsıklam olduğunu görebildi ve ince, iğneli bir ürpermenin gövdesini kapladığını duyabildi.

* * *

Bir delikanlının giyecek bir paltosu olmazsa karlı günlerde

fotoğrafçıların camekânlarındaki kadın başlarına bakmamalı. Hele bu baş, bir yaz sonunun çoktan, çabuk unutulmuş güzelinin başı ise...

Delikanlıyı ev sahibi bir hafta sonra bir belediye hastanesine kaldırttı.

Delikanlı bir fotoğrafçı vitrinine karlı bir günde saatlerce bakmasından on beş gün sonra bir belediye hastanesinde ölüverdi...

* * *

Gazeteler onun öldüğünü yazmadılar. Gazeteler onun öldüğünü yazmadıkları için bir fotoğrafçı vitrinindeki resmin sahibisi bu ölümü duymadı. Gazeteler, ciğerlerini üşüten yoksul bir delikanlının bir belediye hastanesinde öldüğünü yazsalar bile; bir yaz sonu, saçları güneşle ışıldayan genç kız, gözlerinin içine bir saniyecik baktığı delikanlının bu ölen delikanlı olduğunu nasıl bilebilirdi?

(Ben / Yedigün dergisi, 6.2.1935)

İLK KEMAN

Bir varmış, bir yokmuş, gökte yıldızlar daha genç kız gözleri gibi parlak, dağ başları karsız, denizler kıyıları kemirmemiş, güneşle ay gerdeğe girmemişken, ülkelerden bir ülkede bir sarı saçlı, gök gözlü kız varmış. Kızın saçları pırıl pırıl, gözleri ışıltılı ama, kulakları ses duymazmış. Suyu düşen ışıklar gibi güzel bir kızın böyle ses duymaması anasına babasına dert olmuş. Ülkenin en bilgili büyücüleri, alınları karasabanla sürülmüş bir tarla gibi çizgili kocakarılar ne etmişler, ne yapmışlarsa fayda vermemiş. Sarı kızın, küçük pembe birer istiridye kabuğuna benzeyen kulakcıklarına ses duyurtamamışlar.

Bu kızın saçları güneş sarısı, gözleri gök boyası olur da, sevgilisi olmaz olur mu hiç? Bizim, kulakları ses duymayan sarı kızın da bir yavuklusu varmış. Yavuklu denince kızın da oğlanı sevdiği anlaşılırsa, bu sözü yerinde kullanmadım demek. Doğrucası, sarı sağır kızı seven bir delikanlı varmış ama, sarı kızın delikanlıya baktığı yokmuş. Bir kızın bir oğlanı sevebilmesi için onun sesini duyması gerek değil midir? Sarı kız ses duymayınca sevebilir mi?

Günlerden bir gün, nereden geldiği nereye gittiği, kaç yaşında olduğu bilinmeyen, ak sakalı dizlerinde, gözleri kör bir koca kişi sarı kızın kapısını çalmış. Sarı kızın babası güler yüz, tatlı dille karşılamış bu uzak yolların konuğunu. Ortasına kırmızı güllerden nakışlar işlenmiş sininin başında dereden tepeden konuşurlarken dertli baba dert yanmış konuğuna; kızının küçük pembe istiridye kabuklarına benzeyen kulaklarının ses duymadığını anlatmış.

Nerden geldiği, nereye gittiği, kaç yaşında olduğu bilinmeyen, ak sakalı dizlerinde, gözleri kör konuk, dertli babayı dinlemiş, dinlemiş, sonra :

— Ben senin sarı kızının kulaklarını açabilir, onlara ses duyurabilirim, demiş. Ancak bunun için üstünde iki güvercinin yuva kurduğu bir ağaçtan kesilmiş bir tahta isterim.

Dertli baba sevinmiş bu söz üzerine. Ertesi gün ormana

giderek üstünde iki güvercinin yuva kurduğu ağacı bulmuş, dallarını keserek, koca kişiye istediği tahtayı getirmiş. Koca kişi bu tahtayı yontmuş, içini oymuş, ona o güne dek kimsenin görmediği bir biçim vermiş. Sonra dertli babaya dönerek :

— Şimdi kızının sarı saçlarından teller kesip getir, demiş.

Baba sarı kızın saçlarından kalın bir altın örgü kesip getirmiş. Koca kişi altın saç örgüsünü beşe ayırıp bunlardan dördünü o güne dek kimsenin görmediği bir biçimde oymuş olduğu tahtanın üstüne germiş, geriye kalan bir tutamı da bir küçük dal parçasına iki ucundan bağlamış, sonra dertli babaya dönerek :

— Şimdi bana bir delikanlı yüreği getir, demiş. Seven bir yürek...

Dertli baba kapı kapı dolaşarak seven yürek aramaya başlamış. Fakat, ses duymayan sarı bir kıza ses duyurmak için kim yüreğini verir? Sonra seven yürek sanıldığından çok az göğüste vardır.

Dertli baba kapı kapı dolaşıp yürek ararken sarı kızın yavuklusu, nerden geldiği, nereye gittiği bilinmeyen koca kişiye gelerek sarı sevgilisine ses duyurmak için yüreğini vermeye hazır olduğunu söylemiş. Ve ortası kırmızı gül nakışlarıyla işlenmiş sinide duran bir bıçağı alarak kendi elleriyle kendi göğsünü yarmış. Ak sakalı dizlerine inen koca kişi bu yarılan göğüsten delikanlının kanlı yüreğini çıkararak, tellerini sarı kızın altın saçlarından, tahtasını üstünde bir çift güvercinin yuva kurduğu ağaçtan yaptığı, o güne dek görülmemiş ilk kemanın içine koymuş.

İçinde yavuklusunun kanlı yüreği atan bu ilk kemanı alarak sarı kızın penceresi altında çalmaya başlamış.

Kızın küçük, pembe istiridye kabuklarına benzeyen kulakları birdenbire açılmışlar, duymuşlar sesi...

İşte o günden beri keman sesi, ses duymayan kızların kulaklarına sevdanın sesini duyurmak işini üzerine almıştır.

(Ben / Yedigün dergisi, 20.2.1935)

GEÇ KALMIŞLARDI

“Sevda, sonsuzluğun karanlığında ışıldayan bir pırıltıdır. Sona eren, sonu önceden bilinen sevdaların ne acılığı vardır, ne tadı.

“Bunun böyle olduğunu bilmeyenler sevda denilen hayaletin peşinde boşuna koşmasınlar!”

Bu sözleri bir dost meclisinde, baş başa kaldıkları iki üç dakikanın içinde sevdiği kadına söyleyen erkek belki haklıydı, belki haksız.

Ancak onların sevdası sonsuzluğun karanlığında bir pırıltı gibi ışıldamaya, sona ermemeye önceden mahkûmdu.

Niçin?

Niçin olacak! Çok geç rastlamışlardı birbirlerine. Bunu ikisi de biliyorlardı. Bunu ikisi de bildikleri için, birbirlerini daha derinden, daha içten, daha umutsuz sevmekteydiler.

Yükeleri böyle birbirine bağlananların, yolları her vakit birbirine bağlı olmaz.

O dost toplantısında baş başa geçen beş on dakikadan sonra, yıllarca görmediler birbirlerini. Yıllar saçlara ak düşürür, yıllar gözlerdeki ışığı söndürür, ellerin damarlarını katılaştırır; yılların yapamadığı bir tek iş vardır : Büyük yürek ateşlerini öldürmek. Yıllar bu ateşleri külleyebilir, gözle görülmez, elle tutulmaz yapabilir. Ancak öldüremez bütün bütün.

Onlar da birbirlerine yıllarca sonra saçlarında ak ve ellerinde şişkin mavi damarlarla rastladıkları vakit, yüreklerinde küllenmiş olanın yeniden tutuştuğunu anladılar.

Anlamasına anladılar. Ancak yine geç kalmışlardı. Ak saçla, damarları çıkık ellerle sevişmek gülünç olur biraz.

Yine geç kalmışlardı. Her şeyde gecikmek olur, sevdada olmaz.

Erkek yine onunla baş başa kaldığı bir beş dakika içinde dedi ki :

— Sevda, sonsuzluğun karanlığında ışıldayan bir pırıltıdır. Sona eren, sonu önceden bilinen sevdaların ne acılığı vardır, ne

tadı...

Erkeğin sözlerini kadın yine dinledi. Bir avünma, inanılması lazım olan bir yalan, bir acı söz gibi dinledi bu sefer.

Onlar tekrar buluşmakta bile geç kalmışlardı. Geç, çok geç...

(*Ben / Yedigün dergisi, 27.2.1935*)

BİR MİNİMİNİ EV İSTERİM

Ona dedi ki :

— Bir küçücük ev isterim. Damlarının kiremitleri tarlalarda açan gelincikler gibi kırmızı olsun. Pancurları yemyeşil, duvarlarının boyası leylakların aklığında...

Bir minimini ev isterim. Önünde bir avuç bahçesi bir ipekli Acem halısı gibi ışıltılı olsun. Havuzu mermerden, havuzunun sularında balıklar, güneş aydınlığı gibi.

O, onun bu dediklerini dinledi, dinledi : Sonra onun istediği minicik evi kurabilmek için para kazanmaya gitti.

O, duymuştu ki, uzakların uzakları bir ülkede akan çayların içi altın tozuyla doludur.

O, onun istediği yeşil pancurları, leylakların aklığındaki minicik eve takabilmek için, uzakların uzakları ülkedeki suları altınlı çayların kıyılarına gitti.

Suları altınlı çayların kıyılarında geceler buz gibi soğuk, cehennem gibi sıcaktı gündüzler. Suları altınlı çayların kıyılarında, sakalları bir karış uzamış, kemerleri hançerli, gözleri sıtmalı adamlar vardı.

O, mermer havuzun sularında güneş ışığı gibi balıkları yüzdürebilmek için; suları altınlı çayların kıyılarında gözleri sıtmalı, kuşakları hançerli adamlarla boğuştu, geceleri dondu, gündüzleri bayıldı sıcaktan. Ve yıllar geçti.

Bir gün bir evin kapısını yüzü sapsarı, kamburu çıkmış, yaşı belli olmayan bir adam çaldı. Sirtında ağırlığını çekemediği bir çuval taşıyordu. Sol yanağında derin bir bıçak yarasının yeri vardı.

Kapıyı bir kocakarı açtı. Kapıyı çalan sordu ona :

— O nerde? Ben ona pancurları yeşil, kiremitleri gelincik gibi kırmızı minimini bir ev kurmak için uzakların uzakları ülkelerde akan içi altın tozuyla dolu çaylardan, bitmez tükenmez bir zenginlik getirdim. O nerde?

Kocakarı bu sorguya şöyle karşılık verdi :

— O evlendi çoktan... Şu karşı caddenin sonundaki büyük

apartmanın üçüncü katında oturuyor. / Kübik mobilyaları, bir radyosu ve kaloriferi var...

Uzakların uzaklarından sapsarı yanağında derin bir bıçak yarası ve sırtında bir çuval altın tozuyla dönen yine sordu kocakarıya :

— Ya minimini bir mermer havuzda güneş ışığı gibi yüzecek olan balıklarla ipekli bir Acem halısı gibi ışıldamasını istediği bahçe?..

Kocakarı sırttı :

— Apartmanda bir cam kavanoz içinde balık besliyor ve yatak odasının penceresinde iki saksı var...

(Ben / Yedigün dergisi, 6.3.1935)

KORKU

Onu anası bir korsan gemisinde doğurmuştu. İlk duyduğu ses, küreklere zincirlenenlerin sırtında şaklayan kırbaç sesleri; ilk gördüğü renk karanlık bir deniz gecesinde tutuşturulan bir kalyonun yangın kızılıstısıydı.

O bağırmasını, dövüşmesini, yıldızlara bakıp suyun sonsuzluklarında yolunu bulmasını, yelde yelken şişirmesini öğrendi.

Öğrenmediği bir tek şey vardı : KORKU...

Otuz yaşına geldiği zaman Akdeniz'in en yıldırıcı korsanı olmuştu. Ona zeytin ağaçlarıyla yeşillen ve portakal bahçeleriyle kızaran kıyılarda bir tek ad vermişlerdi : KORKUSUZ...

Korkusuzun korkuyu duyabileceğini düşünmek, güneşin bir gece yarısı doğacağını düşünmek gibi bir şeydi...

* * *

Bir gün, bir öğle sığağında Korkusuz'un kadırgası bir Venedik kalyonuna saldırdı. Kalyon yakıldı, yükler korsan gemisinin ambarına boşaltıldı ve esirler zincire vuruldular.

Kalın zincirler yalnız kalın kıllı kollara değil, manolya aklığında bir genç kız bileğine de takılmıştı.

Korkusuz, akşam güneşinin kızılığıyla yanan yüzünü esirlerin üstüne eğdiği vakit onu da gördü. "Kadın zincire vurulmaz," dedi, "çözün."

Kolları manolya aklığında kızın zincirlerini çözdüler. Kız, akşam güneşinin ışığında korkusuzun yüzüne baktı. Gök boyalı, gök ışıklı iki göz Korkusuz'un gözlerine baktılar. Uzun uzun, inadına, alay ede ede baktılar.

Korkusuz, sendeledi bir. Korkusuz bayılacak gibi oldu. Korkusuz ilkönce korktu ömründe. Bir çift gök boyalı, genç kız gözünden korktu Korkusuz.

(Ben / Yedigün dergisi, 13.3.1935)

İLK AK

Saçları gün ışığı gibi idi. Ona bakan :

— Bu kız başında bir güneş taşıyor, derdi.

Gözleri gök boyalı idi. Ona bakan :

— Bu kız gözlerinde gökyüzünü taşıyor, derdi.

Yanakları gül yaprağı gibi idi. Ona bakan :

— Bu kızın yüzünde bir sabah bahçesinin aydınlığı var, derdi.

O eski Anadolu masallarının kızlarına benzerdi. Güldükçe güller açılır, yürüdükçe yeşil çimenler biterdi altında ayaklarının.

Bir iyi, bir temiz, bir aydın yüreciği vardı, kötülük bir kerecik olsun kapısını çalmamış, karanlık, bir saatçik olsun penceresinden girmemişti bu yüreciğin. Günlerden bir gün bu masal kızının karşısına bir erkek çıktı. Nereden geldiğini, nereye gittiğini, kim olduğunu iyice anlayamadığı bir erkek.

Erkek yakışıklı değildi, zengin değildi, yalnız sevmesini biliyordu. Ateş olup yanarak, yel olup haykırarak, dal olup kırılarak sevmesini.

Seviştiler. Birbirlerine, birbirimizi seviyoruz demeden.

Bir gece, erkek çaldı kapısını genç kızın. Ayışığı vardı dışarıda. Kız çıktı kapı önüne, yüzü ay ışığında rüya gibi oldu.

— İçeri gel! dedi.

— Gelemem, dedi ötekisi, gidiyorum.

— Nereye?

— Uzaklara bir daha dönmeyeceğim. Sana hoşça kal demeye geldim.

Kız bir şey demedi. Kapadı kapıyı. Dışarda ayak sesleri uzaklaştı. Sonra sessizlik.

O gece masalların kızı yatmadan önce gün ışığı gibi saçlarını tararken arada, altın saçlarının arasında gümüş bir tel gördü. İlk ak...

(Ben / Yedigün dergisi, 20.3.1935)

TELGRAF TELLERİ

Telgraf telleri havalarda direkten direğe, direkten direğe uzanıp giderler. Nerede başladıkları, nerede bittikleri bilinmez.

Telgraf telleri gözle görülmez, kulakla duyulmaz seslerle doludur, görünmez, ölüm, sevinç, bekleyiş, geliş, hıçkırık, kahkaha sesleriyle.

Kırlarda telgraf direklerine kulaklarınızı koyun ve dinleyin. Bu çoktan kurumuş, çoktan ölmüş sanılan, dalları budanmış ağaç gövdelerinin nasıl için için inlediğini, güldüğünü, ses verdiğini duyarsınız. Onlar başlarına bağlanan tellerin diliyle konuşurlar, gülerler ve ağlarlar.

* * *

Sevdiği adam çok uzaklara gideliden beri Sarı Kız her akşam, her sabah, her öğle vakti, günün yirmi dört saatinde kapısının vurulacağını ve telgrafçının uzaklara gidenden haber getireceğini bekledi.

Günler geçti, günlerin peşinden haftalar ve haftaların ardından aylar. Fakat beklediği haber gelmedi, gelmedi bir türlü.

Sarı Kız sarardı, bir kayısı gülü gibi soldu gitgide Sarı Kız.

Kızlar çok sararıp solarlarsa anaları babaları telaşa düşer. Sarı Kız'inkiler de telaşa düştüler. Doktorlar "Kızınızı kırlara götürün," dediler. Sarı Kız kırlara götürüldü. Şehirden uzak, yolların kenarlarında telgraf direkleri ve telgraf direklerinin başlarında telgraf telleri dolanan kırlara.

Genç bir kız bir türlü gelmeyen bir telgraf yüzünden sararıp solar da onu kırlara götürürlerse ve kırlarda telgraf telleri uzarsa yol boyunca, o kız ne yapar?

Sarı Kız'ın yaptığını!

Sarı Kız her sabah gidiyor, kulağını telgraf direklerine dayıyor ve tellerin sesini dinliyordu.

Bu telgraf tellerinin sesini dinleyiş bütün bir yaz sürdü. Ve

sonbaharın ilk soğukları başladığı bir günün akşamında Sarı Kız'ı
bir telgraf direğinin dibinde, başucunda, tellerden düşmüş bir serçe
kuşuyla ölü buldular.

(Ben / Yedigün dergisi, 27.3.1935)

BIRAK BENİ KIZIM

O memleketinin değil yalnız, yeryüzünün en tanınmış ozanlarından biriydi. Ak saçlı başının resmi bir ışık yığını gibi gazete ve mecmuaların birinci sayfalarında görülür, kitapları en ıssız dağ başlarında bile okuyucu bulurdu.

Bir ilkbahar başlangıcında, canlanan bütün bir yaradılış onda uzun bir dinlenme isteği doğurdu. Şehirlerden ve insanlardan uzak, hâlâ gençliğini kaybetmeyen yüreğiyle baş başa, yapayalnız bir dinleniş.

Kitapçısı ona bir dağ otelinin adresini verdi. Bu kıştan bahara dönüş mevsiminde yolcuların uğrağı olmayan bir dağ oteli.

Otelin kapısından içeri girdiği zaman, koskocaman yıldızlarıyla serin bir dağ gecesi, dışarda çoktan alçalmıştı. İçerisi, yanan bir ocağın kızılığıyla alacakaranlıktı.

Otelci güler yüzlü bir koca kişi. Otelcinin altın saçlı bir genç kızı var. Ocağın kızılıyla yangınlı bir deniz gibi yanan gözleri olan bir genç kız.

Ozanla genç kız akşam yemeğinden sonra karşılıklı oturdular. Genç kızın elinde onun bir kitabı vardı. Ozan genç kıza sordu :

— Bu kitabı yazanın yazılarını sever misiniz?

Genç kız karşılık verdi :

— Yüreğimi sevdiğim kadar, ölesiye.

— O, benim yakın arkadaşımdır.

— Bana onu anlatsanıza...

Ozan kendini anlattı genç kıza. Kendi kendini hırpalayarak, kendi kendine acıyarak ve kendi kendini okuyarak.

Altın başlı çocuk soluk almadan saatlerce dinledi onu. Dinlerken kızıl alevli gök gözleri öyle bayılıyordu ki, kocamış ozan bu dağ başında hâlâ gençliğini kaybetmeyen yüreğiyle, bu bayılan gözlerin karşısında şimdiye kadar düşmediği bir fırtınaya düşeceğini ve dokuması dağılmaya başlayan yelkeninin bu rüzgâra karşı koyamayacağını anladı. Ertesi sabah, daha gün doğarken, ayaklarının ucuna basarak merdivenleri indi, bir gölge gibi dışarı sıyrıldı ve

şehrin yolunu tuttu.

Çok yürümemişti ki, peşinden yaklaşan ayak sesleriyle durdu ve döndü, baktı arkasına. Kendisine doğru koşarak yaklaşan altın başlı çocuktü.

Bekledi. Karşılaştılar. Kocamış ozan okşadı kızcağızın başını. Kızcağız :

— Beni de götürün; diyordu. Sizin kim olduğunuzu biliyordum zaten. Sizi sizden dinledim. Sizsiz yaşayamam artık. Siz olmadan, ben...

Kocamış ozan damarları çıkık elleriyle kızın gülden ağzını kapattı ve :

— Sus yavrum! Bırak beni. Ben bu yolun sonundayım, sen bu yolun başında!.. dedi ve bir daha arkasına bakmadan yürüdü...

Yedigün'ün bu sevda masalı da bitti böylece.

(Ben / Yedigün dergisi, 3.4.1935)

DURGUN SULARIN GENÇ KIZI

Ona, “Durgun suların genç kızı” diyorlardı. Bu adı niçin takmışlardı? Gözlerinde ışıldayan yüreği hiç de durgun bir suyun pırıltısıyla titremiyordu. Bu gözlerde görülen yürek bir fırtına akşamının kızılıtlı karanlığı gibi, kudretli ve ağırlıydı.

Ona, “Durgun suların genç kızı” diyorlardı. Niçin? Çünkü o her sabah durgun suyun başına gelir, oturur orda, ve saatlerce gözleri, durgun suyun ışığında öylece kalırdı.

Durgun suyun genç kızı neden her sabah geliyordu buraya? Bu durgun suyun aynasında kendi güzelliğine dalan bir deli miydi? Yoksa bu durgun suyun gizlediği bir facia mı vardı hayatında?

Bunu merak edenler öldü. Bir yaz akşamı bu merak benim de içime bir ateş damlası gibi düştü. Bir insanın yüreğine merak bir ateş damlası gibi düşünce o vakit rahatını kaybeder. Ben de kaybettim rahatımı. Durgun suların genç kızını her sabah aynı yere götüren sırrı çözmeye uğraştım ve sonunda çözdüm bu düğümü.

* * *

Durgun suların genç kızının her sabah bu kıyıda beklediği, aradığı bu suların içinde kaybolan bir sevgili başıydı. Bu suların içinde küçük inci taneleri gibi hava kabarcıkları yükselterek boğulan bir sevgili başı...

Diyeceksiniz ki, bu masal ne tuhaf başladı ve ne tuhaf bitti. Ne yapayım? Hakiki masallar, yaşanmış gönül masalları hep böyle başlar, böyle bitiverir.

(Ben / Yedigün dergisi, 10.4.1935)

DİLE GELEN BUDA Başka Diyarların Masalı

O, Tibetliydi, öteki de Tibetli. Her Tibetli gibi ikisinin de gözleri çekik badem gibi, yüzleri güneş yanığı kızılıtlı, elmacık kemikleri çıkık ve saçları kapkaraydı.

Onun yekpare tahtadan tekerlekli bir kağnısı vardı. Ve bu kağnıyı, kocaman boynuzları kıvrık, iki tüylü öküz, yıldızlı step gecelerinin altında yürek parçalayıcı türküler söyleterek bir tan yerinden öbür tan yerine sürüklerdi.

Ötekisi bir zengin Mogol tüccarının kızıydı.

O, bütün ömrünü kağnısının üstünde yıldızlarla baş başa kalarak, insanlardan uzak geçirdiği için konuşmasını unutmuş gibiydi.

Bir Mogol masalı bogatırı gibi yiğit, fakat bir eski zaman Çin prensesi kadar sıkılgandı.

Ötekisi, babasıyla beyazların şehirlerine yolculuklar yapmış ve bir beyaz kadının bütün kurnazlığını çekik badem gözlerinin ışıtlı karanlığına sindirebilmişti.

Birbirlerini, birbirlerine tek söz etmeden seviyorlardı. Öteki, onun açılmasını bekliyor, O, günden güne taşıdığı büyük sevdıyla kendi yüreğine kapanıyordu.

* * *

Tibet'in büyük mabetlerinden birinde Buda'nın bir heykeli vardır. Delikanlılar bu heykele "Dilek Budası" derler. Kırk gün kırk gece karşısında diz çöküp yüreğinden aynı dileği geçirenler sonunda muratlarına erer diye inanırlar.

O, içinden tapındığı canlı putuna tek söz söyleyemeyeceğini anlayınca, dilekleri yerine getiren cansız Buda'ya söz söylemeden kırk gün kırk gece yalvarınayı aklına koydu. Ve yıldızlı step gecelerinin altında tekerlekleri yürek parçalayıcı şarkılar söyleyen kağnısıyla kocaman boynuzları kıvrık, tüylü öküzlerini sattı, Dilek

Budası'nın önünde diz çöktü.

Günler ve geceler birbiri peşinden akıp geçtiler. Artık onun gözü, önünde diz çöktüğü Buda'yı bile göremiyordu. Öyle kendinden geçmiş, öyle yüreğinin içindeki dileğe gömülmüştü.

* * *

Kırkıncı gece. Mabedin içi alacakaranlık. O, iki saatlik bir ayrılıktan sonra Buda'nın önünde yine diz çökmüş. Gözleri kapalı.

Kırkıncı gece. Son gece... Kırk gün susmuştu. Kırk gün içindeki dileğin Buda'ya sözsüz malum olmasını istemişti. Fakat bu sonuncu gece dayanamıyor işte. Haykırmak arzusu yakıyor yüreğini. Haykırmak arzusu bir yüreği yakınca ne olur? Yanan yürek haykırır...

O da haykırdı :

— Seviyorum! Çıldırasıya, ölesiye, geberesiye seviyorum.

Birdenbire kapalı gözlerinin üstünde bir elin dolaştığını duydu. Ürpererek açtı gözlerini. Dilek Buda'sı elini uzatmış, yüzünü okşuyor ve şöyle konuşuyordu :

— Sevginde yalnız değilsin, oğlum, seviliyorsun. Yarın, son yıldız gökyüzünde sönerken git sevdiğini bul ve hiçbir söz söylemeden sarıl boynuna...

* * *

Onunla ötekisinin düğün gecelerinde dedikoducu ağızlar şunları söylediler :

— Kız parayla mabedin sahiplerini kandırmış. Dilek Buda-sı'nı yerinden kaldırtıp kendisi onun biçimine girmiş ve ona böylelikle cesaret vermiş...

Bu dedikoduya inananlar da oldu, inanmayanlar da... Siz de ister inanın, ister inanmayın...

(Ben / Yedigün dergisi, 17.4.1935)

BİR BAHAR MASALI

Bir varmış, bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, yoksul bir eskicinin güneşli günden aydınlık, aylı geceden güzel bir kızı varmış. Kızı uzun boylu tarif istemez, kız güzel olmasaydı, masamız sevda masalı olmazdı. Neyse lafı uzatmayalım, kız büyümüş, on sekiz yaşına basmış. On sekiz yaş güzel kızların en korkulu yaşıdır. Eski masalarda korkulu yaş beşte başlardı, zaman ilerledi, yeni sevda masaları on sekiz yaş korkuludur diyor genç kızlar için. Neyse lafı uzatmayalım, yoksul eskicinin on sekiz yaşına basan güzel kızı bir gün kırdaki hava almaya gitmiş. On sekiz yaşında güzel kızların bir mayıs günü kırdaki hava almaya gitmesi de korkuludur, gel gelelim, gençlik bu, tehlikeyi önceden sezebilir mi? Neyse lafı uzatmayalım, yoksul eskicinin güneşli günden aydınlık, aylı geceden güzel kızı bir mayıs sabahı kırdaki hava almaya gitmişken karşıdan son hızla gelen bir otomobilin çarpışıyla yuvarlanmış yere. Otomobil durmuş hemen... İçinden aslan gibi yakışıklı bir delikanlı inmiş, koşmuş, kaldırmış kızı. Kız baygınmış ve ayıldığı vakit başını aslan gibi delikanlının dizleri üstünde bulmuş. Bir delikanlıya, bir de biraz ötede duran en son model pırıl pırıl otomobile bakmış, tekrar kapatmış gözlerini. Tekrar açtığı vakit gözlerini, iki yandan baş döndürerek devrilen ağaçların arasında son vitesle uçan otomobilde bulmuş kendini. Yanı başında, direksiyonda aslan gibi delikanlı.

Eğer bu bir senaryonun başlangıcı olsaydı, sonunda aslan gibi delikanlı şehrin en zengin adamının oğlu çıkar ve yoksul eskicinin kızıyla evlenirdi. Halbuki bu Yedigün'ün sevda masalıdır. Yoksul eskicinin kızı yine aslan gibi delikanlıya varır ama, aslan gibi delikanlı şehrin en zengin adamının oğlu değil, şofördür.

(Ben / Yedigün dergisi, 1.5.1935)

KIRLANGIÇ VE KARTAL

İki kırlangıç, biri erkek, biri dişi, yeşil pancurlu, tek katlı bir dağ evinin geniş, oymalı saçağı altında yuva kurdular.

İki kırlangıcın pamuk gibi yumuşak, ipek gibi parlak tüylü göğüslerinin içinde yeryüzüne sığmayacak kadar büyük bir seveda taşıyan iki miniminicik yürek vardı.

Erkek kırlangıç dişi kırlangıca Afrika'nın sıcak bir akşamı, bir hurma ağacının dalları arasında rastlamıştı. Şimdi bir şimal yamacının ılık yaz günlerini bu geniş, oymalı saçakta geçiriyorlardı.

Her sabah güneşle beraber kanatlarını ışıpta yaldızlatarak yamacın ta tepelerine doğru uçuyorlar, gökyüzünün mavi sonsuzluğunda birbirlerini kovalıyorlar, akşamları geniş, asmalı saçağın altındaki yuvalarına yürecikleri sevinçten ve sevgiden çarparak dönüyorlardı.

* * *

Sonbahar geldi. Havalar soğudu. Kırlangıç sürüleri yer yer toplanarak, büyüyerek sıcak memleketlere doğru yola çıkmaya hazırlandılar.

Geniş asmalı saçağın altındaki yuvalarını bizim iki sevdalı bir türlü bırakamıyorlardı. Eğer bir iki gün daha geçerse, içine katılarak sıcak iklimlere gitmek için bir tek kervan bile bulamayacaklardı.

* * *

Erkek kırlangıç, dişisine dedi ki :

— Yarın yola çıkıyoruz. Bu sabah yamacın tepelerine doğru son bir uçuş daha yapalım.

Son uçuşu yaptılar. Tam yamacın tepesine gelmişlerdi; dişi önde uçuyordu; birdenbire havaları hıştırtıyla yaran bir ses duyul-

du. Kara kanatları açılmış, kıvrık gagalı bir kartal böyle apansız nereden çıkıverdi? Kapkara bir yıldırım gibi dişi kırlangıcın üstüne yaklaşıyor.

Erkek kırlangıç, yüreciğinden ve kanatlarının gücünden umulmayacak bir hızla atıldı, tam kartalın pençesi dişi kırlangıca inerken bu pençenin altına soktu gövdesini. Kartal kendiliğinden gelen bu sersem avla yükseldi. Kayboldu.

* * *

Ertesi yıl geniş, oymalı saçığın altında yine bir kırlangıç yuvası kuruldu. Dişi geçen yılki dişiydi, erkek yeni bir erkek.

(*Ben / Yedigün dergisi, 9.5.1935*)

ÖBÜR MASALLAR

TİLKİ VE KARGA

Karga ağacın dalı üstüne tünemiş, ağzında peynir. Kim bilir nerden, ne güçlkle, ne korkuları göze alarak ele geçirdiği bir lokma peynircik.

Tilki ağacın altında. Gözü karganın peynirine dikili. Tilkinin bütün işi gücü kurnazlık, ikiyüzlülük, yalancılık ederek geçinmektir. Şimdi de, nasıl etsem şu karganın peynirine konsam diye düşünüyor ve başlıyor, sersem kargacığı pohpohlamaya.

İşin sonunu bilirsiniz : Karga, pohpohlanan sesinin yanıklığını göstermek için şarkıya başlıyor, bir lokma peyniri düşünüyor ağzından ve tilki konuyor peynire...

* * *

Çocukluğumuzdan beri bu anlatımı söylerler, ezberletirler bizlere ve kargayla, o budala, o sersem kuşla alay ettirirler.

Karganın aptallığı ortada. Alay edelim, ancak bir parça da acıyalım. Tilkiye gelince, neden o bu anlatımda bir kahraman gibi karşımıza çıkartılıyor. Pohpohlanmaya aldanmak gülünçtür. Doğru! Ancak pohpohculukla peyniri kapmak da iğrenç değil midir?.

(Orhan Selim / Akşam gazetesi, 11.4.1935)

AĞUSTOSBÖCEĞİ İLE KARINCA

Ağustosböceği artisttir. Bütün bir yaz sıcak, sarı kırları, ılık, yıldızlı geceleri sevinçli türküsüyle doldurur. Kırılarda çalışanlar, yıldızların altında yorgunluk çıkarırlar onun aydınlık sesinden tat duyarlar.

* * *

Ağustosböceği artisttir. Şarkısını söylemek için soluk tüketir; yüreciğini parça parça, ışıklı damlar gibi ses biçimine sokarak havalara dağıtır. Yorulur, didinir... Yalnız kendisi için değil, bütün kendini dinleyenler için... O bu işe, başkaları için türkü söylemeye öyle alışmıştır ki, kendini düşünmez, bütün bir yaz, kendi özel yararını bir kerecik olsun aklına getirmez.

* * *

Kara kış gelmiştir. Ağustosböceği aç. Ağustosböceği donuyor soğuktan. Gider, karıncanın kapısını çalar.

Karınca, bütün bir yaz yalnız kendini, yalnız özünü düşünerek kışlık yiyeceğini düzmüş, ambarlarını doldurmuştur. Şimdi buğday çuvaları arasında, burnu Kafdağı'nda oturmaktadır. Bütün bir yaz, taneleri birbiri peşinden kendi evine sürüklerken, Ağustosböceğinin, türkülerinden hız aldığını, o türkülerle yazın güzelliğini bir parçacık olsun anlayabildiğini çoktan unutmuştur. Şimdi, kapısını çalan Ağustosböceğini, üstüne üstlük, kendi aklınca bir de alay ederek kovar.

* * *

Ben bu masaldaki karıncadan tiksiniyorum, iğrenirim. Ağustosböceğine gelince, ona bütün bir yaz kendini, özünü düşünmeden, türkü çağırdığı için değil, hayır, bu onun en güzel, en kahraman

yanıdır, hayır, ben Ağustosböceğine gidip karıncanın kapısını
çalacak kadar budalalaştığı, en sonunda, yüreğinin gücünü böylece
kaybettiği için kızarım.

(Orhan Selim / Akşam gazetesi, 18.4.1935)

İKİ İNATÇI KEÇİ

İki inatçı keçinin başına gelenleri bilirsiniz. Çocukluğumda okuduğum bu masalın resmi gözümün önündedir.

Bir yanı yalçın bir yamaç, öbür yanı baş döndürücü, dibi görünmez bir uçurumla çevrili, dar, ancak bir keçi yolu. Bu daracık, korkuyla çevrilmiş yolun üstünde, karşılıklı duran, boy-nuzları birbirine çatışmış iki keçi. Ayaklar gergin, kafalar tos, sakallar ürpermiş.

Biri yol ver geçeyim diyor. Öbürü sen yol ver, ben geçeyim, diyor. İkisi de birbirinden inatçı. İkisi de, kendi yolunda bir adım geri atmamak için, karşısındakine yol vermiyor.

Sonunu biliyoruz. Kavga, ölüm kavgası...

* * *

Bu iki keçinin masalını bize inatçılığın kötülüğünü öğretmek için okuturlardı. İnatçılığın, dik kafalılığın sonu işte böyle ölümdür, diye korkuturlardı bizi.

* * *

Ben, yıllar var ki bu inatçı, bu yollarından geri dönmek uğrunda ölümü göze alan iki dik kafalı keçinin inatlarına karşı bir gönül saygısı beslemekteyim.

Çocuklarıma inadin güzelliğini, inadin büyüklüğünü bu iki inatçı keçi masalıyla anlatırım.

(Orhan Selim / Akşam gazetesi, 19.4.1935)

KURBAĞA İLE ÖKÜZ

Kurbağayı bilirsiniz : Patlak gözleri, gövdesine göre şişko karnı, durup dinlenmeden boyuna cırlayan, boyuna bir nargile gibi takırdayan sesiyle sevimli bir hayvan değildir pek.

* * *

Öküzü bilirsiniz : Gördüğünü bir saat sonra kavrayabilen donuk, boyası soluk gözleri, böbürlenmekten ağır boynuzlarını taşıyamayan hantal kafası, boyunduruğa alışkın kalın boynu, salaklığı ve kofluğuyla, pek de cana yakın bir hayvan değildir.

* * *

Masalı da bilirsiniz : Kurbağa derede çimerken, ötede salına salına otlayan koca bir öküz görür. Öküzün kılığına, kalıbına imrenir. Niçin ben de böyle iriyarı, koskocaman olmayayım? der, başlar derenin suyunu içmeye. İçer de içer, içer de içer. Sonunda çat! diye, içine çok üflenmiş balon gibi çatlayıverir.

* * *

Kurbağa, gözü yukarda olduğu için böyle çatlamıştır, derler. Hayır, öyle değil!.. Kurbağanın başına bu iş, isteye isteye öküze benzemek istediği için gelmiştir.

(Orhan Selim / Akşam gazetesi, 24.4.1935)

ODUNCU VE ÖLÜM

Çoğunuz bilirsiniz ya, ben, belki bilmeyenler vardır diye kısaca anlatıvereyim :

Yaşlı bir oduncu, ak sakalı göbeğinde mi, değil mi bilmiyorum doğrusu, evet, yaşlı bir oduncu sırtına odunları yüklemiş ahlaya pufлая bir orman kıyısında yürümekteymiş. Sırtında yük ağır, ayaklarında adım atmaya gücü yok. Tak demiş canına bu yaşayış ve bağırması birdenbire :

— Hey ölüm, nerdesin? Gel de canımı al!

Daha sesi ormanın içinde çınlayışını kaybetmeden, sanki yerden biter gibi, karşısına ölüm dikilivermiş. Yaşlı oduncunun canını almak için karşısına dikilen ölümün elinde uzun saplı, eğri ağızlı bir tırpan ve sarı kemik omuzlarında kara bir pelerin var mıymış, yok muymuş, bilmiyorum. Yalnız, yaşlı oduncunun, karşısında ölümü görür görmez :

— Senden bir dileğim var, şu yükü sırtıma iyice yerleştiriver! dediğini ve böylelikle : “Bir aralık yaşamaktan usandım, ölümü çağırdım ki canımı alsın diye, ancak o karşıma çıkınca korktum, yaşayış yükümü bütün ağırlığıyla sırtıma daha iyi yerleştirmesini diledim,” diye düşündüğünü biliyorum.

Yine biliyorum ki, bu anlatımla ortaya konmak istenen, sözde çok derin filozofluk, adam oğlunun yaşamaya körü körüne bağlılığı düşüncesi, her yerde her vakit doğru değildir. Bu görüş, bize, bile bile röntgenin ışığında parmaklarını, kolunu, ciğerlerini yakarak ölümün üstüne atılan doktorların, bir ideal uğrunda dudakları sararmadan can verenlerin, bir sözle adam oğlu adını bir ün gibi taşıyan büyüklerin kafalarını, işlerini ve ruhlarını anlatmaktan çok uzaktır. Bana onları anlatamayan bir masalın filozofisini çocuklarımıza yıllarca ezberletmişiz... Ne yazık!..

(Orhan Selim / Akşam gazetesi, 7.5.1935)

PİRE VE KEDİ

Ak, yumuk yumuk bir kedi yavrusunun tüyleri arasında bir pire yaşamaktaydı. Pire, gözle zor görülecek kadar küçük, bir ceylan gibi çevik ve bir insan kadar, bir insan çeşidinde akıllıydı. Bunun içindir ki, ak kedi yavrusu ne yaptı ettiyse, tüyleri arasında zıplayıp duran, inceden inceye derisini sokan pireyi yakalayamadı bir türlü. Nasıl yakalasın ki, pire ele avuca sığacak soydan değildi.

Sözü uzatmayalım, ak tüyleri arasında çevik ve akıllı pireyi taşıyan kedi yavrusu, bir yandan bu gözle zor görülecek kadar minicik düşmanını yakalamaya uğraşırken, öte yandan, günlerin ve ayların geçişiyle büyüdü, serpildi, akıllılaştı. O kadar akıllılaştı ki, kedi pireyi yakalamak için bir plan kurdu.

İlkönce, pireyle doğrudan doğruya boğuşmaktan vazgeçti. Ne kımıldandı, ne tepreşti, ne pirelendi. Öyle kımıldanmaksızın uzun günler durdu. Pire, yelkenleri suya indiren kedinin sırtında, kendi tarlasında dolaşan bir çiftçi gibi yan geldi ve başladı şişmeye, şişmanlamaya, gelişmeye. Pire şiştikçe, şişmanladıkça kımıldanamaz, zıplayamaz oldu. Zıplayamayan, kımıldanamayan pirenin pireliğini kaybetmiş demektir. O da bunu kaybetti. Sonunu anladınız elbette, kedi planını başardı ve bir öküz kadar ağırlaşan pireyi yakalayiverdi.

Pirenin başından geçeni unutmayınız, öküz pireleşirse ve pirenin gibi zıplamaya kalkışırsa gürültüye gider, pirenin öküzleşirse kapana tutulur.

(Orhan Selim / Akşam gazetesi, 16.6.1935)

BİR ÇOBAN MASALI

Hikâyeyi bilirsiniz :

Zaman-ı evailde bir çoban varmış. Zaman-ı evailde bir çobanın var oluşu o kadar meraklı bir şey değil ama, bu çoban yalancıymış da. Zaman-ı evailde bir çobanın yalancılığı da pek üstünde durulmaya değmez bir iştir belki. Fakat gel gelelim, bu zaman-ı evaildeki yalancı çoban köy halkının başına bela kesilmiş.

Hiç kimseye zararı dokunmayanların adı sanı çabucak unutulur da başa bela kesilenlerin şöhreti nesillerden nesillere geçer. Büyük İskender'le Dara'nın tarihe geçişleri başlara bela kesilmiş olmalarından gelir, diyorlar. Bu deyişin doğru bir tarafı da yok değil hani!..

İşte, zaman-ı evaildeki yalancı çoban da başa bela kesildiği için aklımızda kalmış ya!..

Yalancı çoban, köy halkı derin uykularındayken birdenbire :
— Ağıla kurt girdi!.. Yetişin!.. diye feryada başlamış.

Köylüler yataklarından don paça fırlarlar, kazma, kürek, tırpan ağıla giren kurdu öldürmeye giderlermiş. Giderlermiş ama, ağıldan içeri girer girmez kurdun kanlı ağzıyla değil, çobanın alaycı kahkahalarıyla karşılaşmışlar. “Karşılaşmış” dediğime göre, bu işin birçok defa tekrar etmiş olduğunu anladınız elbet.

Yalana bir inanılır, on inanılır ama, yalana yüz yıl inanılmaz a!..

Köylüler de, günün birinde, yalancı çobanın, “Yetişin, ağıla kurt girdi!” feryadına inanmaz olmuşlar. Fakat, aksiliğe bakın ki, bir gece kurt sahiden ağıla girmiş, çoban sahiden feryadı basmış, fakat köylüler, “Bizim çoban yine yalan söylüyor,” diye yerlerinden kımıldamamışlar bile. Tabii, kurt da kuzuları yemiş.

Şimdi bu kıssadan hisseye gelince :

Kaç zamandır dünya gazeteleri, “Harp tehlikesi var!” diye bağırıyor, Milletler Cemiyeti, “Avrupayı tutuşturmak, dünya barışını bozmak isteyenlere karşı tedabir-i zecriyeyi mecriye falan filan alınacaktır!” deyip duruyor.

Buna bir inandık, iki inandık. Fakat her seferinde aldandık. Alınan tedbirler tedbir olmadı, alınacaklar alınmadı. Bu gidişle, günün birinde, Milletler Cemiyeti barışı bozmak isteyenleri sahici zecri tedbirlerle cezalandırmaya kalksa bile, sesini artık kimseye duyuramayacak gibi geliyor bana.

(*Orhan Selim / Akşam gazetesi, 11.3.1936*)

İÇİNDEKİLER

ORMAN CÜCELERİNİN SERGÜZEŞTİ

7

SEVDALI BULUT

Önsöz	63
Az Gittiler, Uz Gittiler	65
Oğluma Masal I	66
Oğluma Masal II	68
Oğlumun Ninnisi	70
Dokumacılar	71
Sevdalı Bulut	75
Hızır	86
Allem Kallem	88
Kör Padişah	98
Yeraltı Kartalı	107
Keloğlan	114
Keloğlan'la Tilki	120
Keloğlan'la Devanası	125
Ayağına Diken Batan Karga	132
Kocakarıyla Tilki	135
Kediyle Kaplan	138

SEVDA MASALLARI

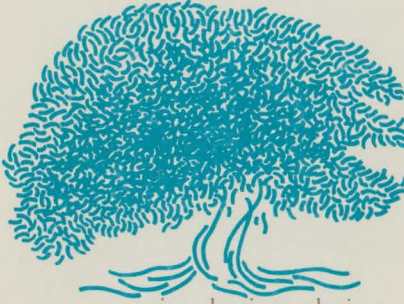
Bir Yürek Türküsü	143
Bir Fotoğrafçı Vitriini	145
İlk Keman	147
Geç Kalmışlardı	149
Bir Minimini Ev İsterim	151
Korku	153
İlk Ak	154
Telgraf Telleri	155

Bırak Beni Kızım	157
Durgun Suların Genç Kızı	159
Dile Gelen Buda	160
Bir Bahar Masalı	162
Kırlangıç ve Kartal	163

ÖBÜR MASALLAR

Tilki ve Karga	167
Ağustosböceği ile Karınca	168
İki İnatçı Keçi	170
Kurbağa ile Öküz	171
Oduncu ve Ölüm	172
Pire ve Kedi	173
Bir Çoban Masalı	174

Yayımlayan: Anadolu Yayıncılık A.Ş.
Kapak Baskı: Ana Basım Sanayi A.Ş.
İç Baskı: Şefik Matbaası

Nâzım Hikmet'in çok güç koşullarda korunmuş, elden ele geçmiş, bazıları sağlığında basılamamış, bazıları özen gösterilmeden basılmış olan yapıtları, bu işe gönül vermiş eleştirmenlerin çabalarıyla, içerde ve dışarda, yıllardır derlenip toparlanmaya çalışılmış, ama çeşitli nedenlerden kaynaklanan yanlışların, karışıklıkların, tutarsızlıkların bir türlü önü alınamamıştır.

Şimdi Adam Yayınları size Nâzım Hikmet'in yepyeni bir toplu yapıtlar derlemesini sunuyor.

Bu yolda daha önce yapılan bütün olumlu çalışmalar, Nâzım Hikmet'in kitaplarının ilk basımları, arkasında bıraktığı müsveddeler — mekanik yaklaşımlara düşmeden, durumlara, türlere göre ayrı değerlendirmelere gidilerek — büyük bir özen ve duyarlılıkla yeniden gözden geçirilmiş, konunun uzmanı eleştirmenlerin özverili katkıları ve ortak çabalarıyla, sanatçının özellikleri, kendine özgü kullanımları gölgelenmeden, yanlışların düzeltilmesi, karışıklıkların, tutarsızlıkların giderilmesi sağlanmıştır.

